L'HORA

etmanari de Catalunya

Itàlia: s'ajorna el compromís històric

Objectors de consciència, una llei que no arriba

Xampany, entre els cacics i les multinacionals

Número 17 · 17 juny 1979 · 60 ptes

TriNaranjus

pinya - poma

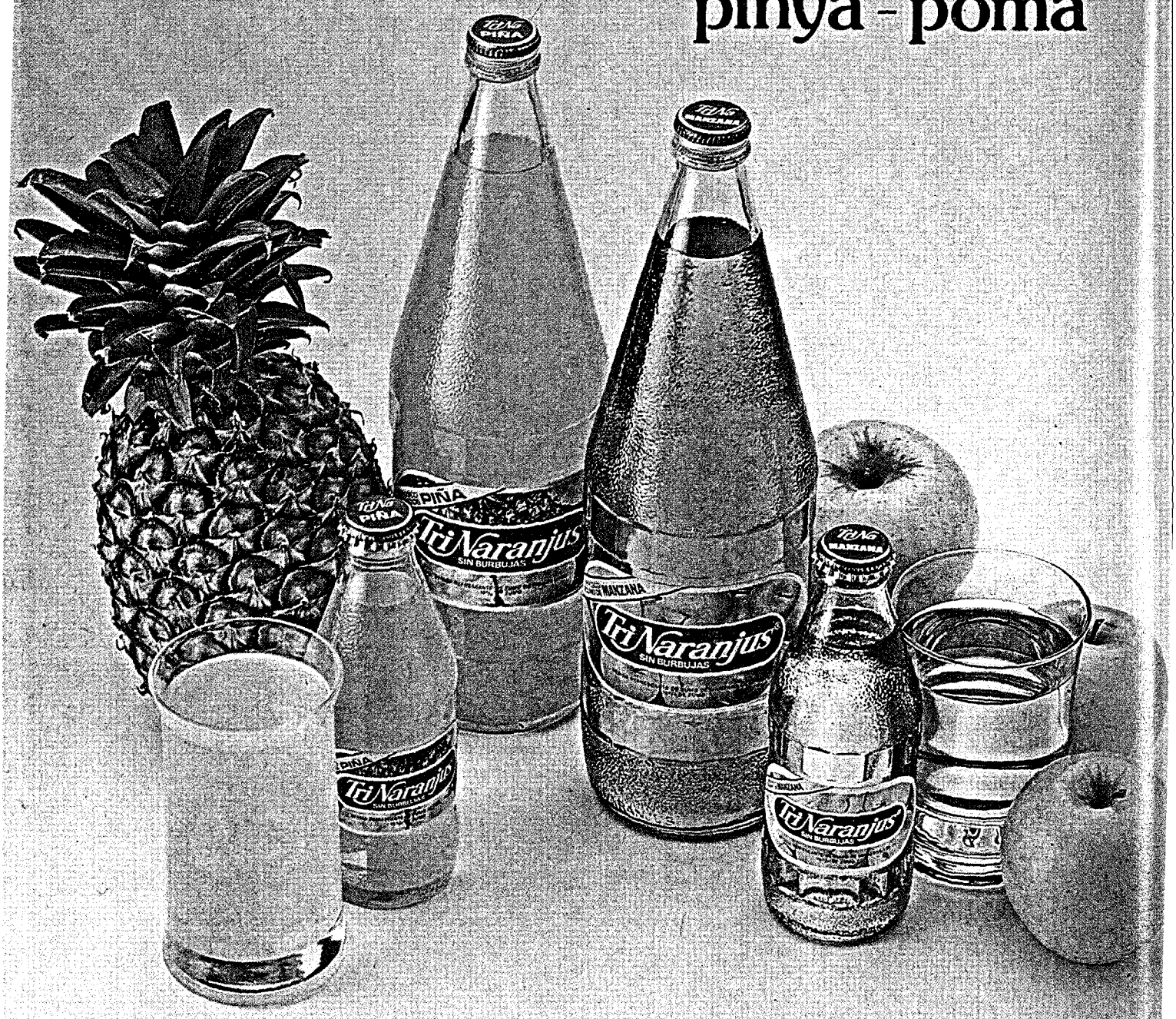

tal qual

Carta del director

La lluita ecologista

Amic lector:

La mort de la veneçolana Gladis del Estal a Tudela per un tret de la Guàrdia Civil mentre es manifestava contra les centrals nuclears i pel manteniment de l'equilibri ecològic ha produït una forta sensibilització arreu de tot l'Estat.

Hi ha qui té la sensació que la lluita ecològica és un problema que solament preocupa a uns quants llunàtics. A l'altre plat de la balança existeixen determinats ecologistes que volen treure aquest tema del seu context, de la problemàtica política general. Crec que tant uns com els altres s'equivoquen, com també s'equivocarien aquells partits que no s'enfrontessin a la problemàtica ecològica i en concret el tema nuclear, i no oferissin les solucions que la societat reclama.

Ja no es tracta solament de deixar o no deixar més zones verdes. Ja no es tracta de tallar o no tallar uns arbres perquè hi passi una carretera. Aquests temes són importants perque són la concreció de problemes més generals. Allò que és en joc en ple segle XX arreu dels països industrials avançats és quin model de creixement econòmic s'adopta perque d'ell se'n desprendran unes mesures que vetllin per l'equilibri ecològic o una tecnologia que, a la llarga, ens impossibiliti una vida mínimament normal en un medi ambient que no sigui hostil a l'home.

Creiem que els partits més progressistes han d'oferir veritables alternatives a aquest dilema. Hi ha coses que no es poden canviar en un dia, però no seria admissible que aquest problema no s'abordés amb profunditat. A les Corts de Madrid està pendent l'aprovació del Pla Energètic. Creiem que aquest serà un bon marc per comprovar qui aporta autèntiques solucions.

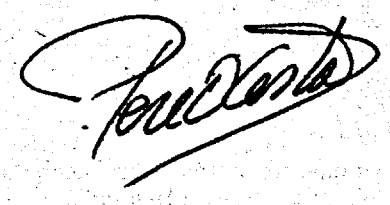

PERE-ORIOL COSTA
Director

L'HORA

DIRECTOR: Pere-Oriol Costa.
REDACTOR EN CAP: Xavier Sabaté.
REDACCIÓ: Francesc Baiges, Joan Barril, Francesc Navarro, Josep M.ª Serra (compaginació). Conxita Socias i Pilar Viladegut (fotografia).
REPORTATGES: Josep M.ª Huertas Claveria, Carles Sánchez Costa, Xavier Febrés, Rafael Manzano, Màrius Carol, Montserrat Radigales, Andreu Castellet, Agustí Pons i Joana M.ª Roqué.
CATALUNYA: Albert Garrido, Pere Fons, Enric Companys, Joan Català, Santi Carreres, Joan Brunet, Ismael Carbó i Enric Giral; MADRID: Pedro Altares; MÓN: Mateo Madridejos; TREBALL: Isidor Boix; HUMOR: Cesc, Corb i Aliu; CULTURA I SOCIETAT: M.ª Aurèlia Capmany, Joan A. Benach, A. Cirici Pellicer, Antoni Kirchner, Jordi Garcia-Soler, Josep Bigordà, Josep M.ª Baget, Enric Banyeres, Ramon Barnils, Josep Martí Gómez, Montserrat Nebot, Marta Mata, Jaume Vidal Alcover, Isidre Ambrós, Pere Anguera, J.M.ª Carandell, Jordi Fortuny, Accrux i N. Pompeia.
ECONOMIA: Joaquim Monells.
ESCRIUEN EN AQUEST NÚMERO
Albert Moreno, Enric Sala, Joan Reventós, Raimon Obiols, Carles Gómez Acozar, Francesc Planas i Joan Triadú.
Dipòsit legal B-1904-1979.
GERENT: Joan Peiró.
PUBLICITAT: M.ª del Carme Santmiquel; ADMINISTRACIÓ: Mercè Grau; DISTRIBUCIÓ: Santi Torruella; SUBSCRIPCIONS: Jordi Williams; FOTOCOMPOSICIÓ: Fotocomposición/Servicios, S.A., IMPRESSIÓ: Publicaciones Reunidas, S.A. Tel. 387 42 00, Badalona. EDITA L'HORA, S.A., Aribau, 80, àtic 1.ª, tel. 254 34 02 03, Barcelona 36. Impressió portada: S.C. Ratlles. Tel. 253 85 62.

En aquest número:

Xampany: entre els cacics i les multinacionals per FRANCESC BAIGES i ALBERT MORENO, pàgs. 4, 5, 6, 7 i 8.

Pont aeri per MARTA MATA, pàg. 9,

Solució de compromís per Catalunya, per ALBERT GARRIDO pàgs. 10 i 11

L'estatut d'Euskadi, una necessitat per ENRIC SALA, pàgs. 12, 13 i 14.

Tribuna per JOAN REVENTÓS, pàg. 15.

La moda Ad-Lib, integrada per JOANA Mª ROQUE, pàg. 16.

Les eleccions anticipades ajornen el compromís històric per MATEO MADRIDEJOS, pàgs. 17, 18 i 19.

Eleccions prematures, campanya freda per RAIMON OBIOLS, pàgs. 20 i 21.

L'alba del bruixots per Carles Gómez Acozar pàgs. 22, 23 i 24

El gol de Joaquim Maria Puyal, per XAVIER FEBRÉS, pàgs. 25, 26 i 27.

Objectors de consciència: una llei que no arriba per FRANCESC PLANAS, pàgs. 28, 29, 30 i 31.

La dubtosa temptació socialdemòcrata per JOAQUIM MONELLS, pàgs. 33 i 34.

Manilla d'oros per JOAN TRIADÚ, pàg. 35.

La literatura com a provocació per MIQUEL ALZUETA, pàgs. 36 i 37.

Cultura en joc per JOSEP Mª CARANDELL, pàg. 38.

Seccions, pàgs. 39, 40, 41, 42, 43, 44 i 45.

Bunyols de vent per MONTSERRAT NEBOT i Flora &Fauna per JOSEP MARTÍ GÓMEZ, pàgs. 46 i 47.

Lleure Lliure, Cartes i fotos a L'HORA i La paella pel mànec per CONXITA SOCIAS, pàgs. 48 i 49.

Programació de TV. pàg. 50.

Entre els cacics i les multinacionals

FRANCESC BAIGES I ALBERT MORENO

S'acosten les verbenes populars i amb elles el xampany. Quan, per Sant Joan o per Sant Pere, acompanyem l'habitual coca amb el xampany potser li trobarem un sabor més internacional, més multinacional. Com alguna de les grans empreses que ja s'han incorporat al procés d'elaboració del nostre estimat xampany.

La vinya ha estat des del segle X una de les fonts més grans de riquesa del nostre país. A la fi del segle XVIII i tot al llarg del XIX, quan el país s'industrialitza, tots els ports són bons per a embarcar el vi cap a Amèrica, i en Josep Raventós i Fatjó escorxava la primera botella de xampany elaborada a Catalunya a Sant Sadurní d'Anoia. Arribava una nova revolució: la revolució del xampany català. I la revolució s'incardinà immediatament a la vila de Sant Sadurní. Del 1872 al 1910, en Manuel Raventós i Domènech, l'artífex solitari d'aquesta revolució, crea la fàbrica que esdevindrà la més important del món en matèria d'elaboració de xampany, utilitzant el mètode champenoise implantat a Sant Sadurní amb l'ajut de tècnics francesos: Així doncs, la indústria xampanyera catalana estava constituïda en un primer moment per una sola empresa però a mesura que va anar creixent el consum —entre l'acabament del segle XIX i la primera guerra mundial— es va expansionar l'activitat, desfermant-se definitivament després de la primera guerra mundial.

La proliferació de plantes industrials fou coincident amb una estructuració de tipus familiar, poc ambiciosa i amb un mercat de venda sovint reduït. D'aleshores ençà, el nombre de caves especialment situades a Sant Sadurní o a la seva comarca ha augmentat considerablement i ràpida. De les 200.000 ampolles produïdes el 1910, s'ha passat a uns vuitanta milions a hores d'ara. I el xampany ha esdevingut un producte amb unes possibilitats d'aprofitament enormes en el terreny econòmic immediat ja que té unes perspectives molt favorables en el mercat internacional. El xampany espanyol gaudeix d'una gran acceptació fora les nostres fronteres i és, després del francès, el més apreciat. Les xifres de xampany exportat són força simptomàtiques. L'any 77 Espanya, que equival a dir Catalunya ja que el 97% del vi espumós és de producció catalana, exportava 141.357 tones de líquid per un valor de 9.581,5 milions de pessetes. Canadà, Anglaterra, Itàlia, Alemanya Federal i Estats Units són els països que s'enduen les parts més grans.

Tot sembla suposar una situació ideal. Però no. No tot és perfecte en el món de la producció del xampany. El caciquisme que ha comportat el predomini d'una única firma, Codorniu, embolcallada d'unes poques indústries xampayeres que li seguien els passos, damunt la resta de petites empreses ha estat el primer element negatiu del sector. Però un segon animal econòmic s'apresta a acruspir-se les ja de per sí força maltractades petites indústries: les multinacionals de signe divers.

Sant Sadurní: Xampany, xampany, xampany

Sant Sadurní d'Anoia havia arribat a ser una vila unidimensional. Tot el que es feia, es deixava de fer o es volia fer depenia de la voluntat dels grans magnats del xampany. L'oferta de llocs de treball, la classificació de categories professionals, les incidències salarials, la mobilitat social, les escoles, la cultura, la sanitat, l'esbarjo..., tot, absolutament tot estava lligat amb una mateixa corda. Corda que qui l'estrenyia més fort era un home, conegut com "El Codorniu", en Josep Maria Raventós.

El caciquisme degut al predomini d'unes poques empreses, fonamentalment Codorniu i també Freixenet i Castellablanch, conduïa a un tractament paternalista dels treballadors de les diverses empreses, no essent excessivament exagerat dir que Sant Sadurní havia passat a ser propietat dels Codorniu. Només cal donar un cop d'ull a l'anterior ajuntament. El seu alcalde era en Josep Maria Raventós i el primer tinent d'alcalde era el director general de Codorniu. La correlació era, doncs, total. En aquest marc, els objectius comercials de les grans empreses del xampany s'anaven acomplint amb escreix, mentre les petites indústries començaven a tenir els primers símptomes de dificultats de manteniment. La conjunció dels dos factors va atreure nou capital, capital no català vingut no solament de fora de Catalunya, com succeí en una primera embranzida, sinó de fora de l'Estat espanyol.

Primer fou RUMASA, la gran concentració d'empreses hoteleres, de vins, i d'altres combinades amb bancs de tota mena que composen l'imperi dels germans Ruiz Mateos, encapçalat per l'home de l'OPUS, José María Ruiz Mateos, que compta entre les seves activitats més sonades la compra de gairebé una tercera part del Banc Atlàntic tres anys enrera. Però no trigaren en seguir-los d'altres empreses i el temut nom de les multinacionals començà a planar damunt els caps dels petits industrials xampanyers. Holandesos i alemanys van ser els primers en tastar el gust de fruir dels beneficis d'una empresa amb un futur tan brillant. Però, des de cinc anys ençà, que és quan s'ha produït la penetració de tot aquest capital les especulacions han estat nombrosíssimes i s'han esmerçat hores i hores de treball intentant descobrir qui estava darrera les maniobres que es produïen en el món de l'empresariat xampanyer. Hom veia capital japonès darrera RUMASA, companyies holandeses en una marca conegudissima i, inevitablement, inefables convidats en aquests casos, els americans també hi treien el nas.

Les multinacionals a l'atac

Què hi ha de cert en tot això? Quines especulacions són encertades i quines no són altra cosa que cortines de fum? Nosaltres afegim en aquest reportatge un quadre explicatiu dels diversos lligams que hem pogut confirmar pel que fa referència a les empreses més conegudes però cal tenir en compte que la introducció és considerada pels experts com molt provisional. Sembla com si el capital internacional estigués prenent posicions esperant moments més oportuns, no massa llunyants, per a acomplir una penetració definitiva. Una bona mostra d'aquesta hipòtesi la tenim amb la incorporació al grup BORDEN d'en Rockefeller, de la firma Mont-Ferran de Blanes.

Els més afectats per tot aquesta situació seran els petits i mitjans empresaris del xampany. Que el xampany sigui un producte amb molt futur no vol dir que totes les indústries d'aquest el tinguin tant clar. L'abisme obert entre els grans i els petits industrials, ja preexistents, ha acabat d'assenyalar-se amb l'esmentada arribada de capital forani disposat a impulsar al màxim la producció i a mesura que vagin arribant noves fornades de capital inver-

ELS NOMS QUE HI HA DARRERA LES MARQUES

—CODORNIU: Es tracta de la principal empresa del món productora de xampany. Te les dues marques, Mondel i Delapierre, i acapara el 50% de la producció espanyola. Empresa familiar catalana, dirigida per en Josep Maria Raventós. Les fortunes Raventós i Codorniu tenen interesos en d'altres rams industrials i en molts bancs.

—FREIXENET: També de capital íntegrament català a través d'en Josep Ferrer Sala si bé uns cosins en segon grau, els EBIA, tenen participacions importants en el Banc de Santander.

—CASTELLBLANCH: RUMASA controla el 100%

—SEGURA VIUDAS: RUMASA controla el 100%

—CONDE DE CARALT: RUMASA controla el 100%

—CANALS NUBIOLA: RUMASA ha comprat la firma. Les caves continuen essent dels antics propietaris.

—AIXERTELL: Marca de creació recent. Presència decisiva de la multinacional alemana HENKEL que ha construït unes instal·lacions molt sofisticades. També compta amb capital del Banc de Bilbao i, es diu, del vi SAVIN. La seva producció és del tipus conegut com a "granvàs" i parteix d'una inversió d'uns 800 milions.

—MARQUÈS DE MONISTROL: MARTINI ROSSI ha comprat l'empresa fa pocs anys. Una altra multinacional italiana, la CINZANO, ha comprat la cava ROCA-AMAT.

—JUVÉ CAMPS: Capital català.

sor estranger les possibilitats de supervivència dels "comparses" del xampany seran cada cop inferiors.

El futur, doncs, es presenta força complicat per a ells. Poques alternatives els deixa la lliure economia de mercat. Una d'elles, no gens senzilla però tampoc inaccessible, és el manteniment d'una marca prestigiada per la qualitat del xampany, mitjançant una producció limitada adreçada a un mercat consumidor també reduït. Una segona sortida, més fatalista però molt probable, especialment vist l'elevat nombre d'empreses que han tancat en els darrers anys, és acceptar caure sota el control d'alguna altra gran empresa o rebre l'impuls de nou capital que vagi arribant. I la tercera sortida, que alguns consideren com la més desitjable però que compta amb moltes reticències entre els xampanyers, és l'assaig de l'alternativa de les cooperatives de producció, un assaig necessari que permetria, en primer lloc, la supervivència segura d'unes caves i unes empreses en la perspectiva futura de poder establir competència amb els grans del xampany.

És evident que tant el monopoli de Codorniu, com el de tres o quatre grans empreses, sigui de qui sigui el capital, acabarien per enfonsar la resta de competidors. I això és especialment important en un sector productiu on la competència té un valor cabdal. Sant Sadurní és un niu de remors. Tothom es fa creus encara de com va poder Freixenet llançar una campanya publicitària tan cara l'any passat. Comercials de vint minuts de durada amb actuacions musicals especials de la coneguda artista Liza Minneli es van passar repetidament per televisió, com a primers passos abans d'unes inversions que ningú no creia que els propietaris de Freixenet poguessin fer, per més Banc de Santander que hom digués que hi havia al darrera. Quan hom veu els fabulosos projectes d'instal·lació de noves plantes a Sant Sadurní presentats a l'ajuntament per Freixenet o se n'assabenta de l'obertura de fàbriques a Mèxic d'aquesta empresa, hom pot donar crèdit a aquells que diuen que Freixenet no és altra cosa que una segona Codorniu, impulsada per la mateixa Codorniu per a fer-se la pròpia competència i tenir-la controlada. Una cosa així com la Coca-Cola i la Pepsi-Cola però en català.

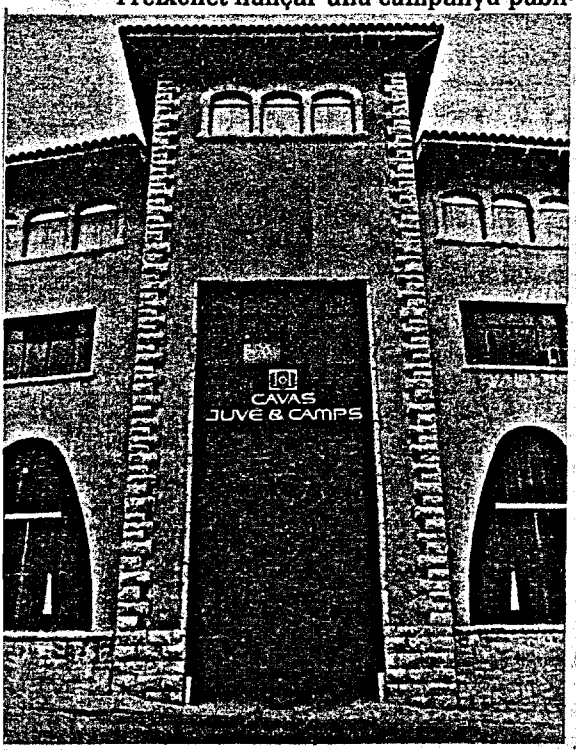

Les petites indústries xampanyeres són les que conserven el nivell més alt de qualitat

PILAR VILADEGUT

El proces d'elaboració, és laboriós i segueix els procediments artesanals

Xampany: el veritable sabor...

Remors i anècdotes encerclen el món del xampany català. Un món que balla en les ninetes dels ulls dels més grans empresaris internacionals que malden per acostar-se al prestigi que dóna posar sota la marca d'una botella, el nom de Sant Sadurní d'Anoia. Encara que a vegades hagin de marxar amb la cua entre les cames perquè el capital català no és tampoc un joc de criatures. Així, quan el famós industrial del vi francès, Möet Chandon, s'arribà a casa nostra per a comprar la marca Codorniu va caldre la intervenció del govern francès per a prohibir la venta suscrita de la marca Möet Chandon a Codorniu després de la reunió entre ambdós empresaris.

De moment, però, i mentre la introducció del capital forani no sigui major, la indústria elaboradora segueix dominada per l'explotació de tipus familiar, en la lenta extinció. Els empresaris, per la seva part, s'organitzen en la Unió de Criadors i Elaboradors de Vins Espumosos (UCEVE), institució força morta en la qual predominen els interessos dels grans empresaris i que no té res a veure amb la negociació de convenis col·lectius amb els treballadors i afers d'aquesta índole, temes en els quals les grans empreses campen com volen per aconseguir mantenir les situacions de privilegi que fins ara ha vingut fruint i que la presència de les muntinacionals en el sector pot discutir-los-hi. Darrerament, però, hi ha un procés de revifament de la UCEVE amb la pretensió de sufragar una campanya de propaganda genèrica del nom **"cava"** per a substituir el de **"xampany"**, la utilització del qual ha significat una polèmica continua amb els francesos que són els inventors del mot. La generalització d'aquesta denominació correria paral·lela a la difusió de la convicció que el cava és com un xampany de qualitat que no té res a envejar al veritable xampany francès tan prestigiat a l'estranger per la millor cura que han tingut en el manteniment d'una estètica determinada de propaganda i presentació. Mentre, les exportacions espanyoles, preocupades només per vendre més, han enfonsat la qualitat i prestigi dels seus productes

mitjançant la venda d'un xampany barat quan és el de qualitat el que està en alça.

En resum, ens trobem davant d'un fenomen clar davant el qual caldrà que els petits industrials prenguin les mesures oportunes per a lliurar-se de la seva mort. Mesures com l'esmentada abans de fomentar el cooperativisme o d'altres, com aconseguir que la denominació d'orgen que, avui per avui, no té el xampany de Sant Sadurní, eviti que es vengui amb aquest nom xampanys elaborats amb vins d'arreu del món, han de permetre un cert optimisme en el sector.

De moment, dues prediccions. Que el xampany pot dir-se cava aviat i que, esperem que no sigui així, pot començar a tenir un cert gust a Coca-Cola. ■

Els ceps són recollits per mans expertes que fa molts anys que treballen

Què és i com es fa el xampany

Pel procés d'elaboració del vi espumós, comunament anomenat xampany, s'entén la fermentació del vi base durant un període variable de temps dins una cava. La qualitat del xampany (a partir d'ara utilitzarem indistintament les dues denominacions), no obstant, depèn també d'altres factors, entre ells la qualitat del vi base, raó per la qual per a les marques de més prestigi, el veritable procés d'elaboració del xampany comença a les vinyes.

La vinya actual es la dita de peu americà, que va ésser introduïda al nostre país cap el 1915, després que una plaga de la fil·loxera arruinés la major part de les vinyes existents. El peu americà és immune a la fil·loxera, raó per la qual s'utilitza pràcticament a tot el món. En aquests moments preocupa una altra enfermetat de les vinyes, la produïda per l'avirogi, un microorganisme semblant a un virus, descobert recentment, i que si bé no mata el cep de la vinya com ho feia la fil·loxera, fa disminuir el seu rendiment de manera notable.

A la comarca del Penedès hi han quatre grans tipus de vinyes, la macabeu, la xarel·lo, la parellada i el negre morastell, que es diferencien entre sí, no sols per la la seva forma externa, sinó pel tipus de raïm que produeixen.

Entre els mesos d'agost i octubre es recull el raïm, que es farà passar per unes premses especials que li treuran el most, el qual un cop fermentat es convertirà en vi. Aquest vi haurà d'ésser un vi neutre, per a poder servir com a base pel xampany. Tot aquest procés, de fermentació del most és el que es denomina com a vinificació.

Els xampanyers, com ells mateixos es diuen, poden comprar directament el vi neutre o be el raïm i controlar per ells mateixos el procés de fermentació o vinificació, així com la primera obtenció del most.

La compra del vi neutre és realitzada per algunes marques que degut a la seva producció no els resulta rentable fer la vinificació, i també en el cas de vins espumosos de no excessiva qualitat. En els altres casos els xampanyers prefereixen comprar directament el raïm, quan no és de vinyes pròpies, per assegurar la qualitat del vi neutre, element fonamental, com ja hem dit per al futur xampany.

L'elaboració pròpiament dita

Del most que es treu de l'operació de premsar el raïm, se n'utilitza per a l'elaboració del vi base, aproximadament un 50%, resultat d'una primera premsada, mentre que l'altra meitat, de premsades pósteriors, s'utilitzarà per vi de taula o fins i tot xampany de baixa qualitat, degut al seu grau d'impureses.

Un cop tenim el vi base, que acostuma a tenir una gradació alcohòlica que varia entre els deu i onze graus, es passarà a la segona fase, la pròpiament dita d'elaboració del xampany, que és en definitiva la que hom pot observar quan es visiten les caves.

Aquesta fase comença cap al mes de febrer, quan s'embotella el vi base, amb una mica de llevat i uns 20 grams de sucre, de tal manera que en el procés de fermentació, s'arribi fins l'ampolla a una pressió de 6 atmòsferes, i augmenti en un grau la gradació alcohòlica del vi espumós.

Abans però de començar a embotellar el vi base, s'eliminen els bitartrats de calç que formen cristalls amb el fred, i que si bé no són nocius per a la salut, no causarien una bona impressió al treure les ampolles de xampany de la nevera.

Les botelles on fermentarà el vi base, es tapen actualment amb xapes metàl·liques, del tipus clàssic que tenen les ampolles petites de begudes com la cocacola i altres semblants. Abans els taps eren de suro amb una grapa de metall, però tenien que escorxar-se (per treure'n el pòsit), anualment, es una feina lenta i pesada, mentres que les xapes permeten una major mecanització i rapidesa en l'escorxament.

Per envellir les ampolles, se les col·loca horitzontalment en la posició de rima, on estaran tot el temps que es vulgui, i que només depèn de la qualitat a què es vulgui arribar amb el xampany.

Un cop acabada la fase de rima es col·loquen les ampolles en els pupitres, on se'ls donarà cada vegada un octau de volta alhora que s'augmenta una mica la seva inclinació, de tal manera que el pòsit resultant de la fermentació ▶

El prestigi del xampany de Sant Sardurní d'Anoia travessa fronteres

vaig baixant cap al coll de l'ampolla, i deixi el vi espumós lliure d'impureses. Aquesta operació es fa diàriament fins que s'acaba el procés, i el pòsit es troba totalment al coll de la botella tocant al tap. La fase de pupitre però, no pot tenir una duració menor a les dues setmanes.

Algunas empreses han mecanitzat els seus pupitres, i l'operador no ha de tocar les ampolles per a res, sinó que simplement manipula el container on es troben, de forma que sigui aquest el que doni l'octau de volta i augmenti l'inclinació. Aquests containers acostumen a tenir una capacitat de unes cent ampolles, i normalment es col·loquen dintre ja en la fase de rima.

L'artesania perdura

La major part de caves, segueixen utilitzant no obstant, el vell mètode artesanal, i es calcula que un expert pot manipular diàriament unes 60.000 ampolles de vi espumós. En tot cas cal dir que la mecanització d'aquests processos no té perquè afectar en res a la qualitat futura del xampany, i que l'única cosa que es perd és el que podríem anomenar com la poesia artesanal, que ha caracteritzat la producció del xampany durant tots aquests anys.

Per treure el pòsit de les botelles, operació que tradicionalment feia l'escorxador manualment, es col·loca per mitjans mecànics, el coll de les ampolles en un bany de sal morra que es troba a una temperatura de 20º sota zero, de tal manera que només es geli la part de l'ampolla que conté el pòsit. Un cop gelat aquest, es coloquen cap per munt, amb una inclinació adecuada, per que ja manualment es puguin fer saltar les xapes metàl·liques, i la mateixa pressió de la botella expulsi el pòsit sense perdre el xampany.

La darrera etapa serà la de posar-li al xampany el licor que definirà la seva caracterització com brut, dolç o semisec. L'etiqueta brut natural significarà la inexistència de licor, el brut significarà una addició mínima de licor, que augmentarà a mesura que el xampany sigui més dolç. Després de l'addició del licor només quedarà posar-li l'etiqueta i el tap.

Vins espumosos i gasificats

Hi ha entre els productes que normalment s'anomenen com xampany, alguns que no sols no estan equiparats amb el xampany francès de la regió del mateix nom, sinó que tenen processos de fabricació o transformació diferents al que acaben d'explicar. Els principals productes que al nostre país, reben la denominació de vins espumosos i gasificats són:

El cava, el vi espumós que més pròpiament pot anomenar-se com xampany. La fermentació del cava es realitza de la forma anteriorment explicitada, i segons la regulació nacional, no pot fermentar-se en un temps menor als 9 mesos.

El granvàs, que es fermenta artificialment dins de grans cubells, que contenen el vi base, llevat i sucre, per un període mínim de 21 dies. En aquest procés el fabricant controla la temperatura i altres constants externes del procés de fermentació. Quan el procés està acabat l'única cosa que resta per fer es omplir les ampolles i posar-les a la venda. El granvàs entra també dins la denominació general de vins espumosos.

La fermentació en botella, que té el mateix procés que el cava, amb les diferències que el seu procés mínim de fermentació segons la regulació espanyola és de dos mesos, i que l'ampolla en què es posarà a la venda, no es la mateixa on fa la fermentació. Al acabar la fermentació doncs, es trasvassarà el vi espumós resultant (també té aquesta denominació), a les ampolles que es posaran a la venda. Aquest sistema s'utilitza normalment en els vins espumosos que es venen en ampolles petites especials, que per les seves característiques no podrien arribar a sofrir un procés de fermentació normal. Concretament les ampolles petites no arriben a tenir la pressió adequada per a la fermentació.

El vi gasificat finalment, és el produït per l'addició en les ampolles de vi base i anhídrid carbònic.

Tant el cava, com el granvàs, com el fermentació en botella, poden anomenar-se com a vins espumosos, és a dir que el fabricant pot posar en l'etiqueta tant la denominació concreta com la general de vi espumós. Hi han però uns signes determinats, que es troben en la base del tap que toca el líquid, que defineixen concretament el producte.

Una estrella de quatre puntes de 7 mm. pintada de negre significarà cava, un rectangle també pintat de negre que tingui 7 x 2 mm., significarà fermentació en botella, una circunferència blanca de 7 mm. de diàmetre, significarà granvàs i un triangle significarà vi gasificat.

Malauradament els fabricants encara tenen una sortida per amagar el producte, i així un cercle pintat de negre significarà vi espumós.

Per no confondre un cava amb un granvàs, la millor manera segueix essent el paladar, i si així tampoc aconseguim escatir què és, podem assegurar que els fabricants de cava posen sempre aquesta denominació en les botelles, per tal de diferenciar-les de les botelles amb etiqueta de vi espumós, que normalment acostumen a ésser els altres dos tipus. ■

Pont aeri

MARTA MATA

El grup mixt

Al Congrés ja tenim tots els nostres escons fixos i numerats. Votem amb clauera i el comptador electrònic ens dóna els resultats.

El grup Mixt ja ocupa el seu lloc. Blas Piñar ha baixat de l'escó solitari que es trià darrera el grup comunista, per anar al que li pertoca, a l'altra banda. Si no ho recordo malament, el grup mixt té sis diputats. Els han posat al bloc d'escons del centre, cap amunt o a la dreta. En dues files de tres. La de més avall un Barrera (passadís pel mig amb en Fraga), Bandrés, Sagaseta i al seu darrera mateix, Piñar, Aizpún, i Gómez de las Roces. El grup mixt; ja ho diu el mateix nom. Es parlen i tot i m'han fet recordar allò que em deia l'Andreu i Abelló el cinc de desembre de 1977 al vespre: "La política és l'art d'empassar-se gripaus i sargantanes".

Bé, és això certament i algunes coses més. La tarda del 30 de maig, sis dies després del debat sobre ordre públic, hem de tornar-hi amb el xoc dels darrers atemptats. Hi ha tensió política i deu ser política també, l'art de conjurar-la i d'aprofitar-la.

En Suárez amb les ulleres naturals més negres que li recordo, mira de donar seguretats: el problema del terrorisme és greu, però es fa el que es pot: el que la Constitució marqui i dins de la cambra. Els grups van assentint amb més o menys grisor; només en Fraga dissenteix i el grup mixt aquesta vegada ni tan sols s'ha acabat d'entendre per no parlar.

És trist i és gris. Quan la constitució encara no té mig any, el president del govern ha de tranquil·litzar el país dient a la cambra que la constitució funcionarà. Els partits han de donar-li suport amb els seus matisos i l'endemà mateix un altre membre del govern, en Pérez Llorca, els ofèn amb la seva llengüeta viperina, i el President ha de sortir "al quite"... El govern i el seu partit sembla un grup mixt. Els altres, de vegades, també.

Deu ser lògic, lògica conseqüència de ser un país que ha suportat quaranta anys un dictador que s'ha mort al llit. La construcció de la democràcia ha de ser carregada de febleses i de dubtes, lenta.

Des del Congrés amb els personatges que hi veus i els que no veus, però presents, aquest teló de fons et fa seguir amb més prevenció la discussió, aparentment banal, de l'ordre en la discussió dels Estatuts. No volem donar pas la sensació de grup mixt, però en temo que entre bascos i catalans no ens diem les coses pel seu nom, ni les persones pels seus noms propis. I potser sí que cal que ens els empassem, els de qui va fer com una gracieta el text de la disposició transitòria 6a. i el de qui va retardar, com una mostra del seu poder, la presentació del nostre text.

En el fons el nom comú de la nostra pràctica, el de la feblesa, el dubte i la lentitud, és el que cal assumir. I no diria que fos pitjor que el nom comú dels bascos, que més val que se'ls defineixin ells. Ni el del partit del govern que sovint l'hem de recordar com a fill de son pare. Mentrestant em sembla que no seria honrat un pont aeri que no expressés totes aquestes prevencions.

La discussió del nostre estatut hauria de ser feta sobre el teló de fons del grup mixt que és la política espanyola, i encara fortament masegat per la discussió de l'estatut dels bascos. Després de tants anys, sabrem trobar el to i la força de la discussió política que caldrà?

El camí em sembla que és el fer-ho no pas amb compromisos de callar o de repartir minuts al grup mixt, sinó el de dir molt clar aquí, entre nosaltres, com defensarem l'Estatut de Catalunya i fer-ho a Madrid, sense canviar una coma.

No siguem grup mixt, mesclat, mixtificat... ni "misto" capaç d'encendre una metxa.

A cau d'orella

• Les dones feministes de determinats partits d'esquerra han encaixat malament la constitució del nou Partit Feminista. La creació d'un partit constituït només per dones i considerant l'home com a una classe social distinta i contrària feia temps que venia essent esmentada per les dones que l'han format però, pel què sembla, aquestes feministes d'esquerra no es creien que es pogués arribar a consumar.

• La proposta de creació de Casals d'Estiu patrocinada per l'Ajuntament de Barcelona que comentàvem la setmana anterior ha estat rebuda molt bé. El nombre de monitors que s'hi han apuntat és elevat si bé encara resten molts llocs per omplir i és possible que augmenti el nombre de casals donat que alguns barris han demanat organitzar-ne de nous. D'altra banda, els nens que hi prenguin part tindran lliure accés a metros i autobusos.

• A la fi Jordi Arandes deixarà d'estar al front de Ràdiotelevisió espanyola a Barcelona. El seu nou destí serà a Madrid de director de Ràdio Cadena Espanyola, una nova emisora de ràdio que es constituirà unificant totes les emisores estatals que encara avui funcionen.

• Els encarregats dels serveis de guàrdia urbana de Barcelona estan un pèl enfadats amb els automobilistes de la ciutat. No n'hi ha per menys. Cada dia es posen a l'entorn d'unes 5 000 multes i els usuaris només en paguen unes dues-centes o tres-centes. Com a mostra de la reticència dels ciutadans a pagar les multes n'hi ha prou en consignar el cas d'un home que es va tancar dues hores dins el seu cotxe per a evitar que la grua se li endugués. L'home debia 19 000 pessetes en multes impagades. A la fi, es rendí i pagà el què debia.

• S'estan començant a preparar les properes festes de la Mercè de Barcelona. L'ajuntament pensa tancar el trànsit de vehicles una gran zona del centre de la ciutat i potenciar al màxim la participació ciutadana repetint els encerts de l'any anterior com la festa al moll de la Fusta.

• Està apunt de sortir una revista sobre matèria municipal per assesorament dels nous regidors que es dirà "Gestió ciutadana".

• El govern ha elaborat un decret per a obligar a pagar les multes de trànsit ja que, darrerament, els jutges, interpretant al seu modus la Constitució, no volien obligar a l'usuari a pagar-les.

L'ESTATUT BASC SERÀ EL PRIMER EN APROVAR-SE

Solució de compromís per Catalunya

ALBERT GARRIDO

La discussió dels projectes d'estatut d'autonomia es farà per un sistema entre salomònic i macarrònic, que deixa contents als bascos i mig satisfets als catalans. Euskadi, per raons més de tipus polític que constitucional, tindrà primer el seu estatut, però les habilitats i mà esquerra dels parlamentaris del Principat han aconseguit que el seu projecte no dormi el son dels justos.

Des de molt abans que estigués en discussió el projecte de reglament per als debats estatutaris, va quedar molt clar que les forces polítiques d'Euskadi no acceptarien compartir les mels del seu debat autonòmic amb els catalans. Una mena d'imperiosa necessitat d'oferir a llur electorat alguna cosa va impulsar a aquestes forces, especialment el Partit Nacionalista Basc (PNB), a capitalitzar aquella hora d'avenç amb relació als catalans que van aconseguir el vint-i-nou de desembre de l'any passat. I els parlamentaris d'aquí, que tenen entre d'altres virtuts la de no perdre la calma amb facilitat, van preferir fer com qui no se n'adona de la jugada i arribar a una solució de compromís, amb tots els paranys que comporta comprometre's amb el partit del govern quan es tracta d'alguna cosa més que cremar encens al Congrés en honor del cap del gabinet.

De tota manera, qualsevol altra solució que se'ls acudís als parlamentaris catalans semblava condemnada al fracàs i la incomprensió. En això de l'estatut els bascos no s'estan de bromes, per més que els seus representants reiterin que no volen enfrontaments amb Catalunya, i per més que Catalunya hagi renunciat des del primer moment al demagògic anti-basquisme en què rumiaven alguns ideòlegs més o menys coneguts de l'ucedisme.

El recinte del Parlament de Catalunya està llest per començar a funcionar, només falta l'Estatut.

Perills de compromís

Quins perills comporta aquest compromís amb la UCD? Probablement pensin que cap els diputats i senadors de Centristes de Catalunya, que fins i tot poden lluir que va ser un dels seus membres, el senyor Joaquim Molins, l'encarregat de defensar la solució. Però per la resta de forces polítiques la cosa no està tan clara. En primer lloc perquè l'acord té totes les virtuts i tots els defectes propis d'una cosa tan esotèrica com és un compromís d'interpretació. En segon lloc perquè ningú no pot assegurar que en un moment determinat, si l'ucedisme té necessitat de donar corda a la seva dreta, se n'oblidarà de les seves promeses als catalans o tornarà a posar pals a les rodes del projecte de Sau.

Mitjans polítics propers als parlamentaris catalans asseguran que caldrà anar amb prudència exquisida fins que l'Estatut hagi passat el peatge de la Comissió Constitucional del Congrés. Fins aleshores el govern tindrà al seu abast infinitat de mecanismes per complicar la vida de l'Estatut. Des d'allargar les converses més d'allò convenient fins posar en funcionament les fibres nervioses del senyor Fraga Iribarne, que en aquests casos com en d'altres actua de braç armat d'Unió de Centre Democràtic. Perquè per acabar-ho d'arreglar el termini de dos mesos que marca la Constitució per a que un projecte d'Estatut comenci a discutir-se en la Comissió corresponent un cop depositat al Congrés, no és termini de caducitat, la qual cosa vol dir que les negociacions poden ser tant fàcil o tant difícils com li convingui a l'horòscop centrista.

Interpretació a la catalana

L'avantatge principal de tal com ha quedat el reglament, i més encara de tal com s'interpretarà el reglament, és que s'ha establert una metodologia de treball semblant a la que defensaven els parlamentaris catalans. És a dir, s'ha aconseguit que la comissió tingui un caire negociador i no legislatiu, la qual cosa representa que si ningú no perd el món de vista i tothom fa esforços per arribar a un acord, l'Estatut ha de tornar a Catalunya sense massas retocs i estirabots. Només les ganes de complicar la vida que puguin tenir alguns representants del centrisme poden fer

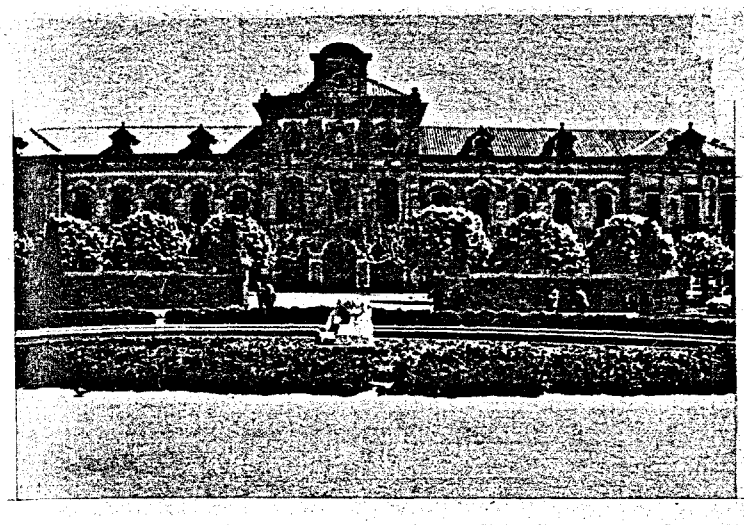

Els negociadors catalans han d'aconseguir del govern amb gran habilitat que s'acompleixin els desitjos del poble de Catalunya com més depressa millor.

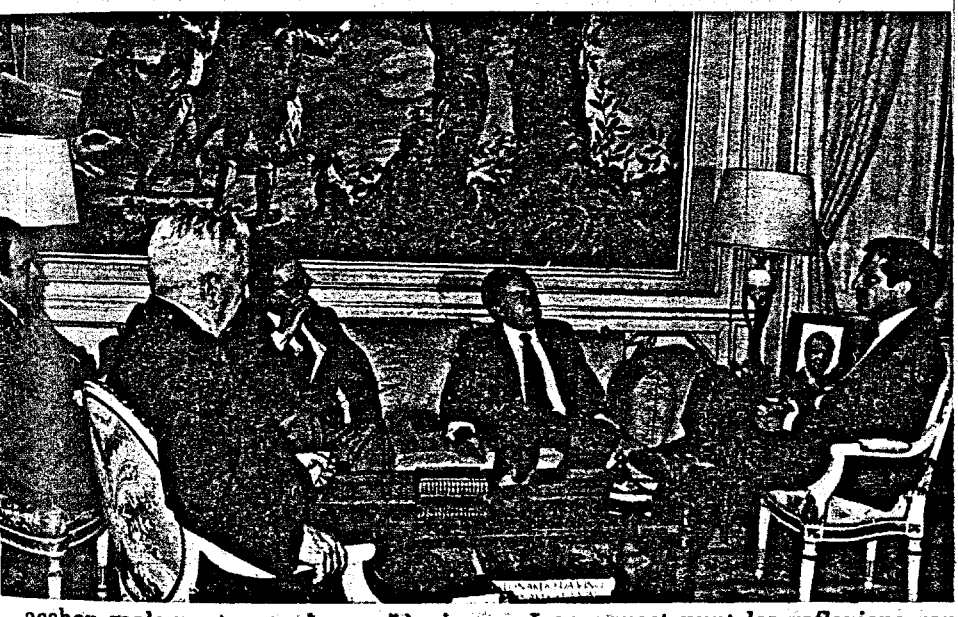

acabar malament aquesta seqüència, certament complicadíssima, del procés constituent català.

I en aquest punt les reflexions ran del que resta encara per a que l'Estatut passi el Rubicón de la comissió enllacen amb les bones o males relacions que en cada moment mantinguin les diferents instàncies polítiques catalanes amb Madrid, amb allò que deia abans de la "prudència exquisida". Diferents episodis d'aquests darrers mesos demostren que no n'hi ha prou amb la unitat entre les forces catalanes, sinó que a més és necessària una certa sintonia entre Catalunya i el govern central. En el cas de l'Estatut aquesta bona sintonia sembla imprescindible, atès que en darrera instància han de ser uns parlamentaris amb sentiments autonomistes recents els qui han de donar el vist i plau, uns parlamentaris que, cal afegir-ho, veuen la descentralització política de l'Estat com un element amb potencialitats desestabilitzadores i qualsevol pretext els serveix per a pensar-se les coses dues vegades.

Finalment, cal tenir en compte que no tot a Catalunya és unitat quan es tracta de l'Estatut. La famosa disposició transitòria per a les primeres eleccions al Parlament de Catalunya és un element de discussió a casa nostra, i hi ha grups polítics significatius —Centristes de Catalunya i Convergència Democràtica de Catalunya— que per raons diverses volen canviar el sistema electoral. Sense que això vulgui dir que aquestes diferències hagin de generar un espectacle de desavinences entre les forces catalanes, sí que caldrà que aquestes forces tinguin present què és el principal i què l'accesori, no fos que els arbres no deixessin veure el bosc i el centralisme guanyi algunes batalles sense baixar de l'autobús com aquell Barça de H.H. ■

Les gàrgoles del Palau

PERE FONS

La Generalitat també fa política internacional

La setmana passada, concretament el dimarts, van visitar el president de la Generalitat dos ambaixadors i un subsecretari d'Estat. Els països que representaven aquestes personalitats eren prou importants: Zdener Piak venia en nom de Txecoeslovàquia, M. Enmanuel Jacques de Margeria de França i Ott Schelecht forma part dels alts càrrecs de la República Federal Alemanya.

N'han vingut més d'ambaixadors, cònsuls i representants diplomàtics. De l'Índia, Corea del Sud, d'Anglaterra. A molta gent aquesta mena de visites els poden semblar exclussivament protocolàries, sense cap mena d'acord positiu. Les limitacions que té actualment la Generalitat són prou conegudes de tothom: en matèria d'acords internacionals, almenys de tipus comercial, el nostre govern no té cap mena de prerrogativa.

Això sí: la Generalitat, pel que fa a recomanacions, no queda: que si l'exportació de l'avellana, que si l'oli de les Garrigues, que si naps, que si cols. Al capdavall, l'Administració central decideix el que li sembla.

Què fan, doncs, els ambaixadors, els cònsuls i el President. **"En principi creen un coixí de relacions, encaminades sobretot a posteriors intercanvis de tipus cultural"**, em digué Jaume de Puig, membre de la Secretaria de la Presidència i un dels **"cervells"** que gaudeix de la total confiança del President. **"Cal tenir en compte que ara tot just comencem, que tota una sèrie de contactes que, per exemple a Madrid, ja són fets, aquí encara estan per encetar. Han de transcórrer encara una bona pila d'anys perquè això comenci a funcionar de veritat"**.

Ahí, però no tot són ambaixadors i cònsuls. No fa gaire va visitar el Palau el ministre veneçolà per al Desenvolupament de la Intel·ligència. Tarradellas no el va poder rebre, en contra del seu desig, perquè encara no estaba totalment restablert de la seva darrera malaltia i els metges li havien prohibit rebre visites. El conseller d'Ensenyament i Cultura, Pere Pi-Sunyer, fou, paradoxalment, qui s'ocupà del ministre veneçolà.

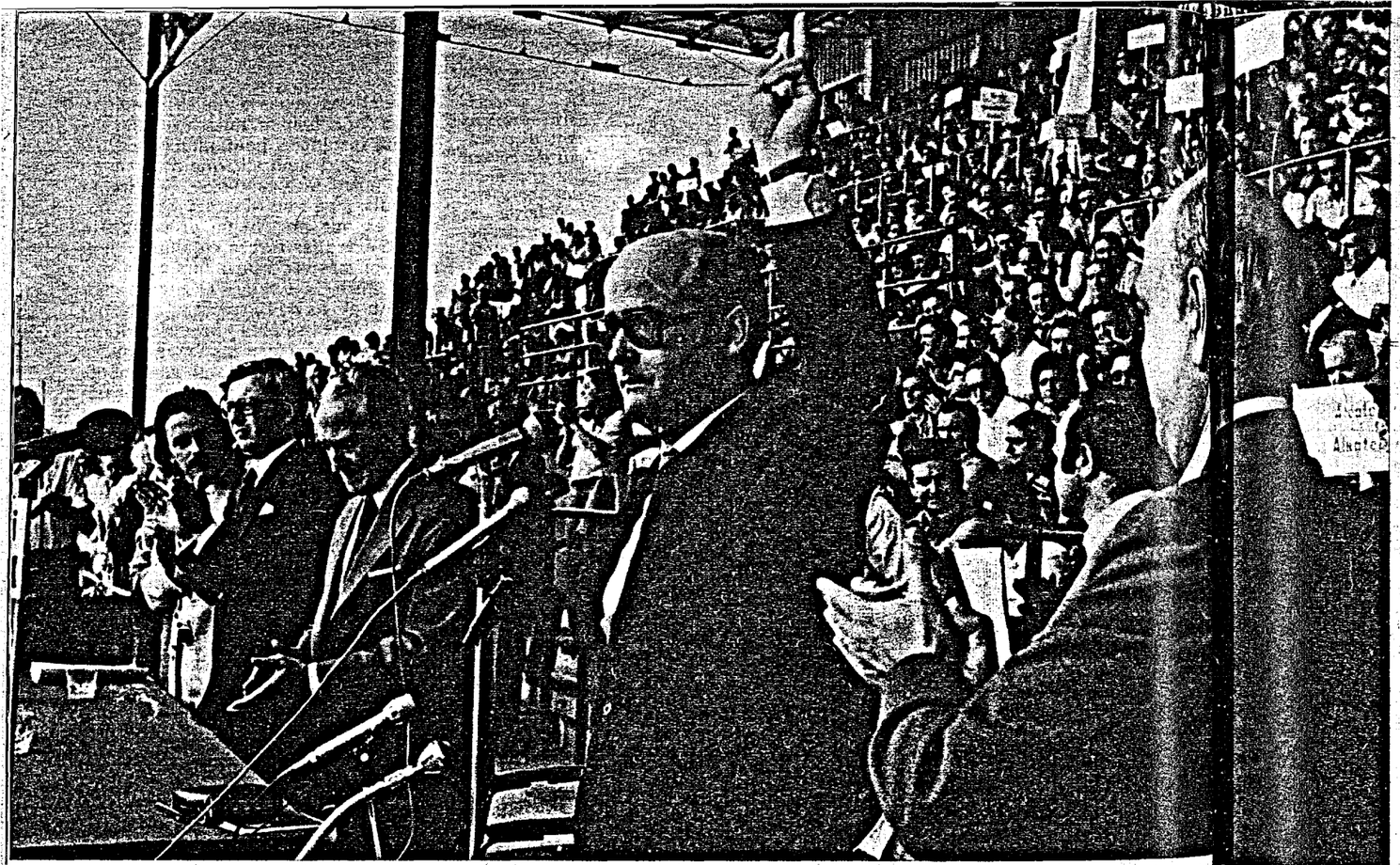

LA MAGNA ASSEMBLEA DEL POBLE BASC HO VA DEMANAR

L'Estatut d'Euskadi, una necessitat

ENRIC SALA

Euskadi ha tornat a centrar de forma prioritària el panorama polític de l'Estat espanyol. La mort d'una jove ecologista a Tudela a conseqüència d'un tret de la Guàrdia Civil ha trencat la certa serenitat que s'havia assolit després de la sessió del Congrés dels Diputats en la qual es va aprovar la "declaració institucional" contra el terrorisme.

És un fet cert que el terrorisme es mostra en tota la seva virulència quan s'està a punt de conquerir una nova fita política, en moments claus de la fràgil democràcia espanyola. Però no és menys cert que la increïble mort de Tudela ha esquitxat de sang l'inici de les decisives negociacions sobre l'Estatut d'autonomia del País Basc.

La magna assemblea

Molt poques hores abans de la mort de Gladis del Estal per part de la Guàrdia Civil, els partits bascos —tant abertzales com d'àmbit estatal— que donen suport al projecte autonòmic aprovat pels parlamentaris a Guernica a finals de l'any passat es reunien a Vitoria en un acte massiu per a ratificar el que ha estat qualificat com "l'últim vagó de l'últim tren per a aconseguir la normalització d'Euskadi". La "magna asamblea" reuní a la capital alavesa a representacions del vuitanta-dos per cent d'Ajuntaments de les províncies de Guipúscoa, Biscaia i Àlava, tots els quals havien pres prèviament l'acord de donar suport a l'Estatut de Guernica, tal com se'l coneix ja popularment.

Aquest és un fet fonamental que no poden ignorar de cap manera ni els radicals d'Herri Batasuna ni els dretans de la UCD. Tots dos rebutgen, un per l'esquerra i l'altre per la dreta, un projecte autonòmic que gaudeix del suport decidit de la majoria del poble basc, pel que s'ha vist fins ara. Tots dos tenen davant seu una responsabilitat que no poden defugir. Aquesta responsabilitat, no obstant, és molt més gran en la UCD i el seu Govern pel simple fet que detenten el poder i són els que tenen l'última paraula sobre el tema. Els ucedistes ja s'han afanyat a dir que troben aspectes anticonstitucionals en l'Estatut de Guernica i que, de Policia autòctona, res. No obstant, aquesta reivindicació —la de l'establiment d'un cos de policia que depengui directament de les autoritats basques— és cada vegada més sentida a Euskadi. Els mateixos fets de Tudela han fet palès, amb més força que mai, l'absolut distanciament entre la població i els cossos policials estatals a Euskadi. Fins i tot Fernando Onega, un home de la Moncloa, ha assenyalat que perquè les relacions societat basca-policia millorin és necessari canviar quelcom més que els uniformes dels agents de la Policia Nacional.

UCD ha d'ésser conscient del que suposaria la frustració —l'enèssima— del poble basc si a Madrid es retalla el seu projecte autonòmic. Suposaria només un reforçament de les tesis d'Herri Batasuna i aleshores sí que és fàcil aventurar que es plantejaria una situació de conseqüències insospitades. No és segur, ni molt menys, que l'Estatut aturi a ETA, però sí que és l'única via que, ara per ara, hi ha per a rebaixar la tensió a Euskadi. I això, tantes vegades repetit pels bascos, no és situar-se en una posició de xantatge polític sinó invocar el sentit d'Estat que la UCD ha dit sovint que posseeix.

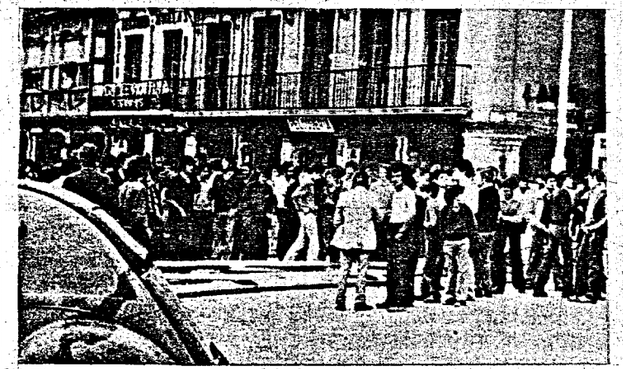

Poc després que els ajuntaments bascos diguessin sí a l'Estatut, la violència es desfermava altre cop a Pamplona.

Un article irregular

De tota manera, és sospitós que el Govern hagi inclòs en el projecte de llei del Tribunal Constitucional un article on s'introdueix la facultat del propi Govern de poder tramitar recurs d'anticonstitucionalitat contra un projecte d'Estatut abans que aquest sigui debatut en sessió plenària pel Congrés dels Diputats. És a dir, que el Tribunal Constitucional —on la UCD tindrà majoria— pot declarar inconstitucionals aspectes concrets dels projectes estatutaris, i fins que no es rectifiquin, no es podran tirar endavant. Justament el contrari del que passa en els països democràtics, on el tribunal constitucional actua després de promulgada la llei. De la intenció gens neutra amb què ha estat introduït aquest article en dóna idea el fet que tant socialistes i comunistes com nacionalistes bascos i catalans hi hagin presentat esmenes demanant que sigui suprimit.

Si l'Estatut d'Euskadi arriba a bon port, s'haurà acabat l'etapa preautonòmica del Consell General Basc, que ha passat amb més pena que glòria degut al paper de gairebé figura decorativa en què l'ha convertit el Govern negant-li competències i retardant-li traspassos de serveis. Tampoc no ha ajudat el fet que el presidís un home del PSOE i no un del PNB, quan aquest té molt més arrelament en la societat basca. ▶

Rafael Escuredo (superior dreta) és el nou president de la Junta d'Andalusia. El protagonisme d'Euskadi, amb la recent mort de una ecologista, fa que quedin arraconats els problemes de les altres autonomies.

El PNB ha anat ara per totes, sabent que li està reservat un lloc de primer ordre en el futur Govern d'Euskadi, i s'ha imposat en la nova configuració del Consell, deixant escassíssim marge de negociació al PSE-PSOE i la UCD. Els seguidors de Sabino Arana es preparen per a quan arribi l'hora de l'autonomia plena. I és també un fet polític de primer ordre que hagin decidit, esquivant les traves legals dictades pel Govern d'UCD, col·locar a la presidència del Consell al navarrès Carlos Garaikoetxea. No s'ha d'oblidar que la polèmica de si Navarra s'incorpora o no a les institucions polítiques basques sortirà amb empenta dintre de pocs mesos.

La renovació de la direcció de la preautonomia basca ha estat paral·lela a la de la resta de nacionalitats i regions de l'Estat, doncs venia imposada per les recents confrontacions electorals de l'1 de març i el 3 d'abril. A Andalusia hi ha hagut relleu a la presidència: el socialista Rafael Escuredo substitueix al seu company de partit Plácido Fernández Viagas. Escuredo no pot ser pas considerat un marxista acèrrim, però, en canvi, se'l considera més autonomista que Fernández Viagas, un home al qual, malgrat tot, no se li pot negar que posseeix una honradesa i una honestedat polítiques sense taca.

Al País Valencià la cosa és més complicada per les lluites internes en el PSPV-PSOE, reflectides en l'enfrontament entre Joan Pastor (secretari general del partit) i Josep Lluís Albiñana (president fins ara del Consell). La tàctica ucedista de buidar de contingut les preautonomies ha fet estralls a les files socialistes, fins el punt que els "pastoristes" són partidaris de no seguir a la presidència del Consell. La UCD té moltes ganes de fer-se amb el càrrec –i també té les seves intrigues internes–, però sembla que finalment no ho aconseguirà.

A les regions dominades pel partit governamental, la presidència dels organismes preautonòmics s'ha convertit, en la immensa majoria dels casos, més en una qüestió de càrrec personal que de direcció del procés per a aconseguir l'autogovern. Les apetències de lluïment dels homes d'UCD estan originant situacions ridícules a Extremadura i Canàries, per exemple, on els ucedistes no s'acaben de posar d'acord per designar president. El cas de Galícia és també molt clar: l'esquerra s'ha vist obligada a donar suport per a la presidència de la Xunta a Antonio Rosón per ser l'home més autonomista de la UCD gallega. I Rosón no pot negar que té un passat franquista de primer ordre.

La Comissió Negociadora de l'Estatut d'Euskadi ha d'aconseguir "agafar l'últim vagó de l'últim tren" per la pau d'aquell país

UCD hauria d'adonar-se que no es pot jugar amb les preautonomies. La conversió d'un Estat centralista en un estat autonòmic és un repte que cal afrontar seriosament. No en và fins i tot regions com Cantàbria han iniciat ja el procés per aconseguir el seu Estatut. ■

Entre Congrés i Congrés

Ha estat la primera vegada que tots els socialistes de Catalunya aplegats en una sola organització —el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)—, hem participat en un Congrés Federal de tots els socialistes de l'Estat, el XXVIII Congrés del PSOE. Aquest és un dels acords en què cristal·litzà el nostre Congrés Constituent ara farà un any; una de les fórmules que ha de fer possible la necessària articulació de la lluita dels socialistes de tots els pobles que integren l'Estat espanyol, la lluita per la consolidació de la democràcia i pel seu aprofundiment, la lluita per la transformació autonòmica de l'Estat en una perspectiva federalista, la lluita per l'avenç del poble treballador en el camí del socialisme.

Haig de dir que l'experiència ha estat de les que no s'obliden, carregada de contradiccions com és evident a tothom, però esperançadora i encoratjadora. La gran vitalitat que traspuaven els debats, la llibertat d'expressió més absoluta com element indestriable de la pràctica socialista, la profunda assumpció del fet autonòmic i de la perspectiva federalista, l'especial simpatia i companyonia amb què ha estat acollida i tractada la delegació del nostre partit per part de tots, han estat constants que ens han acompanyat al llarg de les denses jornades del Congrés. L'eslògan dels socialistes—"Socialisme és llibertat"—pren, després d'aquest Congrés Federal, una nova dimensió; es projecta públicament cap al futur no ja des d'una declaració de principis, sinó des dels nivells més íntims de la pràctica socialista. Per si algú no ho tenia clar, s'evidencia de manera corprenedora, davant del poble, la profunda coherència entre projecte polític socialista i pràctica política interna dels socialistes, com cap altra opció política fins ara ha estat capaç de mostrar. La manifesta democràcia interna dels socialistes apareix com la garantia incontestable del futur de llibertat que volem construir.

JOAN REVENTOS *

He parlat també de contradiccions i, encara que diverses, voldria remarcar-ne sobretot una, derivada del canvi de la situació política general. El nou marc democràtic i les ingents responsabilitats que recauen sobre els socialistes plantejen la necessitat d'una resituació del conjunt de l'organització socialista, la necessitat d'una anàlisi aprofundida de la societat que estem cridats a transformar i un disseny afinat dels mètodes de treball i línies d'acció que cal aplicar-hi. I aquest és un procés complex, perquè ha de tenir lloc no només en la consciència d'uns quadres sinó en la consciència de tota una organització, de tots els seus militants. I això no és sempre senzill, perquè el militant, al llarg de la lluita contra la dictadura, havia fet una tal acumulació d'esperances que, davant de la lentitud i la complexitat de la transició democràtica, difícilment pot deixar de sentir una considerable sensació de frustració.

La llarga marxa cap al socialisme no és fàcil i està carregada de dificultats. I és imprescindible, per tal de fer-la avançar, una acció socialista molt conscient i elaborada, feta de paciència i de tenacitat.

Aquesta és la qüestió essencial. El període obert fins la celebració del Congrés Extraordinari és la gran oportunitat per a fer madurar aquest procés intern, per a arribar a la definició d'una línia política vàlida per a operar en la societat actual, coherent amb la nostra voluntat de futur, assumida per tots. Aquest és el gran repte que la història planteja als socialistes avui, la resposta que exigeix el cúmul d'esperances que els treballadors i el poble dipositen de manera creixent en l'alternativa socialista.

El XXVIII Congrés Federal, en aquest sentit, ha estat només l'evidència de la necessitat urgent d'un debat de fons, els resultats del qual hauran de permetre la consolidació i l'avenç progressiu i segur de l'estratègia, socialista. Perquè sigui així, però, cal un esforç col·lectiu d'objectivació del debat. S'ha d'evitar com va dir Felipe González, "que les qüestions accessòries esdevinguin fonamentals". El debat no es pot polaritzar entorn de qüestions formals que, tractades amb serenitat i en base a un debat de fons, tenen sol·lucions acceptables per a tothom. Cal evitar les dinàmiques fàcils del misticisme i la sacralització, que no aconsegueixen res més que emboirar les qüestions autènticament importants i crucials; perque, en definitiva, des d'una òptica marxista, ni el mateix partit és una finalitat en si, sinó una eina, un instrument de transformació de la realitat, que cal modular i afinar constantment per a millor indidir-hi, en base a una línia política molt elaborada, sorgida d'una anàlisi en profunditat de la societat que volem transformar, coherent amb uns objectius estratègics inequívocament socialistes.

Aquest és el sentit en què caldrà orientar el debat. Aquesta voluntat és la que, n'estic segur, informarà l'aportació de la delegació catalana al proper Congrés Federal Extraordinari. ■

* Primer secretari del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)

Ad-Lib, moda integrada

JOANA M. ROQUE

Com altres anys a Eivissa s'ha celebrat recentment una setmana de la moda Ad-Lib i els diaris n'han parlat, han explicat el trui, l'ambient de festa, les anècdotes. Ha estat un esdeveniment que anava més enllà d'una simple desfilada de models.

Així com hi ha contracultura, la moda Ad-Lib en certa forma pretenia ser una contramoda, un nou estil de vestir, llunyà dels mostradors i les nines de cartró. Els hippies fa molts anys inspiraren la moda i poc a poc els jovenets de bona família es trobaren que quan arribaven a la Pitiüsa per fugir d'una civilització que els apareixia com massa decadent, hi havia vestits per posar-se a to a moltes botigues. Era fàcil convertir-se en un hippie per quinze dies només baixant del vaixell, ni tant sols calia tallar els calçons. Les botigues de l'illa els donaven tallats i els fils que penjaven tot just sobre el genoll. Molts joves europeus han passat per Eivissa aquests darrers anys. Alguns, amb un cansament del treball i la fitxa a l'oficina que volien oblidar a l'ambient de l'illa i altres per a romandre allí. Com viure? La solució a primera vista semblava fàcil, n'hi havia prou amb saber fer collars de cuiro, ceràmica, espardenyes o posar una comuna al mig del camp de la mateixa illa que s'havia vist forçada a la emigració abans del turisme.

A Eivissa es creà una espècie de llegenda de "paradís verge". Semblaven molt boniques les postals de la joveneta amb un vestit blanc i transparent a la vora de les velles totes vestides de negre, com si els habitants d'Eivissa només fossin per als europeus una part més del paisatge.

Ara els mallorquins amb més visió empresarial es queixen que a l'illa gran no s'hagi sabut crear una moda que "doni personalitat" com la moda Ad-Lib. "Si féssim el mateix amb la pell, models de sabates o capells, potser tindríem una imatge més personalitzada", han dit alguns executius de Banc. L'inicial moviment hippie estava carregat de sinceritat. Es volien buscar noves formes de vida que s'havien de mostrar canviant les maneres de vestir, però fou un moviment aprofitat que no creà cap eivissenc.

Els vestits de la moda Ab-Lib són molt bonics. Amb ells la dona dóna imatge de fragilitat i rebel·lia atractiva, però ningú no pot dir que sigui una moda eivissenca ni que els habitants de l'illa en surtin més beneficiats. Eivissa ha estat l'illa més dominada pel turisme, la més depenent de l'exterior i gran part de les botigues i cadenes d'exportació són dels estrangers. A l'hora de presentar els models són els seus noms els que sonen.

Malgrat el moviment hippie hagi perdut la força que tenia abans, d'Ad-Lib segueix venent molt. És un estil més dins la moda que sovint serveix ben bé per anar a l'oficina. Al port de la ciutat hi ha moltes botigues i per tots els carrerons es venen collars, penjarolls, mocadors i perfums estranys. Els qui ho fan són ben igual de comerciants que qualsevol venedor de fils i betes d'un carrer barceloní o una saturada platja mallorquina, només hi ha la diferència que tenen un estil i el defensen. La personalitat eivissenca s'ha anat destruint ben igual que la mallorquina però la nova imatge és més atractiva.

La moda Ad-Lib és un intent de plasma paisatge en el vestit

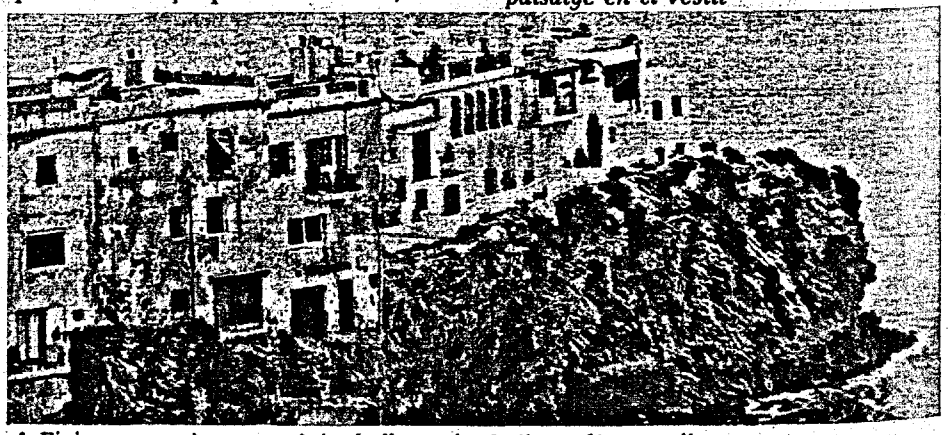

A Eivissa es creà una espècie de llegenda de "paradís verge".

Al final d'aquesta novena setmana de la moda hi hagué un repartiment de premis; en representació del president del Consell General Interinsular, el de l'eivissenc recollí un quadre d'Emir d'Hory, el famós imitador de pintors europeus del qual se'n diu que més d'un museu guarda obres donant-les com a bones. Segurament si Orson Welles tornàs a fer una pel·lícula sobre el pintor ho treuria i ho podria completar amb el cinisme dels joves executius mallorquins que diuen que el que cal és arribar a crear una personalitat o una moda com han fet els eivissencs. ■

LES ELECCIONS GENERALS A ITÀLIA

El retrocés comunista allunya el compromís històric

Berlinguer, líder del PCI que provocà la crisi política.

MATEO MADRIDEJOS

Difícils negociacions entre la Democràcia Cristiana i el Partit Socialista (que mantenen llurs posicions) per buscar una nova fórmula de govern de centre-esquerra.

"En aquest país terrible que ha esdevingut Itàlia", segons afirma Leonardo Sciascia, les eleccions generals anticipades no han contribuït a clarificar el panorama polític i, com és habitual, després que els ciutadans han emès llur veredicte, persisteix la incògnita de quin serà el pròxim govern. L'única cosa que se sap del cert és que el partit de la majoria relativa, la Democràcia Cristiana (DC) seguirà en el poder en el qual es troba instal·lada des de sempre, des del naixement de la República.

Al contrari de l'esdevingut el 1976, quan la impaciència dels socialistes conduí també a unes eleccions anticipades, la crisi política, en aquesta ocasió, fou provocada pel Paartit Comunista (PCI) que no podia assumir per més temps l'immobilisme del govern sense compartir-ne les decisions. Després de dos anys de suport al gabinet de Giulio Andreotti, la direcció comunista va arribar a la conclusió que no havia calculat bé les conseqüències d'una política sens dubte original, però arriscada; que el suport parlamentari a la DC, sense participar en el govern, era un subterfugi per a encobrir la impossibilitat de l'anomenat "compromís històric". Si els dotze anys de centre-esquerra (1963-1974), amb llurs nombroses "combinacions", havien acabat per destruir el Partit Socialista (PS), els dirigents comunistes, encara que amb una organització més estable, no estaven disposats a repetir l'experiència.

Malgrat l'estabilitat del cos electoral, que proporcionarà unes cambres molt semblants, a les dissoltes, els resultats de l'escrutini demostren que el PCI és el gran vençut, no sols perquè perd vots per primera vegada des de la caiguda del feixisme, sinó sobretot perquè les eleccions es transformaren en una mena de referèndum sobre el "compromís històric", és a dir, l'entrada de ministres comunistes en un govern dirigit per la Democràcia Cristiana. En una situació política tan volàtil com la italiana, amb un sistema d'escrutini proporcional que afavoreix el multipartidisme, les pèrdues comunistes, que es xifren en el quatre per cent dels sufragis, adquireixen un gran significat.

La DC ha resistit, una vegada més el desgast del govern. A la foto Giulio Andreotti.

Els comunistes es veuran forçats a fer ara l'examen en profunditat de llurs dos anys i mig d'associació a la majoria parlamentària, hàbilment escamotejat durant el XV Congrés celebrat el passat mes d'abril. La reafirmació del "compromís històric", de la unió de comunistes, catòlics i socialistes per transformar la societat italiana és una fórmula atractiva, però inoperant. En el discurs de clausura del Congrés, el secretari general, Enrico Berlinguer, proclamà: "En les properes eleccions cal reduir els sufragis de la democràcia cristiana i augmentar la força global dels partits d'esquerra". Aquests propòsits estan molt lluny d'haver-se acomplert i hom pot ▶

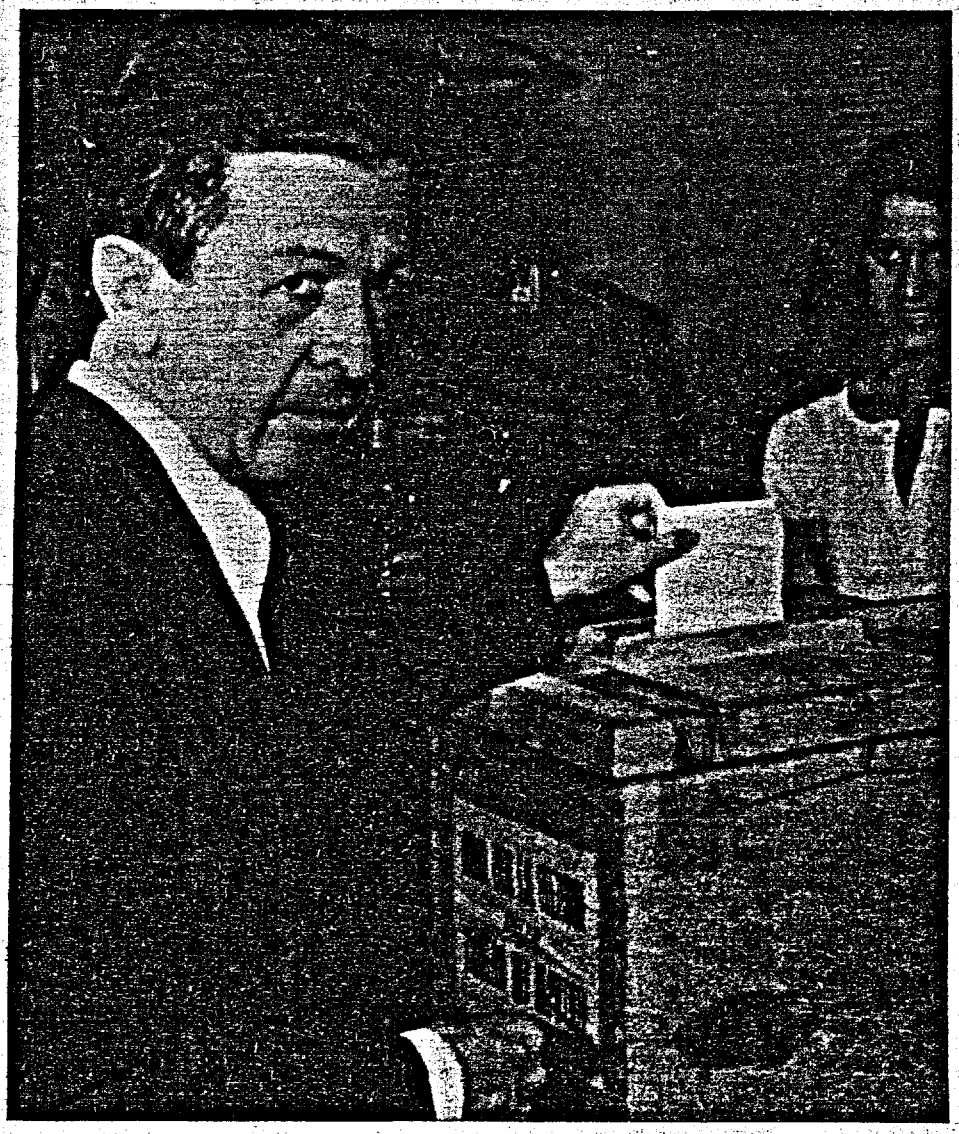

Al darrer congrés del PCI, Berlinguer declarà que calia reduir els vots de la DC.

demanar-se, en conseqüència, si Berlinguer no haurà d'enfrontar-se a serioses dificultats en el si del partit, aparentment dividit entre els qui propugnen el retorn a la "ciutadella", per tal de recuperar la identitat perduda i els que pretenen seguir endavant en la recerca de fórmules originals per als vells problemes.

La resistència de la DC

Una vegada més, la Dèmocràcia Cristiana ha resistit bé el desgast del poder i la pèrdua d'imatge causada pel segrest i assassinat del seu president, Aldo Moro, el principal artífex de la convergència amb els comunistes. El partit de la majoria relativa, dividit en múltiples "corrents", està atacat de la mateixa fragilitat que s'atribueix normalment a l'Estat italià, però ha demostrat la seva capacitat per sobreviure políticament en les pitjors circumstàncies. Malgrat el terrorisme, que semblava destinat a accelerar el procés de conjunció entre democristians i comunistes, els dirigents de la "nova" DC, amb Zaccagnini al davant, tot i reconèixer molt humilment llurs pecats, reiteraren que "mai no governaran amb el PCI". Els resultats electorals, si bé queden molt lluny de les enquestes que els auguraven substancials guanys, els permeten un respir i els obren noves perspectives, per antigues que semblin, per a mantenirse arrapats a la màquina de l'Estat, per seguir representant la paràbola del príncep de Lampedusa. En mantenir pràcticament el nombre de vots, que no arriba al 40 per cent, la DC no pot, en teoria, portar a la pràctica una política "autònoma"; però, en veritat, el seu problema més gran consisteix en trobar una nova fórmula governamental enginyosa, per tal que es digui que es mou a impulsos de la nostàlgia.

El Partit Socialista, malgrat la nova imatge i la renovació associades al seu nou secretari general, Bettino Craxi, només aconseguí mantenir els resultats de 1976 (prop del 10 per cent dels vots), si bé roman com tercera formació política dels país i té en les seves mans la clau de l'orientació del futur govern. En contra de la posició mantinguda per llurs predecessors, que en els últims quatre anys es negaren sistemàticament a entrar en un govern de coalició amb els democristians, sense participació del PCI, Bettino Craxi proclamà durant la campanya electoral: "Si

La DC no pot, a la pràctica, portar una política autònoma.

la DC canvia, farem un govern sense el PCI". Allò que no se sap, és clar, és si la DC pot o desitja canviar, i quines seran les condicions dels socialistes per a resuscitar el centre-esquerra, encara que sigui amb un altre nom.

Els radicals i el vot de protesta

El novíssim Partit Radical, com havien previst totes les enquestes, es presenta com el gran beneficiari de la lassitud de l'electorat, de l'esgotament de les fórmules governamentals i de l'immobilisme propiciat per l'anomenada "unió nacional". Els tradicionals "vots de protesta", que habitualment s'encaminaven cap a l'extrema dreta neofeixista o el PCI, confluïren aquesta vegada cap a Marco Pannella i els seus amics radicals, els quals han defensat amb tot l'ardor totes les causes que els

ino Craxi declarà a la campanya: "Si la DC canvia farem un govern sense el "

grans partits consideraven "marginals": ecologisme, avortament, alliberament sexual, lluita mundial contra la fam, etc. Triplicaren els seus vots i van obtenir 18 diputats (4 més que el 1976).

La polèmica entre radicals i comunistes fou un dels escassos al·licients d'una campanya electoral adotzenada que desvetllà poc interès. Els italians, que tenen una gran tradició política, malgrat que llur Estat nacional té només un segle d'existència, no van resistir la temptació de comparar Marco Pannella, amb evident hipèrbole, amb Giordano Bruno i Savomarola, ambdós víctimes de llur predicació contra l'ordre establert. Els comunistes, que es van sentir directament amenaçats —alguns de llurs dissidents formaven part de les candidatures radicals— arribaren a dir que Pannella era un segon Mussolini, un perill públic, un "qualunquista", capaç d'organitzar les més extraordinàries cerimònies de la confusió amb els adeptes del "desencís". La senyora Rachel Mussolini, vídua del dirigent feixista, va haver de sortir a la palestra electoral per dir que no aniria a votar, perquè estava malalta; però que si pogués fer-ho, no votaria els radicals sinó els neofeixistes. A la fi, Marco Pannella, a qui qualifiquen amb sarcasme d'"ayatollah italià", amb prou feines si podrà fer altra cosa que persistir en la seva política testimonial, en espera d'un cataclisme que ningú no desitja perque és molt poc probable. L'enigma radical animà la campanya i

Zaccagnini representant de la "nova" DC.

ha aconseguit els fruits que s'esperaven, però no prou per modificar sensiblement el panorama polític.

El relatiu èxit dels partits "menors", especialment el liberal i el socialdemòcrata, situats a la dreta i l'esquerra de la DC, respectivament, suggereixen que els indecisos, en lloc de donar llur vot als democristians, com pronostiquen les enquestes, es van pronunciar finalment en contra de la tremenda bipolarització que caracteritzà la vida política durant els últims tres anys. Aquests partits "laics" del centre i centre-dreta podrien jugar un important paper en les difícils negociacions que s'acosten per formar un nou govern.

A la recerca de l'estabilitat

Les primeres reaccions dels principals líders polítics indiquen clarament que el PCI passarà a l'oposició, amb totes les conseqüències. Segons Benigno Zaccagnini, secretari general de la DC, l'electorat va fer l'orni a la pretensió comunista d'aconseguir una representació en el govern i el secretari general socialista, Bettino Craxi, després de reiterar la seva disposició a entaular "negociacions serioses" per a la formació del nou gabinet, afegí molt significativament: "El país necessita un període d'estabilitat".

Malgrat la millora substancial que s'aprecia en els sectors econòmic i financer, l'estabilitat no pot ser el fruit d'un "miracle polític". Una vegada més, com passa en cada moment de crisi o després de totes les eleccions, quan es fa més punyent el bloqueig de les eventuals solucions, alguns sectors d'opinió es demanen si la culpa no serà del sistema; no de la democràcia, en el seus aspectes essencials, sinó de la fórmula en què s'ha encarnat a Itàlia. Passats més de trenta anys des de la instauració de la república, assajades totes les combinacions governamentals possibles, la veritat és que l'estabilitat no ha existit mai i que potser no pugui aconseguir-se amb l'actual sistema d'escrutini electoral i els costums polítco-administratius generats pel llarg regnat de la DC.

No és cert que les coses segueixin com estaven, però tots els auguris vaticinen una repetició d'allò ja experimentat. La DC segueix pensant que pot governar sense els comunistes, però no contra ells; els socialistes no abandonaran l'ambigüitat que els imposa llur temor a veure's triturats pels "grans", mentre que els altres partits estan condemnats al paper d'acompanyants. Alguns s'atreviran a demanar un canvi institucional, l'escrutini majoritari i fins i tot un règim presidencial, com a remei contra el "malgoverno".

L'allunyanament del "compromís històric" pot produir alguns reajustats en la línia eurocomunista defensa fins ara pel partit de Berlinguer. I en el fons, persistirà la gran paradoxa: la debilitat de l'Estat, monopolitzat per la DC, i la salut a prova de crisis del cos social.■

EL PANORAMA POLÍTIC CANVIA MÉS QUE L'ELECTORAL

Eleccions prematures, campanya freda

RAIMON OBIOLS

Ah, si l'haguéssiu vista els anys cinquanta, aquesta plaça! El vell pagès mormola amb malenconia mirant-se la plaça buida del seu poblet, a la regió de la Valtellina, sota els Alps. A un costat, sota els pòrtics, un orador del PCI discurseja. A l'altre, una vintena d'homes, estintolats contra la paret o asseguts al cafè, escolten distretament. El candidat comunista, cal dir-ho, manté la moral. Parlarà durant més de cinquanta minuts.

L'estratègia de la tensió voleijà pel damunt de

A Milà, a la plaça del Duomo, és un candidat del partit republicà el qui s'esgargamella, en una travessa oratòria del desert. Grans gestos i una bella veu de tenor, que no criden l'atenció de ningú.

Desafecció, escepticisme de l'electorat? No, diu Ricardo Lombardi, que als 78 anys és, amb Nenni, una gran figura mítica del partit socialista. **No és exacte dir que l'electorat se sent indiferent o escèptic. La gent s'interroga, ens interroga. Perquè es fan, aquestes eleccions? Perquè els comunistes i la DC s'han posat d'acord per tal d'interrompre la legislatura?** L'any 1922, Lombardi es batia ja, pels carrers de Milà, contra els squadristi feixistes. Detingut, apallissat, resistent, cap de la insurrecció del 45, màxim exponent de l'esquerra socialista, patí, als trenta anys, una greu afecció pulmonar que el portà als llindars de l'altre barri. Avui fuma ininterrompudament uns temibles cigars toscans, renegrits i cargolats, que empudeguen l'aula de la Universitat milanesa on Lombardi discuteix amb un centenar d'estudiants. **La política,** diu, **rejoveneix.** I composa, efectivament, una insòlita figura de jove-vell. **Ja veureu com, malgrat tot, no hi haurà abstenció el dia tres.** I, té raó. Les eleccions, en dia festiu, marquen una abstenció ínfima, com sempre de les més baixes d'Europa.

Perquè, doncs, l'escassa participació a la campanya? La proliferació de les cadenes privades de televisió retreu la gent dels mítings. Només a la ciutat de Roma, vint-i-tres cadenes. Tretze DC, tres radicals, dues socialistes, una comunista. Es comprèn que sols els gran líders nacionals —i encara

No hi ha hagut desafecció ni escepticisme a l'electorat.

moderadament— hagin convocat els ciutadans. I malgrat tot, els partits polítics mantenen els seus usos i costums més tradicionals. Una propaganda escassament imaginativa, mítings a l'aire lliure, macroprogrames ideològics, més atenció a la discussió de possibles **combinazioni** que de propostes programàtiques concretes.

Una excepció a aquest estil convencional: el partit radical. Aquest vell partit laic fou recuperat, a mitjans dels seixantes, exhaust i dividit, per un personatge singular: Marco Pannella. Actoràs, una geni d'això que els professionals denominen **publicity** per a distingir-ho de la publicitat pròpiament dita. La capacitat de crear esdeveniments, d'inventar fets que després, reproduïts per la premsa, la ràdio, la TV, funcionen com a propaganda indirecta i gratuïta. Pannella fa vagues de fam, organitza marxes. Pannella vol entrevistar-se amb el Papa Wojtyla. Pannella apareix emmordassat a laTV protestant contra els mancaments a la llibertat d'expressió. Pannella és ecologista, divorcista, feminista, avortista, gai, pacifista, autogestionari, llibertari, laic, socialista, comunista. És, sobretot, un genial esgarrapador de vots, en una situació òptima de crisi, i de descontentament entre certs sectors de l'esquerra. I també de la dreta. No sols Oreste Scalzone i altes "brigadistes rojos" han recomanat des de la presó que no es voti als partits "no armats" de l'extrema esquerra sinó al partit radical. També s'ha dit que la senyora Rachel, vídua de Benito Mussolini, votaria Pannella. I malgrat que aquesta senyora ho ha desmentit, els radicals admeten, sense complexos, que capten vots de l'extrema dreta, que protesten contra el sistema i contra un MSI massa acomodatici. **Ho reconec, és bastant difícil de fer-ho entendre,** diu Gian Luigi Melega, candidat del partit radical,

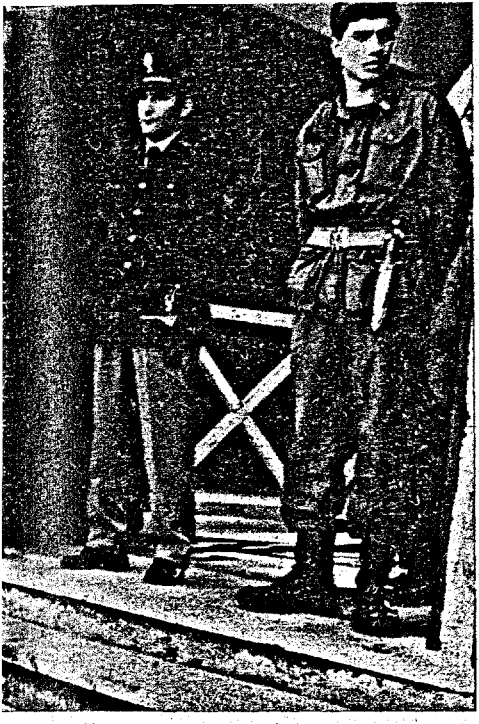

eccions.

però si convencem a un feixista, o a un brigadista, perquè voti pels radicals, això de fet és una victòria de la democràcia...

A Limito, trenta mil habitants, els socialistes han avançat un mes la tradicional festa de l'**Avantil** per tal de parlar amb els electors. L'ambient és ben diferent del pop radical. L'acordió s'imposa encara, tossudament, a la guitarra elèctrica o a la bateria. Entre tango i vals, sota l'arbreda del parc Salvador Allende, el batlle socialista resum la situació davant els seus convilatans. **Aquestes eleccions canviaran molt poc les coses. L'endemà de la consulta no hi haurà una majoria clara, i ens demanaran als socialistes que aportem una solució. Però perquè nosaltres, un partit petit, hem de sacrificar-nos per a trobar una solució de govern que els dos grans colossos, la DC i el PCI, no saben o no volen trobar?**

Entre l'espès fum del caliquenyo, Lombardi s'expressa en termes semblants. **Voldrien que ens suicidéssim, amb una nova versió del centre-esquerra. I francament, estem disposats al sacrifici si ho demana el bé del país, però no per a fer-li un favor al senyor Zaccagnini. No és que ens refusem a governar, però una cosa és governar i una altra, ben diferent, és tenir uns quants homes al govern.** Lombardi evoca els moments dramàtics del centre-esquerra, quan la discussió sobre la nova llei urbanística –que era un cop de mort als especuladors immobiliaris– donà origen a l'intent de cop d'Estat del general Di Lorenzo i al desenvolupament de l'estratègia de la tensió que liquidà tot l'impuls reformador de la coalició.

Què cal fer, doncs? Tal vegada, de nou, un acord molt concret d'unitat nacional, limitat en el temps, que apunti a l'introducció d'elements de racionalització en l'estructura de l'Estat i en la política econòmica. **Però**, afegeix Lombardi, **les grans majories unitàries poden resoldre problemes d'emergència. Però difícilment poden fer front a exigències de reforma.** Una veritable alternativa sols podrà venir a través d'un programa d'esquerra, i d'un reforçament de l'espai socialista que reequilibri el camp de les esquerres.

Però malgrat que a Limito, gràcies a una gestió municipal exemplar, els socialistes han guanyat mil vuit-cents vots més que en les eleccions precedents, el PSI només obté, a nivell nacional, un tènue avenç. La **lunga marcia** que Craxi proposà al seu partit, per a envigorir-se i avançar, continua. I continua també la situació preelectoral. Un lleuger càstig al PCI, considerat com el principal responsable d'una inoportuna consulta electoral, i també a la DC. Un petit augment de les formacions laiques menors. Però, per damunt de tot, una situació d'**immobilisme bipolar** que fa d'Itàlia un país difícilment governable. ■

Bettino Craxi, líder del PSI que només obté un tènue avanç.

TAULA de canvi

"la revista de l'esquerra catalana"

Nº. 14
Març-Abril
1979

CIÈNCIA I MARXISME
Althusser, Monod

ESTAT DE DRET I TERRORISME A LA RFA
Lombardo-Radice, Offe, Preuss

AGUSTÍ BARTRA CONTRA EL GOS GEOMÈTRIC
Broch, Formosa, Murià

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

..... Cognoms ..... C/.: .....

..... Nom ..... Pobl.: .....

Professió ..... (en lletres d'imprenta) ..... Prov.: .....

Desitjo subscriure'm a la revista TAULA DE CANVI per un any (6 números) a partir del número. ..... per la quantitat de 1350,- ptes. que faré efectives mitjançant Taló nominal / Contra reembossament / Domiciliació bancària

....., a .... de ..... de 197 ....

Subscripció anual Europa: 1400 ptes. Subscripció anual Amèrica: 1370 ptes.

Edita: EDICIONS TAULA DE CANVI
Constitució 18-20. Tel. 332 84 08 BARCELONA-14

RITUAL, MÀGIA I SATANISME

L'alba dels bruixots

CARLES GÓMEZ ACOZAR

Aquests darrers dies, ha tingut lloc el primer simposium de bruixeria, màgia i satanisme a Barcelona. Els intel·lectuals, amb un caire de suficiència, somriuen davant de les manifestacions d'uns cultes arrelats en el folklore dels pobles des del seu mateix origen.

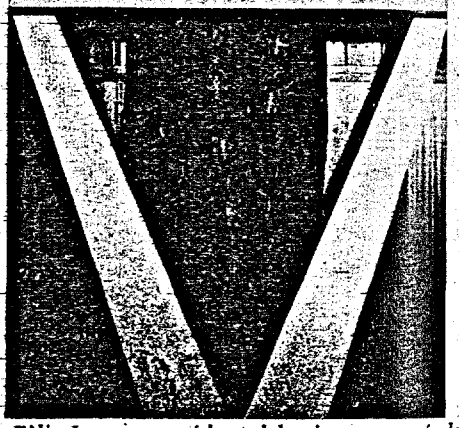

Fèlix Lange, president del primer congrés de br xeria; Basilia Guinda, lectora de posos de te i professor Lester, astròleg.

Moltes més coses de les que sovint pensem estan arrelades en la màgia, com les cançons que els nens canten a la rotllana, seguint pas a pas els mateixos moviments, gairebé rituals, que els nostres avantpassats ja seguien, a les mateixes lletres, carregades de força, que invoquen forces elementals i inaccessibles per l'home del carrer.

Amb tot, hi ha dos aspectes fonamentals de la màgia; un que en podríem dir popular, emmarcat dins el context evolutiu de la societat, els seus costums, els seus tabús i la seva cultura; i l'altre arcà i secret, tan sols assequible pels iniciats, per aquells que han travessat les proves que han estat establertes pels grans iniciats de la història en les diferents escoles ocultistes, des dels maçons o francmaçons als rosacreus passant per alquimistes i membres de de misterioses societats satàniques que romanen desconegudes i gairebé apagades sota un món de por i tenebres amb el qual se l'ha intentat enfonsar. Només referències a homes com Lovecraft, qui aparentment no era més que un novel·lista i el famós Necronomicón que milers de persones han cercat per totes les biblioteques del món sense cap èxit, doncs, segons sembla ser, no existí més que en la imaginació d'aquest geni de l'ocult.

No hem d'oblidar que són nombroses les revistes que avui dia tracten aquests temes i que les més importants editorials del país i de l'estat estan omplint les llibreries amb estranys tractats de màgia, bruixeria i ocultisme en general, davant del monopoli que fins ara mantenien editorials sudamericanes. A més que cada vegada són més les persones que acudeixen als astròlegs, llançadores de cartes, o qualsevol de les múltiples formes d'endevinament que es practiquen a la nostra terra.

L'endevinament, màgia més utilitzada

De totes les formes de màgia, és l'endevinament la més utilitzada i popular. Els medis o la tècnica per aquest fet són són molt variats i depenen molt de les característiques geogràfiques, climatològiques o sociològiques del país on es fan. Anomenarem solament les que es practiquen a Barcelona, amb millor o pitjor fortuna.

En primer lloc, com a pare i mare de totes les demés "màncies", es troba l'astrologia, que ha esdevingut una complexa ciència amb milers d'anys d'experimentació que la fan inassequible a certs nivells fonamentals. Després hi trobem la Cartomància, la utilització de les cartes com a mitjà de desvetllar el subconscient i els poders latents de l'home, del mag. Les més comunes són els Tarots, baralla de 78 cartes d'origen sembla ser egipci i portades pels gitanos en les seves migracions –cal recordar que en anglès gitano (gipsy) i egipci (egiptyan) tenen la mateixa arrel, o que, en castellà, "egipciano" era sinònim i, potser, origen de gitano–.

CESC MARTY

Les altres màncies, tret la quiromància, lectura de les mans, són molt menys conegudes. Trobem per exemple

l'endevinament per taques de tinta, a través de l'iris dels ulls —també utilitzat a medicina com ciència per al diagnòstic (iridologia)—, la numerologia pitagòrica, lectura del pòsit de te o cafè, etc. D'altres usades encara de forma inconscient, com la lectura de les formes dels núvols, o del vol dels ocells han estat oblidades i arraconades pels mags actuals.

El mitjà i el poder

Aquests són els dos elements que participen al ritual màgic. El poder, a la vegada, té dues fonts, la que pren i la que participa. Ho explicarem.

Posem un cas concret, molt conegut per a tothom que ha vist pel·lícules d'indis: les danses de pluja. El bruixot o encisador, posseïdor per herència secreta dels ritus màgics i sagrats, per desig de la tribu, ha de demanar als esperits dels núvols que plogui. Llavors utilitza una oració determinada per aquest cas, amb uns sons molt concrets, per posar-se en comunicació amb el núvol, es diria que "parla amb ell". Al mateix temps, els guerrers de la tribu ballen al ritme que el bruixot indica, per tal de carregar, amb la seva energia, al bruixot, facilitant l'arribada de l'oració fins al seu destí. Quan el núvol sent la veu del bruixot, si la troba agradable, farà el que li demana. Aquesta seria, amb tot, la versió popular de- fet. Hi ha un altra explicació, diguem-ne més científica.

Considerant que, com demostrà Einstein, tot és energia, i que l'energia té una vibració i cada objecte, persona o cosa, vibra en una freqüència pròpia, qui sabés aconseguir de vibrar en la mateixa freqüència d'un altre ésser, participaria dels seus poders i circumstàncies.

Vindria a ser com "estimar" a tots els éssers amb qui volguéssim compartir poder o força. Per a qui conegui bé l'hinduïsme o el budisme mahayana i les tècniques iòguiques, serà de fàcil comprensió aquesta proposta.

El ritual: la paraula màgica

Hom ha sentit parlar de les paraules màgiques, de la càbala o dels mantrams hindús, i si no, tothom ha pregat alguna vegada en sa vida. Doncs bé, el fi d'una oració és el mateix que el d'un ritual màgic, només que una s'encamina a un déu i l'altra a una força natural, a un element o un "dimoniai" en el concepte grec de la paraula.

Les paraules, com molt bé saben i sabien els cabalistes hebraics, tenen cadascuna la seva pròpia vibració i, així com existeixen paraules sagrades que porten a l'alliberament en aquells que les repeteixin fins que el seu cos sigui capaç de generar-lo per si mateix, n'hi ha d'altres que ofeguen l'home en braços de forces involutives o, si no, dels déus anomenats inferiors, que dominen els mons materials, la terra, les virtuts i els vicis, com Baphomet, Satán, Beelcebúth, Baal i d'altres. De totes maneres, quan parlem de màgia, hem de deixar de banda les creences religioses i les cosmogonies de religions concretes ja que cada religió forma part d'un context social que li dóna forma i suport. Així, a la màgia, no hi ha bé o mal, fins i tot la diferència entre màgia blanca o negra és una divisió catòlica i no pas dels mags. Existeix el fet màgic amb un entorn concret depenent del mag, el ritual i la força a qui es dirigeix el rite; el que passi després és, fins a cert punt, intrascendent.

La màgia comercial

Però de tots aquests i altres més complicats rituals i principis no en queda gaire davant dels xerraires i astuts comerciants que es fan rics a despeses dels rucs. La major part de llançadores de cartes, astròlegs "diplomats" i altres d'aquestes herbes farien avergonyir a qualsevol ocultista seriós i conscient de l'abast dels seus coneixements.

Un vell adagi diu que quan "el deixeble està preparat, arriba el mestre". ▶

Per això, qui vulgui aprendre o conèixer aquest món fascinant ha de desconfiar de qui parla des de la càtedra amb diners pel mig; la ciència arcana no es pot vendre, forma part de l'esperit.

Avui dia, per unes quantes pessetes, no gaires tampoc, hom pot llegir el seu futur i aconsellar-li el que ha de fer davant d'un problema que l'angoixa, encara que millor que no se'n refiï gaire. Amb tot, la seguretat amb què parlen l'omplirà prou com perquè sigui capaç d'enfrontar-se sol amb el problema i superar-ho, que de fet és del que es tracta.

A alguns països, la tasca de l'astròleg o del mag ha omplert el buit que deixaren, primer la religió amb els seus dogmes i incongruències, i després la psiquiatria i la psicologia amb els seus límits. El gurú, el mag o l'espiritista, l'astròleg o la quiròloga, són consultats per polítics i obrers, per intel·lectuals i ignorants, i a tots els donen una mica més de fe i força per continuar lluitant, cadascú en la seva feina.

Vostè pot avui dia, en un país tan catòlic i cristià com el nostre, comprar una nina de Vudú i fer-li maleficis al seu enemic o intentar de curar una persona que estima, enamorar l'home o la dona dels seus somnis, o engegar a qui li fa la punyeta a fer-ne idem, al seu gust.

El que és cert és que, si fóssim segurs que funcionava, ja tindríem l'estatut fa temps; amb tot només tracta de rebutjar o lloar una ciència que ha tingut mestres tan grans a la nostra terra com Tresvents, astròleg de Pere el Cerimoniós, Granollachs o el mateix Ramon Llull, un dels més grans bruixots i alquimistes medievals, ans aclarir què és, segons els ocultistes, la màgia. ■

Adorant el Centauro Quirón, patró de Sagitari.

Tot fent camí

ISIDRE AMBRÓS

Cardona

El poble de Cardona està situat a la comarca del Bages, de la qual n'és la capital Manresa.

En un principi, potser hom es preguntarà què hi ha d'especial a Cardona, a part de les mines. Doncs bé, hi ha molta cosa per veure i per gaudir. Entre aquestes coses hi ha una grandiosa església del segle XIV on es troben enterrats, en la cripta, els senyors Cardona.

Un altre dels llocs dignes d'ésser visitats i coneguts de l'esmentada població és el seu castell. D'aquesta edificació es pot dir que ja en el segle X hi fou restaurada l'església, és a dir que el seu origen es remonta a temps bastant llunyans; la seva consagració, una vegada realitzada la restauració, data de l'any 1040. En el temple hi ha el sepulcre de l'almirall Joan Ramon Folch de Cardona i d'en Ferran, primer duc de Cardona, així com la capella on va morir Sant Ramon Nonat. Un altre aspecte que cal destacar del castell són les impressionants muralles, d'entre les quals sobresurt el portal de Graell, porta d'entrada; i la Torre de l'Homenatge, coneguda també pel nom de "Torre de la Minyona". En les dependències del castell hi ha, també, un clàssic, però no per això menys bell, claustre gòtic i una col·legiata romànica del segle X. De bell antuvi el castell de Cardona sempre ha estat d'una importància vital. Al llarg de la anomenada Guerra de Successió (segle XVIII), així com en la Guerra de la Independència (segle XIX) l'esmentat castell va tenir una importància militar de primer ordre.

Un altre dels aspectes pel qual es coneguda la vila de Cardona és, sense cap mena de dubtes, pel Museu de Sal. Aquest museu podem dir que és únic en tota Catalunya. En el seu interior hi podem trobar diferents mostres de com es troba, en estat original, la sal de les mines de Súria i de Cardona, alhora que també hi ha diferents motius ornamentals de caire salí, els quals estan a la venda en el mateix edifici.

Com anar-hi?

Si hom desitja visitar la població de Cardona durant el cap de setmana cal que surti de Barcelona per la Diagonal en direcció a Martorell primer i Manresa més tard, passant pel túnel dels Brucs. Una vegada situats a la capital del Bages, es continua per la carretera comarcal CC-1410 direcció Solsona, i després de recórrer uns trenta quilòmetres s'arriba al poble de Cardona.

Per anar a visitar el Museu de Sal que està situat a la mateixa població, cal partir, com a punt de referència, del bar "El Turista"; a la seva esquerra hi ha la carretera local que duu al Santuari del Miracle, es segueix aquesta carretera, deixant-se més endavant, a mà esquerra, una altra que porta a les mines de sal; després es passa una cruïlla de carreteres i s'arriba a un carrer nomenat Pompeu Fabra on es troba l'esmentat museu. I una vegada allà, bon cap de setmana per Cardona. ■

"FUTBOL EN CATALÀ"

El gol de Joaquim Maria Puyal

XAVIER FEBRÉS

Quants locutors han acosenguit que durant un partit de futbol a la televisió el telespectador anul·li el so de l'aparell i segueixi la part sonora de la retransmissió a través de la ràdio? Joaquim Maria Puyal, com a mínim. Artífex de "Futbol en català" a l'emissora degana del carrer Casp, Ràdio Barcelona. I el fet lingüístic no és l'única clau de l'éxit de les transmissions de Puyal. És també una nova forma de comunicar, de narrar; i en català.

"L'àrbitre ens ha estafat un penal-til", "l'equip està destrempat", "vinga nois, que ho hem d'aconseguir!", "Zu-vi, això no ho tornis a fer", "anem-hi, anem-hi, anem-hi!", "Neeskens s'ha escapolit de l'escomesa", "Charly! Charly! Charly! Charly gooo!! Charly goooooooooooooooooo!!!!

De record d'oïdor, només Matías Prats havia arribat a aquest protagonisme personalíssim. Matías Prats, la veu oficial del règim franquista, el qui ofrenava les glòries futbolístiques internacionals del Madrid pentacapeón a l'Espanya de la dictadura que només podia aspirar a aquesta mena de triomfs en una Europa adversa, l'avançada de l'Espanya-reserva-espiritual-d'Occident en el camp enemic de les democràcies irredents.

I Puyal? És la veu de la Catalunya preautonòmica? És el clam d'un poble desencadenat? "Ja tenim la Recopa, ara l'Estatut!". Juga el mateix paper que Matías Prats, en circumstàncies diferentes?

"Em molesta, m'incomoda la comparació amb Matías Prats, però reconec que no arribo a explicar clarament les diferències. Jo, dintre meu, ho tinc clar, però em resulta difícil d'explicar-me. Matías Prats era un gran professional, dominava la tècnica de la comunicació i les possibilitats del mitjà radiofònic. En aquest sentit, l'admirava, des de petit. Però també era la veu oficial d'una sèrie de coses i aquí està la gran diferència amb allò que jo intento de fer. No voldria que ningú pensés que jo dono un contingut funcional als partits de futbol que els polítics no poden donar al Parlament. Es tracta de situar cada cosa al seu nivell. A mi m'agradaria poder transmetre un partit de futbol sense cap missatge, sense cap intenció. Però això només seria possible en un país normalitzat al cent per cent i amb un Barça que només fos un club. Per ara, un partit Barça-Madrid segueix carregat de moltes coses que no han mort amb el franquisme

ni ha estat oblidades amb la Constitució. Si em preguntes si soc el Matías Prats de la Catalunya preautonòmica, no m'atreviria a dir-te que no".

—Però t'incomoda la comparació, dius, perque es planteja.

"El que passa és que la innovació de transmetre en català ens situa en un context molt diferent i mol especial que facilita la complicitat, un acord previ amb un nou tipus d'oïdor. Si transmeto en català el partit d'un equip català i per tant tots els meus oïdors son catalans, això em permet de deixar una mica de banda la imparcialitat. Sé que tothom qui m'escolta vol que guanyi l'equip català i que pràcticament cap dels meus oïdors està amb l'equip contrari. No és una patent de cors per a dir mentides, però sí una credencial per a poder "interpretar" el partit amb la mentalitat del seguidor de l'equip català. No em permeto de deformar la realitat, faig un gran esforç de fidelitat als fets, però em puc permetre l'espontaneïtat d'alegrar-me o d'entristir-me segons l'evolució del partit i ser una mica el propi oïdor. Matías Prats aplicava aquesta mateixa òptica, mentre que tots els altres locutors tenien cura de mantenir els aspectes formals, els aspectes clàssics, un cert retraïment oposat a la temptació de deixar-se anar. A mi em sembla bo quan transmeto d'introduir-me dintre del partit, tractar d'imaginar-me l'estat en què es troba l'oïdor i mirar d'establir amb ell un segon nivell de comunicació més enllà de la pura narració. Jo parlo amb els jugadors per tal de desfogar el sentiment del propi oïdor, parlo amb l'oïdor per tranquilitzar-lo, parlo d'allò que l'oïdor voldria que passés..."

Una llarga preparació

I no té de moment cap locutor competidor en les retransmissions futbolístiques en català. Ni sembla que l'hagi de tenir aviat. José Félix Pons va fer la passada temporada una retransmissió en català d'un Barça-Espanyol a Ràdio 4 i diuen que en acabar va prometre de no intentar-ho mai més, per falta de preparació en el lèxic. La mentalitat mai no pou ben moderada del senyor Fernández Abajo li va fer dir recentment en antena que en català no es podien transmetre partits de futbol perquè no hi havia prou paraules. La qüestió és que res d'innovador no és fàcil i que la correcció lingüística àmpliament reconeguda de les retransmissions de Puyal és el fruit d'una llarga, obstinada i il·lusionada preparació.

"La idea de transmetre futbol en català va sorgir l'hivern de 1976. No és una idea que es pugui atribuir a ningú. És en tot cas un fet normal en una societat que parla català i que juga al futbol. Jo només vaig ser qui va negociar la idea en el bon moment i per tant amb probabilitats d'èxit. La casa, Ràdio Barcelona, ho va acceptar bé, però amb escepticisme quant a la qualitat tècnica d'un tipus de transmissió en català que no s'havia fet mai. Hi havia molts dubtes. En deien: "Estaria bé, però vols dir que pots fer-ho com cal?". El primer pas que vaig fer va ser traduir la meva tesi de final de carrera de Filologia Romànica sobre terminologia futbolística en castellà i adaptar-la al català. En aquesta adaptació em va assessorar primerament un professor de català de la Universitat Autònoma, Alfred Badia, perquè jo tot sol no ho sabia fer prou bé. Però val a dir que tota la trempera inicial i les ganes de tirar endavant la idea la vaig trobar en el secretari general del Barça en aquella època, Joan Granados, i en la directiva en general que em va permetre de consultar els arxius del Barça dels anys 20 i 30, quan el català era utilitzat correntment. Em van animar molt, amb una dosi de trempera que no hauria pas trobat amb la directiva actual. Jo, pel meu compte, vaig començar també a consultar diaris esportius d'època en català com el "Xut" i d'altres per tal d'establir en català els paral·lelismes de les expressions esportives en castellà consagrades durant els últims quaranta anys. Va aparèixer en escena Jordi Mir, que feia feina el Barça com corrector d'estil de català. En Jordi Mir i jo vam crear la cèl·lula de base a partir de la qual ja vam començar a transmetre partits de prova en català gravant-los en un magnetòfon. La quantitat d'hores que ha passat aquest home per tal de remodelar el meu llenguatge, la quantitat d'hores que ha passat a escoltar les cintes que jo gravava, són incomptables. Jo mai no havia estudiat català, tot i que el parlava des de sempre i per tant no tenía problemes de fonètica. La primera retransmissió des de l'estadi va ser al setembre del 1976, un Barça-Las Palmas. Després n'he fet dues-centes més. La primera va tenir una acollida collonuda. Aquella tarda es va bloquejar la centraleta telefònica de Ràdio Barcelona amb trucades d'oïdors que volien felicitar-me, aportar idees, suggerir-me fórmules lingüístiques, animar-me".

—Des del primer Barça-Las Palmas fins la final de la Recopa, hi ha hagut entrebancs en l'evolució?

"No, cap. L'evolució ha servit per a fixar l'audiència no ja l'oïdor que va a descobrir sinó l'oïdor fixe. Vam passar l'equador quan vam aconseguir una audiència fidel que ens anava a buscar. D'això fa dos anys. I val a dir que jugàvem amb un handicap enorme: transmetre ne català i per freqüència modulada. Quatre altres emissores segueixen permanentment per ona mitjana els partits del Barça: Ràdio Espanya, Ràdio Joventut, Ràdio Peninsular i el "Carrusel Deportivo" de Ràdio Barcelona. Tot i això hem aconseguit que "Futbol en català" per freqüència modulada es consolidés plenament, anar als Mundials d'Argentina, obtenir un

FRANCESC VIDAL

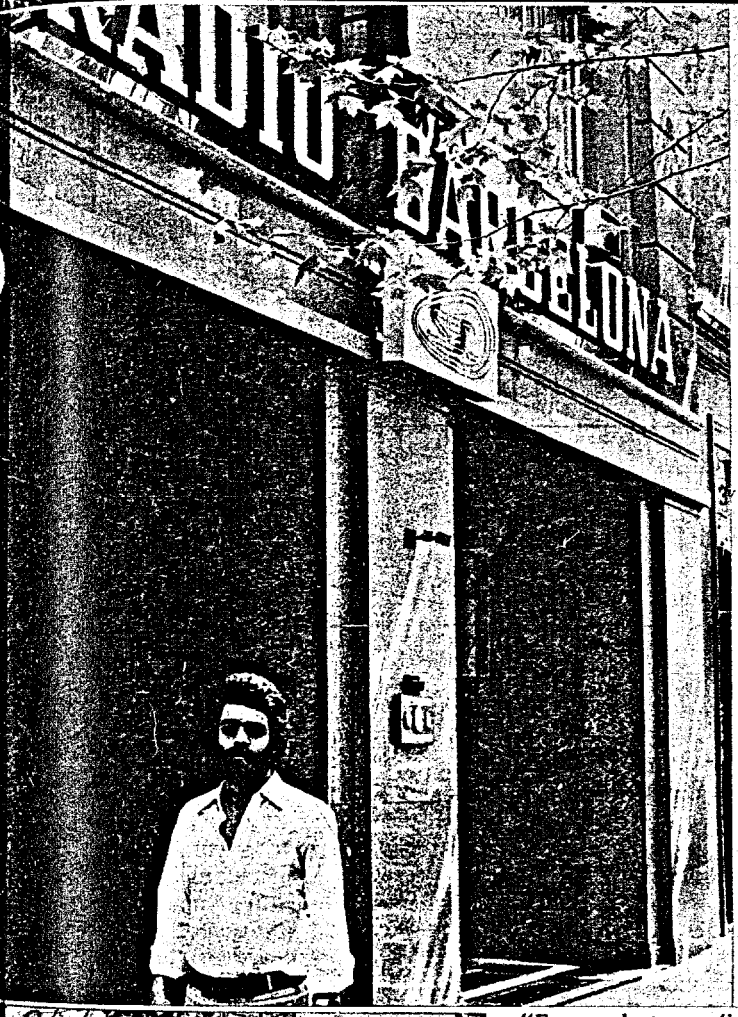

"Em molesta, m'incomoda la comparactó amb Matias Prats, pero reconec que no arribo a explicar clarament les diferències"

sol patrocinador (La Caixa), etc. I, sobretot, tenir el percentatge més alt d'oïdors de Catalunya".

La televisió, també

Puyal no és exclusivament, ni de bon tros, "la veu del Barça", com algú ha dit. No ha volgut fer de "Futbol en català" una cotilla professional. Entre d'altres coses, dirigeix el programa televisiu "Vostè pregunta", un dels de més èxits en l'encara migrat carrilet de la programació en català de RTVE. El noi ve de lluny, tot i els 30 anys d'edat, aprofitadets, amb sort, amb feina reixida.

"Fa tretze anys que sóc a Ràdio Barcelona. Quan em vaig llicenciar en Filologia a la Universitat Central de Barcelona ja portava tres anys a la Ràdio. Durant un parell d'anys havia fet de professor no numerari de Lingüística al departament de Badia i Margarit, gràcies al suport que m'havia donat el lingüista Sebastià Serrano. A la ràdio hi vaig començar fent programes de tota mena per freqüència modulada, fins i tot espais d'humor, intervenia en el "Carrusel Deportivo", etc. El primer programa que em va donar popularitat va ser "Hora 25". Jo n'era el corresponsal a Barcelona i em barallava moltes nits amb José María García. Aquí vaig encetar el meu estil d'enfrontament ideològic i d'opinió davant dels plantejaments de José María García. Per primera vegada, vaig obtenir que l'oïdor català s'identifiqués amb mi, la gent em trucaba, moguda per un anticentralisme patent. Quant a la televisió, vaig començar l'any 74 col·laborant en programas esportius: "Polideportivo" i "Sobre el terreno". Al cap de sis mesos vaig decidir d'anar-me'n perque no m'entenia massa bé amb el sistema de feina. De fet, ja he fotut el camp tres vegades. Al cap d'un any i mig de la primera, el cap de programes d'aleshores que era Martín de Blas em va trucar per ofereir-me la direcció del "Polideportivo" i vaig acceptar, entre altres coses perquè en aquells moments havia partit peres amb la SER. Al cap d'un any i mig de dirigir "Polideportivo", el camí pres per la secció esportiva de RTVE a Barcelona i el clima que s'hi va anar creant es van fer molt poc agradables per a mi i me'n vaig anar. Jo estava a favor d'una altra concepció de l'esport, més en el sentit de l'educació esportiva i cívica, amb esport a les empreses, etc. Me'n vaig anar quatre mesos als Estats Units i en tornar em van oferir de dirigir a l'UHF el programa informatiu "Siete Dias-2", al marge de la secció esportiva. En aquest programa vaig tenir la sort de comptar amb un equip de periodistes molt qualificiats com Antonio Franco, Xavier Batalla i Marius Carol. Se'ns van carregar el programa al cap de sis mesos, pero a l'octubre del 78 van tornar a venir a oferir-me la direcció del "Vostè pregunta", potser perquè de fet hi ha pocs professionals de ràdio i televisió".

Fa ulleres, sempre va de bòlit, la seva manca de puntualitat és proverbial, toca cinquanta tecles alhora. Però també domina l'art de desaparèixer sobtadament de la circulació durant res o quatre dies. Es reclou a l'Escala i passeja amb una barca de pescador. Diuen que aleshores li venen temptacions d'escriure una novel·la. ■

ESPERANT LA LLEI D'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA

No volen fer la "mili"

FRANCESC PLANAS

"A veure! Els objectors de consciència que surtin de la fila". **I uns quants joves se'n surten. Un per un van donant el seu nom i escolten les ja habituals paraules:** "Queda vostè en situació d'incorporació ajornada". **I se n'aniran cap a casa seva. La resta marxarà pocs dies després cap als seus respectius llocs de destí a fer el servei militar.**

Aquesta situació es ve repetint des que el novembre del 1977 el Ministeri de Defensa va distribuir a les diverses capitanies generals l'ordre consegüent. Però la història dels objectors de consciència ve de molt més lluny. En realitat, el primer moviment important en aquesta línia es produeix davant la primera guerra mundial, essent Bertrand Russell un dels capdavanters més anomenats. Durant la segona guerra mundial, a Alemanya, seran afusellats uns 32.000 objectors pel fet de ser-ho. Serà, però, després d'aquest segon conflicte bèl·lic mundial quan la lluita dels objectors agafarà una major volada i ressò coincidint amb les seixanta mil desercions americanes a la guerra del Vietnam i començant a ser regulat per les lleis dels diferents Estats.

Testimonis de Jehovà: empresonats i sense protestar

A Espanya, els primers objectors de consciència són membres de la secta religiosa dels Testimonis de Jehovà. Després del desconcert inicial produït per la novetat de la situació se'ls condemna a presó per períodes de sis mesos a sis anys, repetint-se fins que l'objector no acompleixi trenta-vuit anys d'edat. Els tetimonis de Jehovà, d'acord amb les seves creences, no faran cap mena de campanya de protesta i així es mantindrà el mateix estat de coses fins que l'any 71 apareixi el primer objector per motius polítics, el catòlic Pepe Beúnza. Un any abans, les Corts refusaven un projecte de llei sobre objecció per motius religiosos. Aquest projecte incorporava un servei civil d'una durada de tres anys.

A l'entorn del judici d'en Pepe Beúnza s'organitzà tota una campanya internacional en favor de l'objecció de consciència que aconseguí que un segon projecte fos elaborat pel govern. Les tensions provocades per aquest projecte van fer que el propi govern l'enretirés. El desembre del 1973, a la fi, una Llei de negativa a la prestació del servei militar, més dura que els dos projectes anteriors fou aprovada per les Corts: Els objectors seran condemnats a una única pena de presó, de tres a vuit anys, i en sortir restaran incapacitats per a la docència i càrrecs públics i perdent tots els drets públics. L'any 75, cinc joves en edat militar, de diversos llocs de l'Estat inicien per compte propi un servei civil a l'Hospitalet del Llobregat en el barri de Can Serra, aconseguint una forta incidència i repercussió populars. El febrer del 76 són detinguts i empresonats, essent amnistiats l'agost del mateix any. A començaments del 77, apareix un real decret de Presidència del Govern regulant l'objecció de consciència per motius religiosos i un servei civil de tres anys de durada; els objectors de consciència no s'hi acolliran, llevat d'un capellà. Les detencions i els empresonaments, per tant, continuaran, fins l'aparició de l'esmentada ordre del Ministeri de Defensa. D'aleshores ençà, hom està a l'aguait d'una llei que encara no ha aparegut, tot i que el mes de març del 78 aparegué en la premsa la notícia que el govern tenia preparat un avantprojecte que restà aturat, sembla ser, perquè determinats sectors militars el consideraren excessivament progressista.

Des de la publicació de la norma del ministeri s'han detingut unes trenta persones per motius relacionats amb l'objecció de consciència: dotze per declarar-se'n en haver començat ja el servei militar (tot i essent possible segons l'esmentada ordre, algunes autoritats militars locals trigaren en

TESTIMONIS DE JEHOVÀ, DE MOMENT, 1904 ANYS DE PRESÓ

"No alçaran espasa nació contra nació, ni aprendran més la guerra". **Basant-se en paràgrafs com aquest i d'altres de la Bíblia, els testimonis de Jehovà han fet de l'objecció de consciència un dels trets més característics de la seva fe. Seguidors, en aquesta qüestió, de la mateixa actitud d'altres sectes religioses (anabaptistes, menonnites, cuàquers), han vist com 825 dels seus membres eren condemnats a 3218 anys de presó arreu de l'Estat, dels quals n'han acomplert 1904.**

Però els testimonis de Jehovà renuncien a organitzar cap mena de campanya per a aconseguir el dret a l'objecció i deixen que casacú obri en consciència. "Nosaltres creiem en les respostes personals, no organitzades", **em comentava Antonio Rodríguez, delegat dels Testimonis per als mitjans de comunicació.** "Nosaltres no és que estem en contra del servei militar, deia, és que no l'acceptem". **Però van més enllà encara:** "No farem mai la guerra, ni un sustitiu d'ella". **La qual cosa vol dir que no s'acolliran a la llei d'objecció de conciència que surti, ja que tampoc estan disposats a fer un servei civil que, segons diuen,** "no és altra cosa que una solució de recanvi al servei militar". **L'objecció basada en motius religiosos dels testimonis, que compten amb uns 123** "Salons del Regne" **a Catalunya i que aplegaren unes 87.000 persones en la darrera celebració a nivell de l'Estat del Sant Sopar, els ha permès d'aconseguir l'exempció total a països com Noruega, Suècia i Brasil després de llargues lluites com la d'Espanya, on alguns dels seus membres han sofert temporades de presó fins i tot d'onze anys.**

El febrer del 58, Jesús Martín era condemnat a 19 anys per no voler fer el servei militar. Era el primer objector de consciència. Tenia 21 anys i era testimoni de Jehovà. N'acomplí sis i mig entre les presons de Melilla i Ocaña i va estar-ne nou i escaig en llibertat provisional. "Va ser molt dur però la meva convicció em permeté aguantar, em digué. La veritat és que quasi no m'enrecordo ja".

S'en recorda. Clar que s'en recorda.

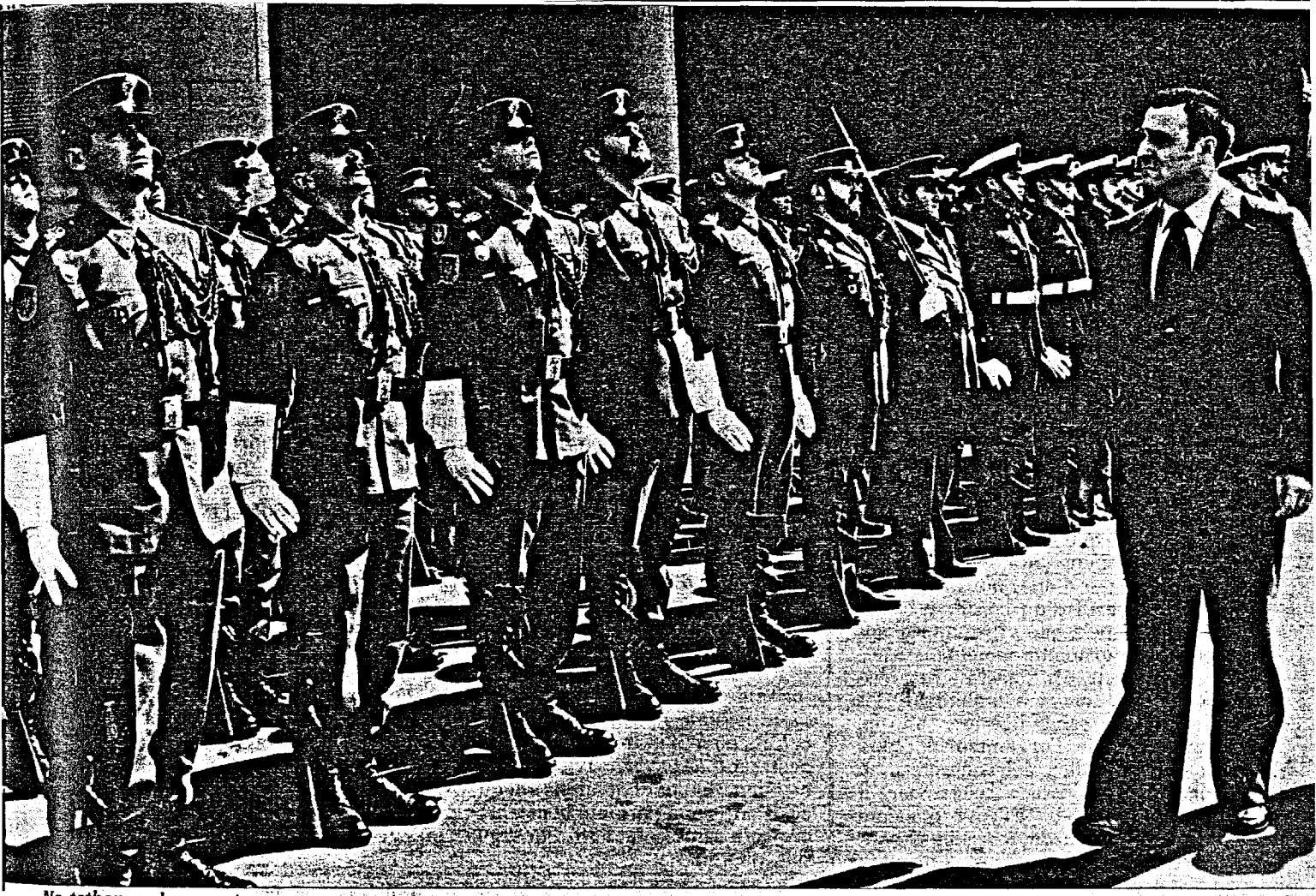

No tothom vol presentar armes

apreciar-ho així), catorze per propaganda, tretze per reunió i un periodista per una entrevista al diari "Balears".

Constitució espanyola: sí, però no

La Constitució assenyalà ja el possible futur que espera a aquesta qüestió. El primer esborrany de desembre del 77, reconeixia com a llibertat pública l'objecció de consciència amb aquestes paraules: "Es reconeix l'objecció de consciència. La llei la regularà amb les degudes garanties, imposant una prestació social sustitutiva. Podrà establir-se un servei civil per a l'acompliment de finalitats d'interès general". Però l'alegria dels objectors duraria poc perquè el text definitiu fou modificat per les forces de dreta del Parlament. "La llei fixarà les obligacions militars dels espanyols i regularà amb les degudes garanties l'objecció de consciència —diu el text aprovat— així com la resta de causes d'exempció del servei militar obligatori, podent imposar, en el seu cas, una prestació social substitutòria. Podrà...".

"L'objecció de consciència és un dret, repeteixen continuament els objectors, no un motiu d'exempció". ▶

EUROPA RESOL AIXÍ L'OBJECCIÓ

País	Servei militar	Servei civil	Augment
Alemanya	15 mesos	16 mesos	1 mes
Dinamarca	9 mesos	15 mesos	6 mesos
Holanda	18 mesos	22 mesos	4 mesos
Noruega	14 mesos	18 mesos	4 mesos
Suècia	9 mesos	14 mesos	5 mesos
Finlàndia	9 mesos	16 mesos	7 mesos
Itàlia	15 mesos	23 mesos	8 mesos
Bèlgica	12 mesos	19 mesos	7 mesos
França	12 mesos	24 mesos	12 mesos

I així està la cosa. Hi ha ja persones de viut-i-sis i vint-i-set anys en situació d'incorporació ajornada. Tampoc, però és una actitud numèricament massa gran. És una aventura acollir-se a una llei que no se sap què pot deparar. A Catalunya, on aquest moviment té més força que a cap altre lloc de la resta de l'Estat, deuen haver-hi uns dos-cents cinquanta objectors, la meitat del total espanyol; dels quals, un centenar estan a Barcelona.

D'objectors de consciència n'hi ha per moltes raons: ètiques, morals, religioses, humanitàries, filosòfiques, polítiques, llibertàries, de coherència personal, nacionalistes... Una barreja absoluta on podem trobar des d'aquell que no vol fer la "mili" amb un exèrcit espanyol però que diu que si la faria en un d'estrictament català o basc, fins aquell que té por d'anar a Ceuta o Melilla amb el perill d'un conflicte bèl·lic real passant pels que són majoria: els membres de grups no-violents.

Darrerament, els objectors de consciència s'han tornat a mobilitzar. Els seus cartells reivindicatius, anaren acompanyats de l'organització d'una festa a Barcelona i del contacte amb partits polítics progressistes per a plantejar-los el seu projecte així com amb l'Ajuntament de Barcelona, contactes que han produït ja uns primers fruïts. Le seves raons es basen fonamentalment en xifres antimilitaristes: amb el que costa un submarí atòmic es podria erradicar del món el paludisme, la potència atòmica mundial pot destruir la terra quinze cops, el 40% dels científics mundials es dediquen a indústries bèl·liques, les despeses mundials en defensa i armament des de la segona guerra mundial equivalen a cinc vegades el Producte Nacional Brut de tots els països del Tercer món, els EEUU gasten 12.330 dòlars anuals per soldat i 219 per nen en edat escolar, etcètera.

Un altre argument utilitzat en la campanya recentment encetada és el record del redactat de l'Estatut del 31: **"El poble de Catalunya, deia, voldria que la joventut fos alliberada de l'esclavatge del servei militar. Prohibim, doncs, i condemnem en la nostra Constitució les guerres ofensives i declarem que cap ciutadà no podrà ésser compel·lit a prestar el serveir militar part enllà de les fronteres de la pàtria".** Aquest redactat, però, no apareixia a l'Estatut del 32, ni tampoc a l'esborrany del que ara està a les Corts.

ENRIC TRUÑÓ: L'AJUNTAMENT COL.LOCARA ELS OBJECTORS

Enric Truñó comparteix amb Francesc Reguant la vocalia de Joventut de l'Ajuntament de Barcelona. De les converses mantingudes entre ell i els objectors catalans ha sortit un projecte de treball immediat. "El Ple del 15 de maig aprovà una proposta nostra en aquest sentit que ara hem de desenvolupar", **ens digué l'Enric Truñó.** S'arribarà a acords, **deia la proposta,** amb els objectors de consciencia perquè realitzin el seu servei civil en les realitats més necessàries de la ciutat. Aquest estiu proper s'iniciarà amb la presència als Casals d'Estiu". **Tot el projecte de treball, on s'incloïa aquest punt, fou aprovat unànimement; UCD inclosa.**

"Ens han ofert entre 50 i 70 objectors per a treballar als Casals d'Estiu, **comentà el regidorn** però el que és important és que a partir de l'u d'octubre hem de començar a omplir els llistats de feines a fer, que en cap moment treuran llocs de treball remunerats, i que han estat oferts per les diverses àrees amb què estem coordinats, Sanitat i Assistència Social i Cultural i Ensenyament". **L'Ajuntament estendria un document segons el qual l'objector havia desenvolupat aquella tasca que hauria de ser després convalidat quan la llei d'objecció sigui aprovada.** "És, està clar, una situació d'interinitat i inseguretat jurídica però encara que no tingui pes legal té molt de pes moral essent la primera vegada que es fa una oferta així des d'una institució oficial".

L'Enric Truñó, que encara no havia mantingut cap contacte amb les autoritats militars, si bé manifestava el seu desig d'establir-los, considerava molt possible i positiu que aquest projecte es podés dur endavant. De dificultats no n'hi mancaran. La primera, la festa organitzada pels objectors recentment. El govern civil la prohibí perquè el recinte, el Mercat de les Flors, no acomplia les condicions adequades segons una llei del 1935. La intervenció d'en Truñó permeté la celebració de l'acte. Dificultats n'hi haurà però el projecte sembla factible i la segona quinzena de juliol començaran els Casals d'Estiu.

ELS OBJECTORS VOLEN AQUESTA LLEI

— Que no discrimini cap mena de motiu per a l'objecció.
— Que hom no jutgi la consciència amb cap tribunal.
— Que no existeixi en cap moment dependència de l'autoritat o jurisdicció militar.
— Que reconegui el dret a l'objecció abans, durant i després de l'acompliment del servei militar, tant en temps de pau com de guerra.
— Que respecti els drets civils que corresponen a la situació civil de l'objector.
— Que reconegui un servei civil desmilitaritzat, que no atempti als interessos dels treballadors.
— Que les activitats del servei civil siguin d'interès popular i es centrin en els camps més desatesos.
— Que el servei civil es realitzi, preferentment, en la regió d'origen de l'objector.
— Que no existeixi cap mena de discriminació en raó de la prestació d'un servei civil o militar.
— Que la durada del servei civil sigui igual a la del militar.
— Que es reconeguin els serveis civils realitzats fins ara.
— Que es derogui la legislació repressiva contra l'objecció.

El servei civil que ens espera

La lluita dels objectors per un servei civil vé avalada per unes propostes concretes i una realitat internacional determinada. A tota Europa s'accepta l'objecció de conciència, la qual cosa no vol dir que a tot arreu la solució adquirida sigui la correcta. Portugal aprovà la seva llei de servi civil fa dos mesos escassos. A Grècia, dos objectors han estat condemnats recentment a penes de vuit a catorze anys de presó. A Itàlia encara s'ha de desenvolupar la llei aprovada fa dos anys. A França va resultar que els objectors treballaven sense saber-ho, per empreses militars. Barrejats entre els objectors enviats a d'altres països per Alemanya, país on el nombre d'aquests és elevadíssim, hom descobrí espies de la CIA. A Anglaterra i als EEUU l'exèrcit està professionalitzat, com a determinats països de Sudàmerica. I a tot arreu, el servei civil té una durada més extensa que el servei militar i, com aquest, es fa lluny de la terra de naixement. Per tant, serà dins aquest marc que, més

aviat o més tard, sortirà la llei que reguli l'objecció de consciència.

Pel seu compte, els objectors ja han fet les seves propostes. En un dossier constataven els llocs deficitaris en serveis on podrien incorporar-s'hi sense entorpir la lluita contra l'atur. Segons ells, hi ha 43.786 llits i 180 dispensaris per atendre a 350.000 cassos; dels 3 milions de vells de més de 65 anys o del milió llarg de més de 75 només 60.000 estan acollits en asils o residències; existeixen entre 300 i 500.000 gitanos marginats i uns 150.000 quinquis nòmades; els 410.000 deficients psíquics compten només en un 8% de residència, en un 11% d'escola i sols un 1,4% de profunds és atès; xifres semblants s'ofereixen pel que fa als disminuïts físics, etcètera. Mentre, entre quinze i vint objectors estan ja desenvolupant tasques d'aquesta índole en diverses institucions catalanes.

Que el tema és motiu de postures molt diverses en dóna mostra la varietat de legislacions que el regulen arreu. Mentre per a uns la professionalització de l'exèrcit seria la solució ideal, d'altres ho consideren un perill de dretanització d'aquesta institució. Sigui com sigui, l'existència del fet és evident i no regular-lo és la pitjor de les solucions que hom pot donar. Esperem que no es trigui massa. ■

PEPE BEÚNZA, EL PRIMER DE LA LLISTA

Quan se li acabaren les pròrrogues per estudis, José Beúnza nat a Jaén, de família basca i vivint a València és declarà objector de consciència. Era l'any 1971, en Beúnza en tenia 23 i era el primer objector catòlic que se'n declarava. Sense advocat per renúncia pròpia, l'article 326 de Codi de Justícia Militar el condemnà a 15 mesos de presó. Però ell s'havia preparat ja prèviament, no solament aprenent ioga, flauta i treballs manuals per a resistir millor l'enclaustrament sinó amb una campanya internacional de suport. Es produïren manifestacions a Nova York, París i Londres, cartes del Consell d'Europa, una marxa des de Ginebra i un llençol es desplegà des d'una torre de Nôtre Dame a París: "Lliberté Pepe", deia.

Un indult deixà en nou mesos la seva condemna. En sortir, organitzà una guarderia a València, adreçà una carta al capità general comunicant-li la seva situació i poc després era condemnat, per desertor, a un any més de presó. En acabar, l'esperaven 15 mesos en un batalló disciplinari. L'any 1974 acabaven les seves peripècies. Hom considerava que ja havia fet la "mili".

D'aleshores fins fa dos anys es dedicà intensament a escampar per tota Espanya les concepcions objectores. Ara es dedica a l'estudi de l'agricultura biològica.

"Va valer la pena fer-ho", afirma convençut. En Pepe Beúnza és contundent en les seves afirmacions però també assenyat.

"La lluita pel desarmament és una lluita molt llarga, on els plantejaments s'han de fer a quinze anys vistos".

I, malgrat tot, darrera la seva barba poblada i el parlar basc s'amaga una alegria inesperada: "Vivim en una etapa bèl·lica, en la qual cal defensar el poble no solament d'altres pobles sinó del dictador de torn. Però cada dia surt el sol i jo amb ell i cada dia passen coses divertides. Què més volem?"

Doncs,...

Porta dels bergants

RAMON BARNILS

La fi del lamalàstics

Hi ha un conte famós que ara us contaré.

Allà al Tíbet, en un d'aquells monestirs enfilats timba amunt, tenia la seu una comunitat de lames.

La comunitat tenia com a missió, rebuda o bé triada, de confegir tots els noms de Déu —i no digueu ara vatua Déu.

La confecció de tots els noms de Déu exigia de fer totes les combinacions possibles amb totes les lletres de la berceola tibetana. Així:

a, b, c... ab, ac, ad... abc; ba, ca, da... bca, bac...

i fins i tot:

abcdefghijklmnopqrstvwxyz, abcdefghijklmnopqrtvwxzy...

Cada una d'aquestes combinacions era un nom de Déu, de la més senzilla a la més complicada —ara digueu: una feina de cal Déu.

Els lames s'ho prenien amb calma, perquè mentre feien allò no feien altra cosa, o perquè cadascú per allà on l'enfila, o perquè ves què ha de fer, l'obrer. Sigui com sigui, la comunitat del nostre monestir feia centenars i centenars d'anys que anava escrivint, l'una darrera l'altre, els noms de Déu.

Qui dia passa any empeny, en efecte. Fins que el lama principal, i això ja era en aquest temps que corre, va tenir una pensada.

Per un camí o altre havia sabut que existien unes màquines, els cervells electrònics, que podien fer aquesta mena d'operacions de combinatòria a unes velocitats impressionants. Operacions que un savi trigava dies a realitzar, la màquina les treia en segons.

La comunitat va encarregar un cervell electrònic. Uns mesos després arribava al monestir enfilat el cervell a esquena d'ases, amb uns tècnics per instal·lar-lo i ensenyar-ne el funcionament als compradors.

Els tècnics el van instal·lar, el van fer funcionar i en van ensenyar el funcionament als seus clients.

Els lames restaren encisats en veure sortir de la màquina una cinta, amb noms i més noms de Déu, un bé de Déu de noms de Déu de Déu de redéu, de forma que en un dia es feia la feina que ells havien fet en dotzenes d'anys.

Quin cas. El principal dels lames va fer una pregunta al principal dels tècnics:

—I quan trigarem, amb la màquina, a escriure tots els noms de Déu.

El tècnic principal li va respondre que un parell de setmanes. I al seu torn va fer un pregunta:

—I què passarà, quan tingueu tots els noms de Déu escrits.

El lama principal li va respondre que aleshores s'acabaria el món.

—Hel —va dir el tècnic, i el lama va dir el mateix, perquè eren sols.

Els tècnics tornaven a esquena d'ases al seu lloc d'origen al cap d'un parell de setmanes. Una nit fresca i agradable, l'equip tècnic alça el cap per a contemplar l'estelada. I veu que, una a una, les estrelles es van apagant.

Quin lama més imbècil.

1er concurs infantil "L'HORA"

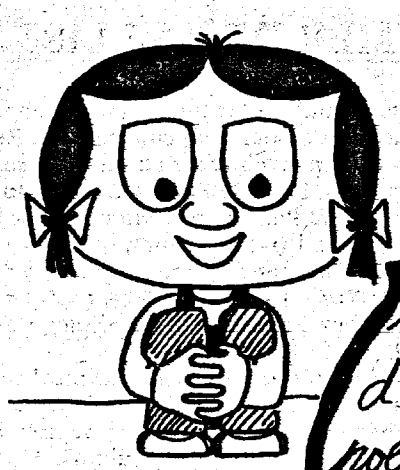

Bé! Doncs! Avui desvetllem el secret que mantenim les darreres setmanes. Molt senzill! Es tracta d'un concurs de <u>contes</u>, <u>redacció</u> i <u>poesia</u> pels nostres joves lectors

Heus aquí les bases. Qualsevol tema és bo. Heu de tenir menys de <u>14 anys</u>. Els originals no hauran de superar els dos folis escrits a màquina o a mà amb lletra molt clara i <u>en català</u>

Els podeu enviar des d'avui fins el 27 de setembre. No els envieu més tard. El nostre jurat en seleccionarà uns quants i els publicarem cada setmana

Envieu els vostres treballs a la següent adreça: Aribau 80 àtic 1ª, Barcelona 36. Poseu al sobre "Concurs infantil L'HORA"

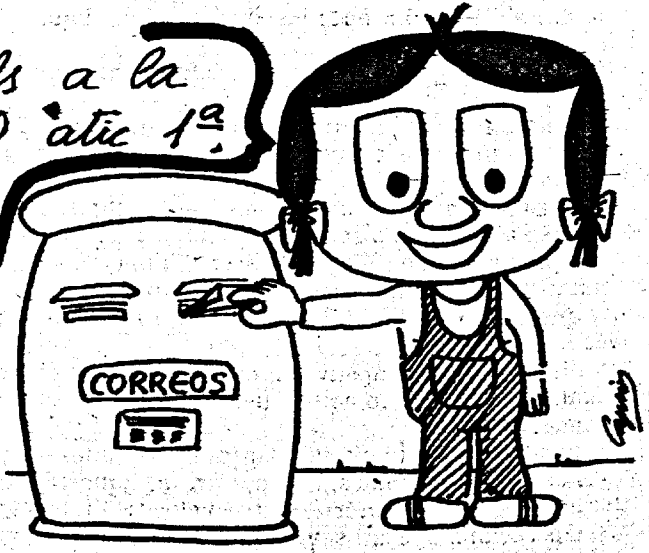

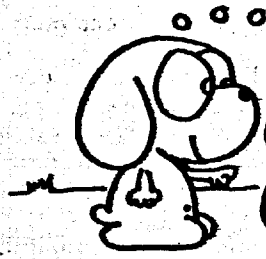

Dels premis en parlarem la setmana vinent

El discret encís de la socialdemocràcia torna de nou

ORDÓÑEZ-FUENTES-DURAN

La dubtosa temptació socialdemòcrata

JOAQUIM MONELLS

En les darreres setmanes, tres esdeveniments aparentment deslligats però indubtablement convergents han permès de detectar el que pot convertir-se en l'operació econòmica més significativa d'enguany: l'intent de plantejar, des d'una perspectiva socialdemòcrata, una alternativa global a la política econòmica de l'actual gabinet.

D'una banda, la creació —amb llum i taquígrafs— d'una societat d'estudis dirigida per Fernández Ordóñez amb el propòsit, implícit però inequívoc, de desmarcar-se de la política econòmica de l'Abril Martorell, d'aplegar els socialdemòcrates dispersos després de la darrera trompada amb Suárez —de la qual n'han sortit força malparats— i d'elaborar una estratègia econòmica alternativa a la de l'actual govern. En segon lloc, la conferència al Cercle d'Economia de Fuentes Quintana, el qual, al marge dels improperis mitjanament gruixuts dirigits als seus ex-alumnes (ara al govern), al govern mateix, a Suárez i a UCD, va donar a entendre que, o canviem d'estratègia econòmica o a finals d'any la nostra economia haurà ingressat a la sala d'urgències del Clínic. I, finalment, la indispensable "catalan connection", protagonitzada en aquesta ocasió per un Duran Farell tot just sortit del ghetto que, a la Junta d'una de les seves empreses, va oferir al personal un gustòs cocktail d'envestides —ben raonables— contra la política monetària del govern i d'elogis —més discutibles— a la socialdemocràcia "positiva" practicada a Alemanya.

Significativament, la coincidència temporal d'aquests tres fets s'esdevé en un moment en què les darreres informacions econòmiques reflecteixen un empitjorament de la majoria de variables i poc temps després que el paquet-Leal de mesures hagi convençut bona part del país de l'esterilitat ideològica i de la impotència tècnica del govern per fer front a la crisi econòmica. Val a dir, d'entrada, que una hipotètica complementarietat d'actuacions Ordóñez-Fuentes-Duran configuraria —si més no— un equip humà polític-acadèmico-empresarial que no deixaria de complaure els esperits assenyats, els quals sospiten que els problemes econòmics són massa complexos per deixar-los exclusivament en mans dels polítics i alhora massa polítics per deixar-los exclusivament en mans dels economistes. Al marge, però de la vàlua tècnico-econòmica d'aquests tres mosqueters i de la bondat dels seus propòsits polítics —cap raó per a dubtar-ne—, no cal oblidar que l'interrogant central és el que fa referència a la viabilitat d'un esquema socialdemòcrata per a fer front a la crisi econòmica.

Viabilitat que, en principi, sembla més aviat escassa.

Escassa, perquè un funcionament

Enrique Fuentes Quintana torna a l'escena política

correcte de les polítiques econòmiques d'inspiració socialdemòcrata gira al voltant de dos eixos: L'èmfasi en una política distributiva ben entesa i l'indispensable caràcter d'anticipació. Eix distributiva que, en l'actual situació, està sensiblement rovellat, i eix d'anticipació que és simplement inexistent.

L'opció socialdemòcrata de la política econòmica representa —no solament però sí bàsicament— una filosofia "progressista" de la distribució de les rendes addicionals generades pel creixement econòmic. És a dir, no replanteja cap mecanisme econòmic bàsic sinó que simplement rectifica la distribució del producte en el sentit d'incloure una sèrie de preocupacions socials que els mecanismes de mercat, per si mateixos, exclouen olímpicament. Amb perdó d'Adam Smith. S'escau, però, que la situació actual no pot conceptuar-se com la d'una economia de creixement amb rendes addicionals per repartir, sinó com una economia de transferències en la qual allò que guanya un determinat grup social és necessàriament i idènticament perdut per altres grups socials. En aquestes condicions, no hi ha espai per cap esquema "progressista" de distribució de rendes; ans al contrari, la radicalització dels conflictes entre diferents grups socials desvirtua l'aparença d'acontentar simultàniament interessos antagònics i deixa l'opció socialdemòcrata en situació de disponible, a l'espera de temps millors.

En segon lloc, les polítiques socialdemòcrates són polítiques essencialment d'anticipació: pretenen establir uns mecanismes de rectificació i de control econòmic que permetin d'evitar a mig termini una socialització gradual de l'economia. En certa mesura, pretenen anar subministrant vitamines i antibiòtics per tal de dissimular la necessitat de procedir a una intervenció quirúrgica. En la situació actual, però, cap projecte econòmic de caire socialdemòcrata no pot plantejar-se com anticipació antibiòtica de res, sinó que pretén actuar com a sortida d'emergència d'una situació econòmica degradada en quantitat. I aquesta no és la funció d'una política socialdemòcrata: perquè Ordóñez-Fuentes-Duran, al marge de la seva escassa vocació de cirurgians, són probablement bons navegants per mar plana, però cal dubtar que sàpiguen fer front a una economia sensiblement enarborada.

El show-Lasuén no deixa d'ésser alliçonador. Després d'haver omplert quilòmetres de paper, enrotllant-se amb el postkeynesianisme, el neomarginalisme i el model —segons ell— socialdemòcrata de Kaldor-Pasinetti, hom arriba a la conclusió que la consigna definitiva del contingut socialdemòcrata de les seves propostes de salvació econòmica és que "cal redistribuir la renda dels salaris als beneficis".

Molt lúcida, la recepta. Per a això no calen, però, ni Lasuens ni grans operacions d'alternatives econòmiques. Cal només tirar al dret. ■

SUBSCRIVIU-VOS A L'HORA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

NOM I COGNOMS .....
CARRER .....
POBLACIÓ ..... DTE. .....
PROVÍNCIA ..... TELÈFON .....

Desitjo subscriure'm:
- ☐ Per un any
- ☐ Per sis mesos

L'import de la qual faré efectiu mitjançant
- ☐ Taló bancari adjunt
- ☐ Domiciliació bancària
- ☐ Efectiu
- ☐ Gir postal
- ☐ Vull rebre més informació

Data .....
Signatura .....

Subscripció anual: Estat espanyol 3.000 ptes. Europa 4.000 Ptes.
América i resta del món 4.600 Ptes.
Subscripció semestral: el 50 %

BUTLLETÍ DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin el rebut que anualment/semestralment els presentarà L'HORA, S.A. pel pagament de la meva subscripció a la revista L'HORA.

BANC/CAIXA .....
AGÈNCIA .....
N.º COMPTE/LIBRETA .....
TITULAR .....
DATA .....
SIGNATURA .....

Un cop omplert enviar-ho a: .....
L'HORA
Redacció i administració
Aribau, 80, àtic 1.er Telèfon 254 34 03 - 254 34 02.
Barcelona-36

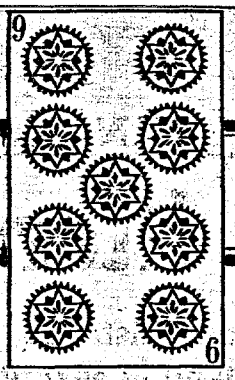

Un nou provincialisme cultural?

JOAN TRIADÚ

Entre els inconvenients, —per no dir-ho d'una altra manera— que té la vida cultural i social d'un país com el nostre (i potser no n'hi ha ben bé cap com el nostre) figura una mena de perpetu teixir i desteixir que recorda la història homèrica de Penèlope, però en el nostre cas sense cap propòsit de fidelitat, sinó a l'inrevés, o almenys amb una despreocupació digna de la infidelitat. Tot i que ja deu saber tothom, —potser— que cap dels nostres mals no es pot deslligar del tot de la situació en què ens ha posat la història, cal reconèixer amb el rigor escaient a una anàlisi seriosa, que per la nostra banda també podríem fer les coses d'una altra manera. I aquest és el cas del teixir i desteixir del qual em refereixo.

Perquè causa un bon xic i fins i tot desespera el que podríem anomenar la perniciosa inclinació de les generacions, de cada generació, a tornar a començar. La cultura, aquest element tan necessari a la nostra supervivència nacional, i més específicament encara, la literatura, ferment i fervor de llengua, no solen agrair gens un desfici sotraguejant d'aquesta mena, originat de vegades en una tranquil·la ignorància, com si ningú en els dominis del paperam i i dels llibres no tingués l'obligació de saber res de res. Tot acceptant que donada l'escassa o nul·la escolarització en català a què ens han condemnat a consciència els nostres amos i senyors durant tots els decennis que han pogut, llegir pugui ésser carregós, hi ha els de l'ofici, o sigui els qui en el ram de l'ensenyament o del periodisme es dediquen, d'una manera o altra a informar, i em sembla que aquests sí que, malgrat totes les deventures, han de llegir, encara que els costi i encara que els llibres puguin ésser llargs i espessos, i si no els n'han ensenyat n'han aprendre sols, o en petit grup, si el tenen a mà i no es volen entotsolar.

Perquè si no, el que ha estat fet, amb més o menys esforç, amb més o menys modèstia en una època, és com si no existís o com si no servís de res per a una altra època. La història de la cultura, fins i tot en la nostra modesta condició, no s'ha fet mai així, sinó que a cada pacient teixit ha correspost un altre teixit d'unes altres mans, sense desfer l'anterior ni perdre de vista la feina feta. Justament, allò que més preocupa a les primeres generacions de posguerra fou de refer tot el que ens havien destruït i de tornar a la llum el que ens havien soterrat o que nosaltres mateixos havíem hagut d'ocultar.

No fa gaire, per exemple, a propòsit d'una reacció multitudinària, podíem llegir a la premsa local un comentari dedicat a reviscolar el tòpic de "Catalunya devoradora dels seus homes". Oblidant el que va passar amb Churchill l'endemà de la victòria i amb De Gaulle a les darreries de la seva vida, el comentarista indocumentat gosa afirmar públicament que el país s'ha empassat tota una rastellera d'homes, o ho ha intentat, i n'anomena uns quants, de tota mena i de tots colors, perquè no sigui dit. Entre les víctimes de la suposada follia de l'autodestrucció gratuïta d'un poble, l'articulista anònim condescendeix a esmentar (entre molts —diu—) Prat de la Riba, Ors, Cambó, Macià, Sagarra i Pla. La bibliografia que es pot consultar sobre tots aquests personatges ja ha fet tard, perquè aquesta versió històrica del mite de la bella i la bèstia li ha passat la mà per la cara. Aquí ningú no ha mort de malaltia, ningú no ha estat ficat a la presó, enviat a l'exili, mantingut en l'ostracisme; ningú tampoc no ha fet d'oportunista amb l'adversari. No, tothom ha estat obligat a deixar-ho tot perquè els seus li han girat l'esquena. Llevat de Ramon Llull, que és beat. Lluís Companys és un cas a part.

Però més val passar a situacions infinitament menys dramàtiques. Fins i tot amb els seus caires positius, o divertits. Un bon dia ens empaita algú que ha de fer una tesina, algú més que vol muntar un programa radiofònic, un grup que ha de fer un treball "de grup" per a oferir-lo als seus companys, i sobretot els qui han de confegir notes biogràfiques per a diccionaris. Aquests darrers solen demanar només adreces, perquè el més pràctic és parlar amb l'interessat, encara que siguin Rusiñol o Maria Antònia Salvà. Darrerament s'ha produït una intensa recerca per a la comprovació de l'existència d'escrits anteriors a **Antaviana** d'un escriptor anomenat Pere Calders (així, amb r, cal dir cada vegada). No fa gaires anys va passar si fa o no fa el mateix amb Salvat-Papasseit, des del moment que algú va començar a cantar-lo. Tot aquest moviment és afavoridor i jo sóc un dels qui tenen raons personals per celebrar-lo, malgrat la sospitosa insistència a dir públicament Pompeu i Fabra i Ventura i Gassol; però convindria que el maneig de la bibliografia i de les revistes i la informació ben consolidada de professors i de crítics ens estalviés, poc o molt, de caure del ruc a cada pas, amb un toc de provincialitat que no ens escau.

Darrerament, hem de celebrar l'aparició, per exemple, d'una antologia de contes de Narcís Oller, excel·lent per cert. Però pel que s'hi diu, sense matisacions, de l'actitud de la crítica enfront d'aquests contes (de la crítica catalana, és clar) hom dóna a entendre que mai a la vida no se n'havia parlat, i dóna peu que el periodista que s'escau que faci la crítica del llibre, —excel·lent llibre, d'altra banda, repeteixo,— escrigui que ja era hora que algú es recordés dels contes de Narcís Oller. Un altre "descobriment", doncs, quan era prou demostrat des de fa prop d'una trentena d'anys i amb tota la tendència anterior a menysvalorar la novel·la d'Oller a favor de les narracions, que ell és amb Víctor Català i Joaquim Ruyra, un dels tres millors contistes catalans del seu temps. Benvinguts els descobriments de cara al públic i sobretot la nova crítica i la renovació de la memòria de les noves generacions universitàries. Però els de l'ofici només hem de partir de zero quan de debò no hi hagi res més a fer i la memòria, documentada, ens sigui fidel. ■

LLUÍS FERNÀNDEZ, AUTOR DE "L'ANARQUISTA NU"

La literatura és provocació

MIQUEL ALZUETA

"L'anarquista nu", el Premi Prudenci Bartrana editat per "Edicions 62", s'ha exhaurit en la seva primera edició en uns pocs dies. Lluís Fernàndez, el seu autor, s'ha presentat al món literari català amb aquesta obra polèmica, aplaudida per molts i criticada per molts d'altres, que ja es pot començar a analitzar com un estrany fenomen dins la nostra cultura. El llibre és aquí.

—Del teu llibre, "L'anarquista nu", han sortit algunes critiques, de les quals destaca la que et defineix com pornògraf.

—Això de la pornografia és cert, però jo penso que no sóc un bon pornògraf. Coneixo la pornografia, n'he vist, n'he llegit... i m'agradaria molt fer-ne de bona, però encara no hi he arribat. El llibre, per a mi, està molt treballat, no està fet a la lleugera; l'aspecte de la llengua, el treball filològic m'ha costat molts anys —encara que no era la meva intenció fer filologia— recuperant certes expressions populars de forma normalitzada.

—Creus que la teva pornografia, tant a nivell temàtic com formal, ha provocat aquestes reaccions?

—És evident. Jo crec que no es pot desligar la llengua de la pornografia en aquest cas. La novel·la està escrita en un valencià col·loquial —encara que la meva escriptura és totalment intel·lectual— i el treball sobre la pornografia i la llengua estan al mateix nivell. La provocació parteix dels dos aspectes.

—En fer "L'anarquista nu" buscaves el fet de la provocació?

—En tota escriptura hi ha una certa provocació. El tema de l'homosexualitat, afegit a la pornografia, etc., encara augmenten aquest fet. El meu interès per la provocació no és major al de trobar una retòrica adequada als personatges que jo volia tractar dins de la narrativa de la meva novel·la. I he de dir que més que personatges són ens de ficció, personatges de tradició unamuniana.

"No vull escriure per al crític"

—Tu dius que la teva obra és eminentment intel·lectual, el realisme de la novel·la i el to col·loquial creen un doble nivell, ¿per què?

—Primer caldria parlar de les coartades culturals. És molt fàcil escriure per als crítics, però jo no ho he volgut fer. El llibre està ple de cites però de forma amagada, que només el lector que hi vulgui entrar a fons les troba, a més, crec que les novel·les són per distreure a la gent que les compra, i cada lector fa la seva pròpia lectura i jo no el volia defraudar. Per altre cantó, el llenguatge col·loquial era indestriable de la configuració dels meus personatges.

—Darrerament, s'ha dit que els valencians podien ser els que configurarien el futur cos de la narrativa catalana.

—Sí, suposo que el valencià serà una mica com el sudamericà de la llengua catalana. La forma dialectal valenciana és molt agraïda de llegir, és dolça. Penso també que a València la gent té una gran preocupació pel passat català, això és molt fort, molt arrelat. No oblidem que els clàssics són nostres. Per a mi, però, crec que s'ha d'entendre com una incorporació al món cultural català. Per posar un exemple, a València, hi ha una gran tradició de rondalles que jo he mamat i que es tradueix en la meva novel·la en una oralitat molt treballada. Això es una incorporació a la narrativa catalana. Després hi ha el fet del retrobament per part nostra dels clàssics catalans a València i l'adonar-se que el seu català i el nostre no es diferencia gaire. Cinc segles de buit són molts, però volem omplir-los.

—Insisteixes molt en la realitat sòcio-lingüística-cultural valenciana, et situes dins un moviment o corrent valencià, o creus que la teva novel·la és un cas apart?

Un cas singular

—El meu cas és singular, absolutament singular. El que jo he fet ara per ara no té cap precedent en el català actual. Per a mi és un llibre que es tanca en si mateix.

—Vol dir això que "L'anarquista nu" no tindrà una continuïtat temàtica, formal... en la teva ploma?

—Jo crec que no. Vull fer novel·les en el sentit més clàssic de la paraula, i ara n'estic fent una d'amor, un melodrama.

—En alguna ocasió has dit que no esperaves el premi "Prudenci Bartrana", esperaves el rebombori i el ressò que té ara?

—Jo no esperava el premi, però en tenir-lo a la mà em va costar fer-me solidari amb el meu llibre, reconèixer-lo públicament. Després sabia les pegues que tenia el llibre i vaig atacar abans que m'ataquessin a mi. És possible que tot aquest enrenou s'hagi creat per això.

—El defenses ara a "capa i espasa"?

—Home, a capa sí, a espasa no, que la tinc rovellada. Cada dia el llibre m'interesa menys però no m'hi puc desvincular, no el puc canviar, és així.

—Quina ha estat la resposta del món homosexual organitzat: FAGC, CGAC...

—Molt bé, no tenen res a dir, estan molt contents. El món de la marieta està presentat d'una forma graciosa i agra que no molesta gens. El cas del CGAC és diferent ja que estan una mica molestos amb mi personalment. La resta d'homosexuals, i sobretot la gent de cinquanta anys, es queden parats, els agrada, el troben molt bé...

—Creus que has sabut plasmar de forma realista el món ambiental de l'homosexualitat?

—Sí, sí. La novel·la parteix de la ficció que és l'única forma d'arribar a la realitat. És una ficció amb uns personatges de segona divisió, que no arriben mai a dalt. Jo no volia fer realisme, sinó farsa, un intent de fantasejar la realitat i la ficció. La novel·la és eminentment retòrica, però no de la usual, que és el que deu despistar. ■

En tota escriptura hi ha una certa provocació

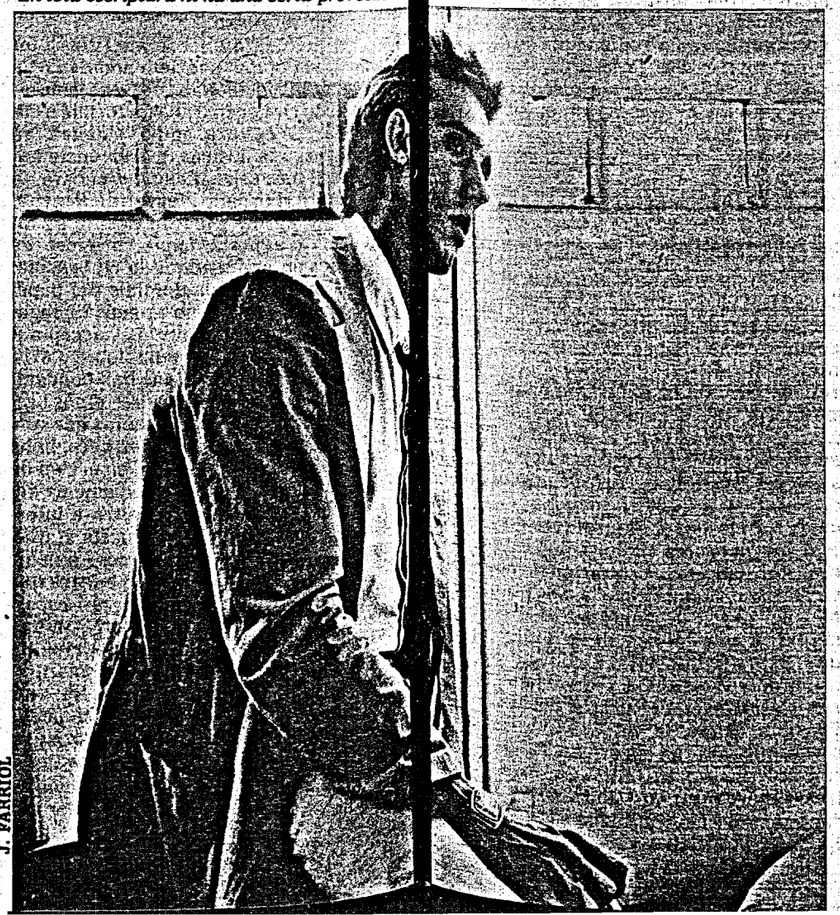

J. FARRIOL

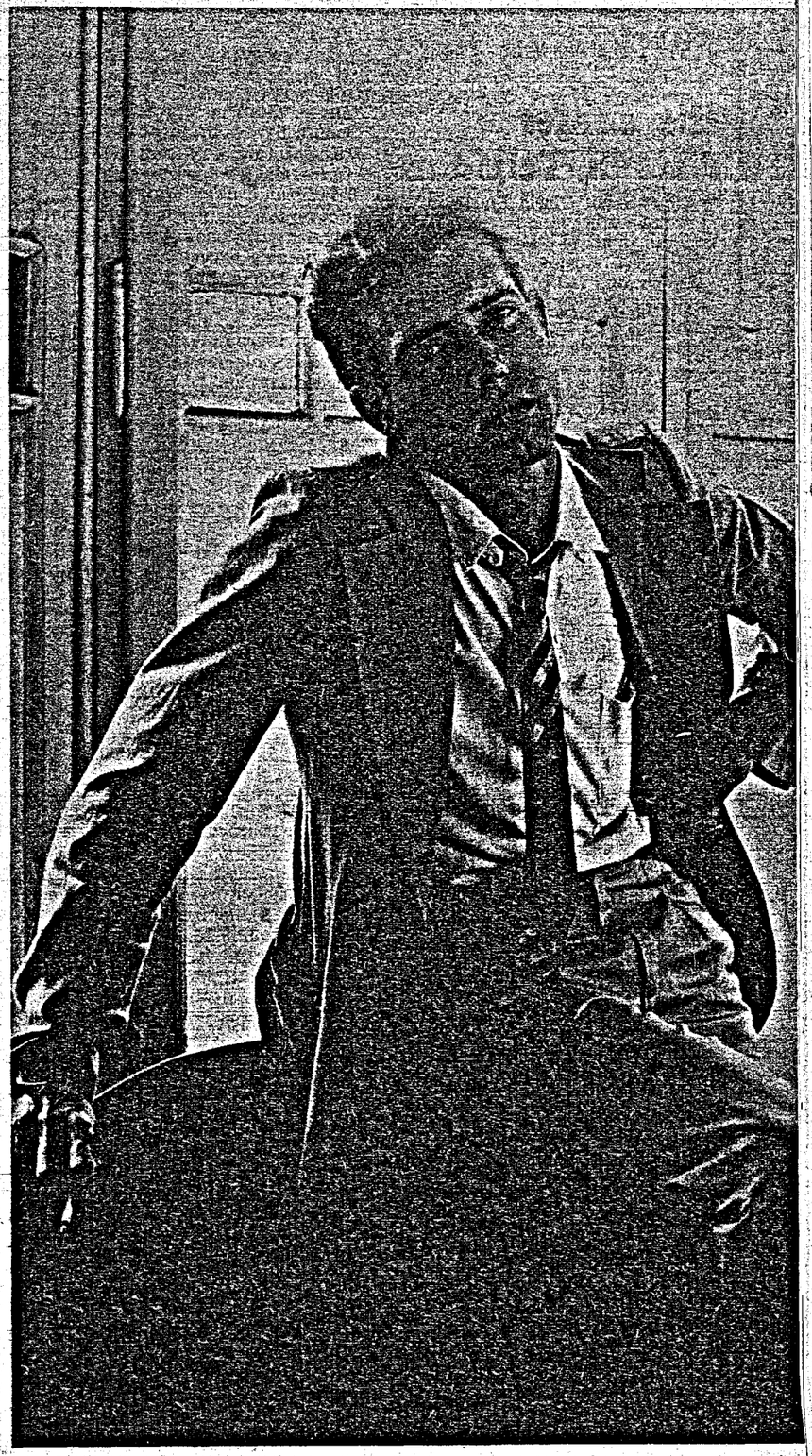

Cultura en joc

JOSEP Mª CARANDELL

Els contes d'Emili Teixidor

"Sic transit Glòria Swanson" és el títol del llibre de narracions que a Laia ha publicat Emili Teixidor, el qual, escrit a Barcelona i Londres entre el 1963 i el 67, gira entorn de la guerra civil i la postguerra, amb una dona com a protagonista, o suposada narradora, en cada una de les narracions. Amb excepció d'una d'elles, que té com a marc Barcelona, i d'una altra, que es centra a Londres, la resta té com a paisatge, camperol o ciutadà, la comarca vigatana. Teixidor demostra ser un magnífic coneixedor del món provincià, de la seva gent, dels seus problemes, de la seva sensibilitat i de les seves activitats entre el camp i les indústries.

El més admirable, però, és la subtilitat amb què sap narrar els destins humans, a la llarga o bé en moments significatius o crucials, amb un do per als petits detalls, per a les emocions, per als fets quotidians, que, conjuntats, recreen per al nostre plaer les vides aparentment vulgars de gent sense importància pública.

L'evocació i la memòria són els autèntics protagonistes d'aquestes narracions escrites amb un lleuger to irònic, amb les quals es vol copsar sempre, no diré el sentit, però sí el pes de la vida: la gravetat d'allò que ens manté sobrevivint, com si fos mesurable, la força petita o gran que empeny a aquests homes i, sobre tot, dones, que necessiten recordar el passat, perquè potser en aquest es troba bona part de l'energia per a continuar vivint.

Las hadas de Villaviciosa de Odon

Maria Luisa Gefaell, de pare vienés i mare espanyola, casada amb el poeta Luis Felipe Vivanco, publicà per primera vegada, l'any 1952, amb il·lustracions de Benjamín Palencia, aquest meravellós conte per a nens, el qual, com ja alguns crítics assenyalaren amb encert, és, de fet, un conte màgic per a totes les edats, on les fades són protagonistes, no com a figures desllligades de les coses naturals, sinó com a esperits i forces de les mateixes coses. Ara l'ha reeditat Alfaguara —a la que criticàvem fa poc per la nul·la atenció als escriptors peninsulars—, fent així un notable servei, car em sembla que es tracta d'un dels millors contes que s'hagi escrit mai en aquest terreny de les faules. Potser l'èxit es deu a la conjunció de la fantasia nòrdica, alemanya, amb la terra castellana; de la tradició contista romàntica amb la tradició paisatgística creada per la generació del 98. Encara que aquest empelt seria inútil si l'estil de Maria Luisa Gefaell no fos d'una tan altíssima qualitat, en el qual es mesclen la poesia més pura amb el millor coneixement de les formes de narració popular.

Guillermo Tell, una historia ejemplar

El tercer llibre que comento avui no sé si podrà interessar als nostres lectors. El gran escriptor Max Frisch, autor de "No sóc Stiller" i de "Homo Faber", entre altres novel·les, narra i comenta en aquesta breu història (publicada aquí per Laia) l'origen de la democràcia suïssa i del seu heroi Guillem Tell. L'obra es presenta com una narració en catorze capítols, però cada un d'ells va seguit d'uns comentaris, de caràcter erudit, resultant, així, una mena de collage desmitificador. Frisch ens fa saltar, amb els seus comentaris, de l'època medieval —finals del segle XIII en què es produí la revolta contra l'imperi austríac—, a l'època actual, per tal de subratllar, per una banda, els trets caractereològics i nacionals del poble suís, i, per altre banda, la xenofòbia suïssa tan viva en temps de Guillem Tell com ara, que Suïssa es planteja el problema de la mà d'obra estrangera. Amb raó es comenta aquesta narració com a "Història d'un anti-heroi, o anti-història d'un mite", perquè així és. I només cal que s'apliqui cada país la fórmula frischiana.

Don-na

L'institució Don-na, de caràcter cultural dedicat a la dona, amb local social a Rambla de Catalunya 101, de Barcelona (tel. 215 15 33), ha celebrar i celebra una sèrie d'actes, els mesos de maig i juny, sobre les drogues, els parcs i jardins de Barcelona, tècniques d'autoalliberament, alimentació, arts, natació, fotografia, cinema, etc. El dia 24 de maig, es va fer la presentació del llibre de María José Ragué, "Proceso a la familia española" (editat per Granica), en el qual la coneguda escriptora de temes feministes i de revolució cultural, entrevista a nombroses feministes, independents o lligades a partits, així com metges, intel·lectuals, juristes, etc., entorn del tema de la família. Crec que, encara que hi ha un acord bàsic entre la majoria dels entrevistats, es plantegen tants i tants problemes que el llibre mereix constituir la base d'un seminari sobre qüestió tant roent i decisiva. La taula rodona que es celebrà amb motiu de la presentació resultà insuficient per a discutir la rica varietat de temes que el llibre presenta.

Premis d'Honor Jaume I

El 31 de maig es lliuraren els "Premis d'Honor Jaume I", en la seva tercera edició, que enguany han premiat, amb cinc-centes mil pessetes, respectivament l'Obra Cultural Balear, per la seva continuada promoció de la cultura, i Josep Maria Cuberta, com a escriptor i editor. L'acte de lliurament fou presidit pel president Tarradellas, el conseller de cultura Pi-Sunyer i l'alcalde Narcís Serra. El jurat està format per nou personalitats del món científic, cultural, professional, cívic, artístic, etc., i l'objecte dels Premis consisteix a guardonar "una entitat i una personalitat individual que, per llur acció reconeguda arreu dels Països Catalans, mereixen l'agraïment del nostre poble". Per altra banda, la mateixa Fundació Jaume I atorga els Premis Baldiri Reixach a escoles, alumnes i mestres, amb guardons i premis de dues-centes i cent mil pessetes.

El futur del cinema

ANTONI KIRCHNER

Com serà el cinema en el futur? S'ha especulat molt amb el futur del cinema. Al celebrar-se el 50è. aniversari de la primera projecció pública en el Boulevard des Capucins, a Paris, ja es feien càbales del futur que esperava a l'anomenat setè art. És molt difícil d'imaginar com i on ens projectaran les pel·lícules. S'ignora on pot arribar la tècnica en aquest camp. Hom creu que com vehicle prioritari per desenvolupar tot un cúmul d'idees. Hi hauran imatges, amb moviment i so, potser fins i tot amb relleu i olor, allò que és més compromès d'imaginar és si les imatges les veurem projectades en una sala pública, un cinematògraf com avui els entenem, o si del productor passaran directament a casa de l'espectador, o sigui una fórmula molt semblant a la de la televisió per cable.

Un vespre, sopant amb en Claude Lelouch, aquell jove que fa quasi bé tretze anys que es va trobar al cim de la popularitat internacional amb la pel·lícula del "da-ba-da-ba-da", deixàvem córrer la imaginació vers aquest tema: com serà el cinema en el futur. I l'home que ha guanyat tants diners amb "Un hombre y una mujer" i que anys més tard és capaç d'arriscar-se produint un espectacle tan magnífic com "Molière", veia el futur del cinema molt vinculat a la televisió.

Per a ell, en un futur molt immediat, els productors oferiran els seus films a unes xarxes distribuïdores d'espectacles amb un àmbit de difusió internacional. Un film recentment acabat, deia en Claude Lelouch, es podria veure en tot el món en una primera transmissió a les 10 de la nit, per posar un exemple, abonant cada telespectador a fi de mes l'import establert. A l'endemà, a les 8 del vespre, es tornaria a projectar i el preu seria un xic reduït, al tercer dia, a les 6 de la tarda —tot és una hipòtesi— en un preu encara més raonable. Així el productor obtindria unes recaptacions a nivell mundial que, segons l'interès que pogués despertar cada pel·lícula, permetrien cobrir de llarg la inversió realitzada. Si fa o no fa el que volia dir-nos en Claude Lelouch ja ho havia pensat i dit en una pel·lícula el seu company François Truffaut. Si recordeu el "Fahrenheit 451" ja sabreu que es tracta de la gran pantalla mural, instal·lada en diverses cambres dels habitacles i que mantenen a l'espectador distret i, a la vegada, informat del que el poder creu convenient. En Truffaut deia, en aquesta pel·lícula, que seria desastròs que la anomenada cultura de la imatge arribés a destruir la cultura literària.

El videodisc, una revolució en el món de la imatge.

Els signes i codis establerts en les cultures literàries es van modificant. La nostra adolescència la vam passar llegint el "Guillermo el conquistador" d'en Richmal Crompton. Avui els nostres fills tot just s'acaba la "Terra d'escudelles" (programa infantil molt recomanable que es pot veure cada dissabte al matí) ens pregunten si l'hem gravat. Sabeu què vol dir gravar un programa de televisió?

En primer lloc vol dir disposar d'un aparell de videogravació que no ocupa més lloc que un bon aparell de gravació de so i que té un funcionament tant senzill com el cassette. Els aparells de videogravació poden ésser, de moment de tres tipus diferents segons l'ampla da de la cinta i, per simplificar les coses, direm que tots funcionen amb cassettes. Per tant la manipulació és quasi bé com una cinta magnetofònica. Però grava imatges i sons. Sabeu què vol dir gravar imatges i sons?

Vol dir poder començar a fer un videoteca amb les pel·lícules que siguin realment interessants. Vol dir també que mentre es veu un programa en el primer canal la màquina pot gravar un altre programa però del segon canal. Que podeu marxar de casa, anar a passar el cap de setmana al camp i que en el dia i l'hora prefixada l'aparell grava allò que després podreu veure. També vol dir que, després d'una jornada de treball o d'esbarjo, podeu estar al corrent del que s'ha dit i vist per la televisió.

Encara més. Ja estan venint les còpies de pel·lícules de renombrada popularitat amb videocassette. A França, per exemple, ja estan a la venda, en qualsevol establiment més o menys especialitzat videocòpies de "Río Grande" de John Ford, "La belle et la bête" de Jean Cocteau, i fins i tot una pel·lícula espanyola, "¿Quién puede matar a un niño?", de Narciso Ibáñez Serrador, amb música de Waldo de los Ríos, es pot comprar per 600 F.F. (unes 9.000 ptes.).

El video, tant bon punt es popularitzi, això vol dir que els preus estiguin a l'abast d'un sector que fa vint anys ja va comprar el primer televisió, començarà a obrir les portes d'una nova forma de veure i d'interpretar la comunicació amb la imatge. Hi han ja càmeres portàtils amb les quals es poden gravar ▶

imatges pel televisor que hom pot fer a casa seva, a l'escola i passar-les pel televisor **sense necessitat de revelats.** Es filma, es grava i es reprodueix instantàniament...

Un cop dit tot això, i encara no hem aprofundit en totes les vessants que poden contemplar-se del sistema de videogravació, he d'afegir que el futur del cinema, o de la imatge que ens explica coses, tampoc no està en els videocasettes. El futur de la imatge, avui per avui, podria estar en el video-disc.

Són dades per a la història. Tres establiments de Atlanta (Geòrgia) van posar a la venda seixanta aparells VD (Video-disc). Es van exhaurir en pocs minuts, no va arribar a l'hora. La Philips va llançar el VD amb vint títols de llargmetratges, a la tardor en sortiran 200 i disposa d'un catàleg de 12.000 films. Voleu saber de quins títols es tracta? Preneu nota: "Aeropuerto 77", "American Graffiti,', "Casanova de Fellini", "Tiburón 1 y 2", etc. El preu de cada títol és de 16 dòlars. El disc té un cost de fabricació molt més baix, s'imprimeix. Cada cara té una durada de 60 minuts. En un sol disc es pot gravar una pel-lícula.

Deixeu que la imaginació voli sense posar-li cap impediment. El món de la imatge, cinematogràfica o com sigui, no té fronteres. ■

Televisió

Nous horaris, nous costums

JOSEP Mª BAGET

El canvi més significatiu dins de la programació s'ha de cercar en l'ordenació dels horaris i l'estructuració dels programes. Els cinemes gairebé buits dels primers dies d'aquesta nova programació televisiva palesen clarament que el públic telespectador sembla adequar-se a aquest nou tipus de programació. Quin és el canvi estructural esmentat? Hom pot respondre que l'emissió de "Grandes relatos" amb capítols diaris a partir de les onze de la nit —i tal vegada a mitjanit...— ha trencat amb tot un estil i forma d'estructuració de les emissions. Un canvi substancial i que pot afectar fins i tot els hàbits dels ciutadans (car, val la pena recordar-ho, gairebé tots els ciutadans som telespectadors).

La projecció diària d'un telefim —mot màgic per a molts— foré ja un impacte considerable. Si afegim que es tracta de telefilms seriats amb estructura novel·lística, és fàcil copsar la capacitat d'atracció d'un espai televisiu d'aquestes característiques. És lògic pensar que no tots els "Grandes relatos" tindran les ressonàncies i l'interès espectacular de "Traficantes de dinero" ni tanmateix un "repartiment" de luxe gairebé asiàtic com el de l'esmentada sèrie; però no obstant aquests fets, cal pensar que la força d'atracció de "Grandes relatos" ha de mantenir-se a nivells molts alts. Pensem per exemple en "Holocausto", sèrie de la qual se'n parlà moltíssim i és esperada amb expectació (la qual pot veure's un xic decebuda).

Quines són les possibles repercussions de "Grandes relatos"? D'una banda, i la més important, milions d'espectadors resten devant de llurs aparells fins ben passats dos quarts d'una i tal vegada la una de la nit. En un país que pot veure's enfrontat a una crisi energètica de conseqüències imprevisibles (restriccions, etc.), és força curiós que T.V.E. posi els seus programes més atractius a uns horaris ben poc "europeus" i gens ni mica civilitzats. L'espectador té unes solucions

Encreuats

JORDI FORTUNY

HORITZONTALS: 1-Tres consonants. 2-Fots damunt davall totes les cartes del tarot. 3-Manera d'estar al jaç. Deixa entrar algú a casa seva. Té tants dits com un peu. 4-Sonen i consonen. Ric avariciós. 5-Resina groguenca i aromàtica que quan cau damunt d'una camisa fa una taca molt bonica. Consonant. 6-Vocal. Només li falta la erra per a fixar la planta a terra. Ha acabat de fer el strip-tease. 7-No us creieu que els animals en facin gaires. 8-Tros del llençol que la manta no tapa mai, al revés. Adobar l'estrip del fill de l'oncle, al revés. 9-Agitació, bullícia. Dos vocals. 10-Dit dels cans que entren en erupció periòdicament. 11 -Una vocal ben prima i una de normal.

VERTICALS: 1-Consonant. Vocal. 2-Fixar per endavant, com per voluntat divina, el vi que s'ha de posar a cada tina. 3-Dit de l'eina que serveix per a fer qualsevol treball. El de l'escruçó és mortal en poques hores, al revés. 4-No ha d'anar al metge per res. Dit del camí tan petit que només hi pot passar un noi. 5-Consonant. Dit del jugador de futbol que encara que sigui lent va sempre de cara al gol. 6-Si no és de menta, no en vull. El que iguala el duc amb el ruc. 6-Fer un present a la dona d'en Dalí. Vocal. 8-Fer-lo, és fer-se totes les bases, al revés. Desperta cada matí als soldats. 9-Consonant. Cosines germanes de les sueques. 10-Part central del fémur. Unió de Sapastres Obstinats. 11-Arna mallorquina. Consonant.

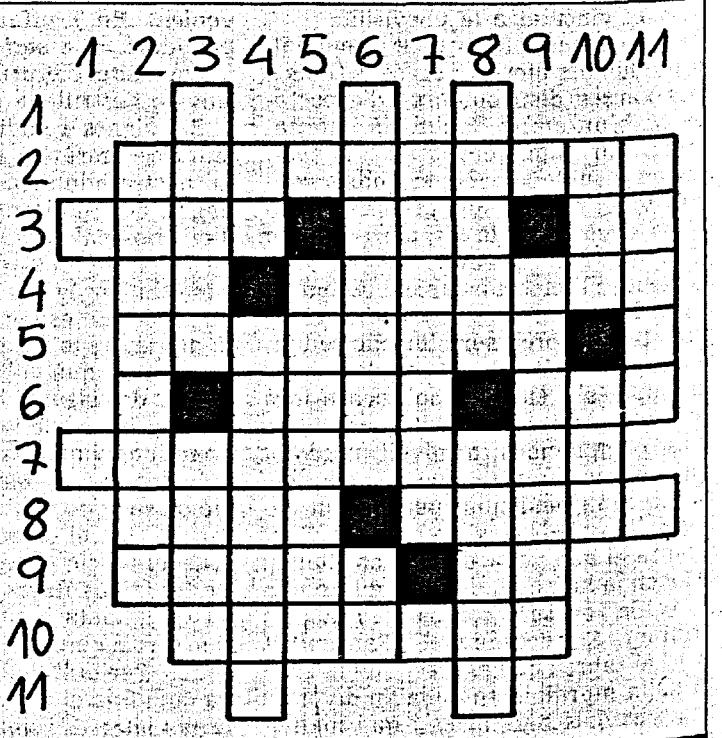

SOLUCIÓ ALS ENCREUATS NUM. 16

HORITZONTALS: 1-Ca. S. 2-Sencera. 3-Punyalada. 4-Oct. Polissó. 5-Cursor. RS. R. 6-Raó. E. Reig. 7-sllatneV. I. 8-A.C. Sotana. 9-Llumejar. 10-Espiats. T. 11-T. C.

VERTICALS: 1-Poc. E. 2-Sucursals. 3-Central. LP. 4-Any. Solcuit. 5-Capó. A. Ma. 6-seloretseT. 7-Ral. noJsc. 8-adirretA. 9-assevarT 10-S.I.N. 11-Orgia.

Kirk Douglas protagonista de la serie "Traficantes de dinero"

ben doloroses: treure's hores de son –amb la consequència immediata d'un rendiment més baix i perill per a la seva salut– o tenir la força de voluntat per a renunciar a la sèrie i anar-se'n a dormir...amb la inevitable conseqüència complementària que es veurà marginat d'un tema de comentari d'autèntic nivell nacional. De què es parlava en els tallers, oficines, magatzems...al llarg d'aquests dies? D'en Kirk Douglas i la seva amiga radical, de la Joan Collins sortint de la piscina i del noi violentat a la presó. De la televisió i de "Grandes relatos".

Cal pensar tanmateix en la forta incidència que aquesta emissió pot tenir en els espectacles públics i tot especialment en el cinema. Pel·lícules importants i guardonades a Cannes que foren estrenades a Barcelona en el curs d'aquests dies –amb una celeritat insospitada en altres èpoques– no omplenaren pas les sales cinematogràfiques i ja no parlem d'altres cinemes de barri, etc. És certament difícil competir amb un repartiment com el de "Traficantes de dinero" i un llenguatge cinematogràfic modern, atractiu i que té ben poc d'aquells telefilms antics tipus "sèrie B" que agraïen potser els cinèfils però no sempre els espectadors habituals.

Sembla que aquesta nova fórmula serà emprada tanmateix la propera temporada, incorporant-hi sèries produïdes per TVE...i amb la col·laboració de la indústria cinematogràfica espanyola. Una col·laboració sens dubte necessàries que cal estendre, però, com ho ha fet la RAI, a una producció cinematogràfica de qualitat que pugui compensar la previsible minva d'espectadors als cinemes. Heus ací un tema que cal tractar amb cura car els interessos en joc –culturals i econòmics– són molt forts. Per ara, "Traficantes de dinero" ha guanyat per a TVE una batalla important; un cop de mestres que pot redreçar els corrents hipercrítics contra TVE que darrerament havien pres el nivell d'un veritable clam; i ara que es parla de l'impost pels aparells en color, és lògic que a TVE li interessi afalagar els gustos dels espectadors. I el camí passa per sèries com "Traficantes de dinero" i "Ho locausto". ■

Música

La música viva

JORDI GARCIA SOLER

"No com a forma reiterativa i rutinària per a fer una presència triomfalista, sinó perquè continuen vigents les motivacions reivindicatives que ens impulsaren a posar la problemàtica dels músics a l'abast i coneixement de

Marina Rosell defensora de la música viva

tot el poble català, la dignificació de la Música en tots els seus nivells i manifestacions, sense discriminar cap mena de forma d'expressió musical". El Sindicat Musical de Catalunya explicava així l'organització de la III Setmana de Música Viva, les sessions de la qual han tingut lloc al llarg de tota la setmana passada, amb tres vetallades celebrades al Palau Municipal d'Esports de Montjuïc, una al Palau de la Música Catalana, una altra a les Reials Dras- ▶

Per a la vostra dutxa o bany...
Vitagel®
l'únic Gel amb GINSENG
que revitalitza la pell

La Trinca viu per la música en viu

sanes del port i encara una altra, la darrera, a la plaça de Catalunya.

Ultra un contingut reivindicatiu inqüestionable, les successives Setmanes de Música Viva han servit per a posar en evidència no ja únicament l'existència d'un Sindicat Musical de Catalunya, la tasca del qual ha estat considerable al llarg dels darrers anys, sinó també de tot un moviment musical puixant, que abasta pràcticament totes les formes de l'expressió musical —de la cançó i la música popular actual al jazz, bo i passant per la música clàssica i la música popular tradicional—, i que té com a denominador comú el rebuig sistemàtic i conscient de la comercialització i standardització de la música, i per tant la recerca de formes de comunicació eminenment vives i directes.

La reivindicació de la Música Viva s'insereix en aquesta lluita. L'actuació viva, i per tant personal i directa, és un fet irrepetible i que és a la base de la comunicació musical, radicalment oposada a tot allò que el "disc-sound" de les discoteques representa de manera dissortadament exemplar. El fet de prescindir del músic és un frau evident a l'oïdor conscient, i fins i tot també als qui, potser sense saber-ho, sovint engoleixen gat per llebre. Davant del fenomen del consumisme musical a l'ús a casa nostra —al qual contribueixen de manera destacadíssima molts dels crítics i comentaristes musicals del país, avesats a servir de propagandistes de la indústria discogràfica internacional—, la Setmana de Música Viva és un repte que cal tenir en compte, perquè al cap i a la fi és l'única alternativa vàlida a tot un fenomen de manipulació cultural.

I val a dir que, a desgrat de tot, allò que realment atreu i interessa al país no és la música prefabricada i standaritzada per les grans empreses discogràfiques multiestatals. Actuacions com ara les de Tina Turner i Iggy Pop en el camp rocker, o les de la Trinca i Maria del Mar Bonet i Pi de la Serra en el terreny de la cançó, són un bon exemple d'allò que realment qualla entre nosaltres. Com ha quallat ja, si més no a sectors molt amplis del país, la reivindicació del Sindicat Musical de Catalunya: la reivindicació de la Música Viva. ■

Religió

Una radiografia de l'església a Catalunya

JOSEP BIGORDA

El darrer cap de setmana, a Montserrat, un grup nombrós de catòlics catalans va concloure una tasca d'anàlisi sobre l'Església de Catalunya i a Catalunya, tasca que portava entre mans des de feia una mica més d'un any.

Com acostuma de passar en aquests casos, la radiografia presenta probablement més relleu en les zones fosques i malaltisses que no pas en els indrets on s'hi detecta una bona salut.

Tanmateix, no hi manquen les observacions que fan referència als signes d'una fisiologia amb tendència a atorgar salut a l'organisme. Per exemple, es va avançant en la línia d'independència de l'Església respecte dels poders civils. El fet permet d'endevinar que, dins d'un termini més o manys llunyà, el sostre de l'Església podrà mostrar un trets més senzills, marcats d'un cristianisme més alliberador. El moviment litúrgic, catequístic, bíblic hi han aportat i segueixen aportant-hi factors molts rellevants d'autenticitat. D'altra banda, les experiències de participació, que formen ja una colla de promocions de laics, fortament engatjats a través de moviments apostòlics especialitzats o similars, han obert les escletxes d'una Església menys clericalitzada.

El diagnòstic, però, destaca molt més els buits a omplir i els defectes a corregir. Al costat d'uns petits passos que s'han donat dins la direcció desitjada, i al costat d'una certa inflació verbal entorn de l'Església pobra i dels pobres, es troba a faltar —diu la radiografia— un canvi decidit i profund, tant en l'estil de vida com en les estructures, que condueixi realment vers unes formes cristianes clarament al costat dels pobres, més lliures i alliberadors, amb més sensibilitat humana i social, més a prop de la gent i de la vida, més encarnada i compromesa, més simple i transparent. Malgrat les millores, d'arreu es fa notar encara com l'Església d'avui resta molt allunyada de la vida.

Un punt extraordinàriament preocupant és el problema dels animadors de les comunitats. La cosa és més greu si hom s'adona que les solucions que enyoren els responsables jeràrquics de l'Església contrasten amb els camins

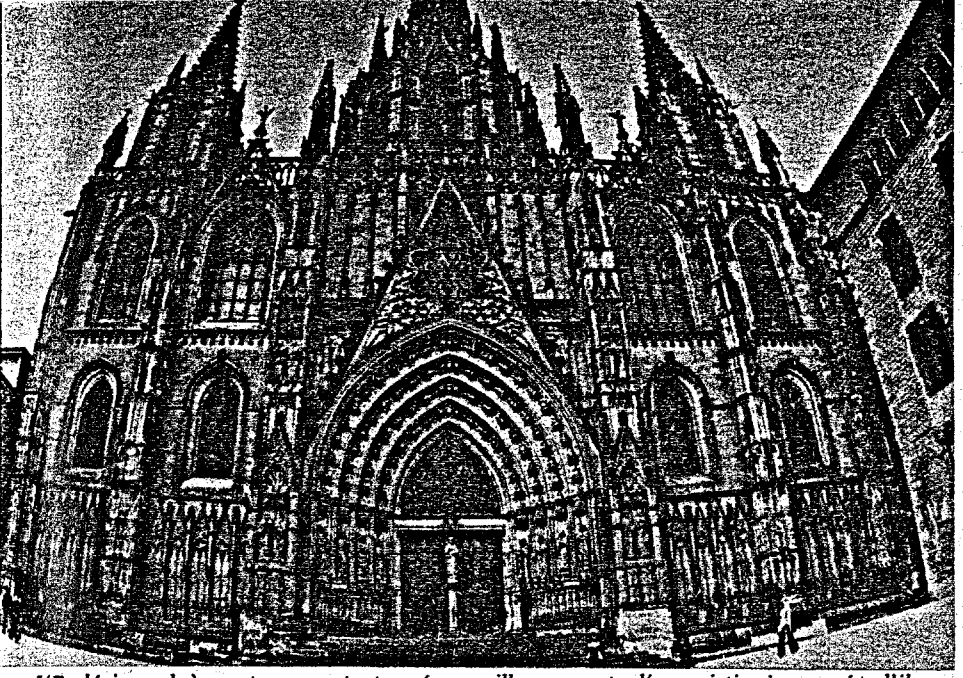

L'Església podrà mostrar uns trets més senzills, marcats d'un cristianisme més alliberador.

que apunten determinats sectors més a prop de la base. La jerarquia va darrera encara dels ministeris clericals. Mentrestant, el clergat va fent-se gran, va envellint, posa de manifest cada vegada amb més evidència els seus desfasaments amb relació a les exigències que demana la societat actual. Per això, d'altres sectors burxen i burxen —sense cap ressò per descomptat— perquè s'imaginen les diverses formes d'animació de les comunitats que podrien assumir molts cristians, joves i madurs, clergues o no clergues, vinculats o no a una congregació religiosa.

Si hom es para a analitzar les qüestions de fons més urgents o de més gruix, troba en el diagnòstic, fet o acabat a Montserrat, dos aspectes que destaquen potser més que cap d'altre: la necessitat de trobar mitjans i camins realment evagelitzadors, donada la descristianització dels nostres ambients, i la urgència de constituir una Església efectivament catalana, amb institucions i centres de decisió més autòctons. Pel que fa a aquest darrer punt, crida sovint l'atenció el constrast que hi ha entre la vida cristiana de la base i les dependències excessives de la jerarquia eclesiástica catalana respecte de la Conferència episcopal espanyola.

Heus ací una petita mostra de la lectura que hom podria fer sobre el material que s'ha acumulat aquest darrer cap de setmana a Montserrat, amb motiu del Symposium que ha organitzat el Centre d'Estudis Pastorals, tot analitzant la realitat pastoral existent a Catalunya, amb les seves conquestes i amb els seus buits. ■

Astrologia

ACCRUX

ELS DIES I ELS DÉUS

Astrologia i mitologia han tingut arreu unes relacions molt íntimes en els quals es fa difícil copsar —com sempre— què és abans, l'ou o la gallina, ja que en tractar-se de dues matèries eminentment simbòliques llurs significats es barregen sovint. Avui encara resten senyals d'aquestes relacions; sense anar més lluny pensem em els dies de la setmana que són set —número fort arreu i per tot; i també número dels planetes tradicionals i dels antics déus de més anomenada. Anem-hi a donar un cop d'ull.

Primer la dolça Venus, àlies de la Nana dels babilonis, de l'Astarté dels fenicis, de l'Ishtar dels assiris i de l'Afrodita grega; arquetipus tots ells amb un fons comú que insinua les suaus particularitats d'aquest planeta de cicle bi-anual i de passeig celestial brillant i bufó. Li correspon com edat l'adolescència i el seu dia és el divendres.

Mercuri, petit punt lluminós que es mou en bucles tancats i ràpids, a qui els grecs batejaren Hermes, fou el missatger dels déus. És el mes bellugadís dels planetes, tafaner i espia, i a més a més el noi es androgin, és a dir que segons amb qui es fa, pren el sexe de qui tingui al costat. Li correspon la infantesa i el dimecres.

Mart, déu de la guerra, disciplinat i arrauxat, tenia per costum adobar els embolics que es muntava la frívola Venus —de qui era l'amant, per cert. Astre petit i vermellós a qui els romans tenien per patró i és sabut que quan es van deixar anar se'ls va enfonsar la barraqueta —o l'imperi, tant se val— perquè Mart també pot ser molt dolent. Tradicionalment considerat malèfic menor, li correspon l'edat adulta i el dimarts.

Júpiter —conegut com Amon pels egipcis i per Zeus a casa dels grecs —és el senyor dels planetes, el més gran i majestuós. És el rei dels déus i amo de l'Olimp considerat com el benèfic major que ajuda a homes i pobles a esdevenir grans, a tenir bon cor, calers i profundes emocions. Ara bé, el rei dels llamps té dues cares, com tothom, de vegades es passa de llest i llavors resulta que, pobret, no pot reeixir a dominar la seva senyora i a sobre es fa el murri amb tothom, com ens explica l'Ovidi. De sempre se li atribueix la maduresa i el dijous.

Saturn —conegut per Cronos, és aquell que es cruspia els nens i el van ben enredar amb una pedra, i així Jupiter en créixer es va fer l'amo. Cronos és el déu del temps i com que pel cel es passeja tan feixuc se'l veu com un vell i personifica l'edat, la rigidesa i la seriositat. És el malèfic major, però per als savis és el déu de la comprensió i l'experiència a més de ser el segador de l'inútil. Li correspon la vellesa, temps tant de misèria com de reflexió. Patró dels jueus i senyor del dissabte.

El Sol i la Lluna —les lluminàries del cel— són considerats planetes pel que fa a l'astrologia. Simbolitzen totes les parelletes que es fan i es desfan, i així van, i anem fent.

El Sol, llampant déu del dia, anomenat Apol·lo pels grecs —bell jove de cabells d'or, arc i lira— simbolitza el jo de dins (aquell que no és massa conegut) i tant fa créixer com ho torra tot, depèn del seu humor. Li correspon la majoria d'edat i el diumenge.

La Lluna —vel·leidosa i mentidera—, ha tingut molts noms: Diana, Selene, Artemisa, Hecate, etc... representant així les diverses particularitats de la seva acció. És el mirall del Sol, representa el jo ordinari, la sexualitat i la imaginació i de vegades la màgia i els encantaments, perquè munta un món d'il·lusions que acostuma a no portar enlloc. Per això i altres coses la deessa llunar, tant és temuda com estimada i regna sobre la petita infantesa, les dones i les neures, corresponent-li el dilluns, com es lògic.

Arquitectura de La Garriga

ALEXANDRE CIRICI

Cal agrair a la Caixa de Pensions l'aparició d'un llibret modèlic referent a l'arquitectura de La Garriga. És un llibret que ens permet de pensar què seria si cada un dels pobles de Catalunya prengués la iniciativa de fer-ne un de semblant.

Ara que, a tants ajuntaments, la gent interessada per la cultura i la vida cívica ha substituït els especuladors, és un bon moment per a suggerir el tema com a un objectiu d'interès, sobretot si pensem que pot trobar un suport econòmic com l'han trobat els promotors de la iniciativa per a La Garriga.

Obra de Lluís Cruspinera Font, es titula LA GARRIGA, GUIA ARQUITECTÒNICA. Té quaranta pàgines, un plànol general i un del centre de la població, impresos en color.

Hi ha un primer capítol que trobem evidentment massa breu, sobre l'arquitectura fins el 1876, començant amb els vestigis de la vial romana de Can Tarrés, que inclouen instal·lacions termals i la propera capella romànica de Santa Maria del Camí. El llibret només parla d'arquitectura però en esmentar la làpida sepulcral de la princesa Xixilona, filla de Guifré el Pilós, hauria pogut afegir que fou feta emprant una placa esculpida d'època visigòtica, amb la característica talla de cisell.

Cita masos, fortificacions i un molí, amb bells ornaments medievals, i fa referència a la Doma, tema que hauria pogut desenvolupar molt, pel que fa a la part preromànica i a la graciosa estructura d'un gòtic tardà, del segle XVI.

Les il·lustracions d'aquest punt del llibret ens donen bàsicament un bon repertori de la tipologia de les masies de Vallès Oriental i de les característiques finestres gòtiques dels segles XV i XVI que hi són tan abundoses, a més dels nobles portals de mig punt.

A partir del 1876, any d'arribada del ferrocarril, l'obreta està dividida en 4 períodes cronològics: l'eclecticisme, el modernisme, el noucentisme i l'època del 1940 al 1976, seguits d'uns apartats sobre Conjunts Arquitectònics i Elements arquitectònics i paisatgístics i Arquitectura Desapareguda.

El primer dels períodes ens presenta des d'obres tradicionals postromàntiques, com el Balneari Blancafort, fins al progressisme mecanicista de les construccions de Domènech i Estapé o el primer neogoticisme de Madorell i Rius.

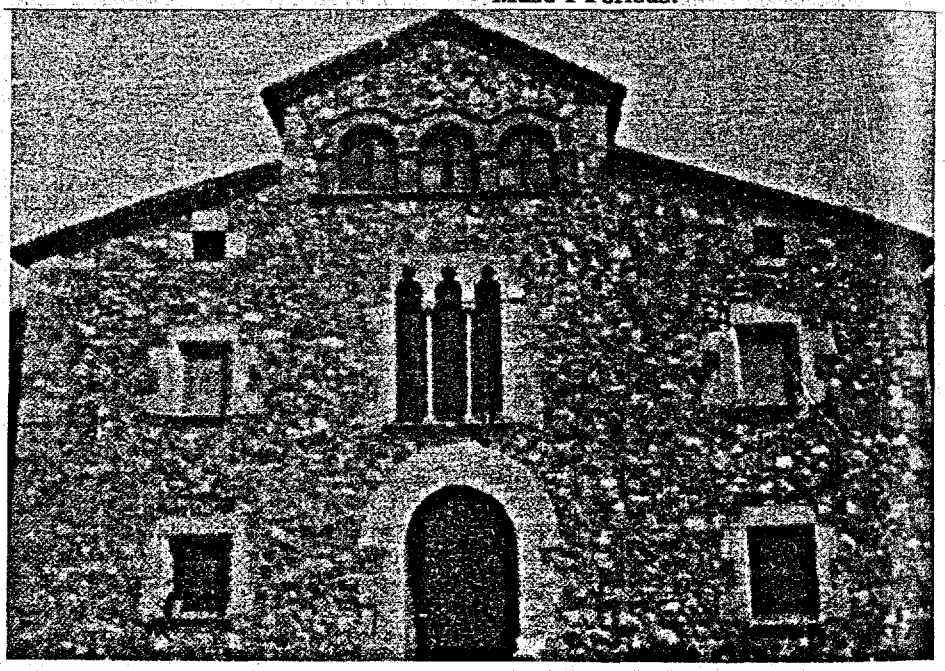

Can Parera del Pimar. Segle XVI.

El modernisme agafa més importància, perquè La Garriga va veure el seu desenvolupament com a centre balneari i d'estiueig a les dècades darreres del XIX i primeres del XX, en les quals aquest moviment arquitectònic dominava.

És coneguda la importància d'un arquitecte que va treballar abundosament a la població, Manuel Raspall i Mayol, del qual hom ens dóna a conèixer no menys que vint-i-quatre construccions, que va des d'un primerenc neogòtic molt harmoniós, cap a una elaboració de vegades extremida a l'ús, del cop-de-fuet, de la curvilinearitat, del mosaic o l'enrajolat multicolor o del decorat floral, fins arribar a un procés d'ordenació en mans de la influència secessionista austríaca. El període rabiosament modernista de Raspall dura del 1905 al 1910. Després es desenvolupa —com per a Masó, Pericas o Pujol— la clarificació sota el signe de l'ordre, la mesura i la marxa cap a una puresa formal. El tema de l'enrajolat mural en escacs vé a ésser la signatura d'aquest període secessionista, que troba el seu apogeu pels volts del 1914 i que, a La Garriga mateix, té un representant més resolt i net en l'arquitecte Lluís Clarà i Calvet, autor de les cases Pujades i Santamaría.

La part corresponent al noucentisme contempla de nou la línia de Raspall amb obres tan característiques com les cases Sallarés o Sallent, que ens confirmen el paral·lelisme amb l'evolució de Masó i Pericas.

Els diversos aspectes de Noucentisme haurien pogut ésser classificats. El llibret no ho ha fet però ens permet de fer-ho pel nostre compte. Hi trobem el neopopularisme o les cases citades de Raspall o a la Casa Torres o la Domènech de Duran i Ranyals.

L'italianisme a la casa Pérez de Duran i Raynals. El pseudo-Lluís XV aristocratitzat a la Martino, de Florensa. El classicisme simplificat a les escoles Sant Lluís, de Xavier Turull.

L'autor ha afegit a aquest capítol les úniques mostres racionalistes, com la casa Fernández i l'hangar per a avioneta de la mateixa finca, de Xavier Turull.

L'època franquista hi és representada per la caòtica confusió entre el monumentalisme de la Casa Mitjà de Pallés, de Duran i Reynals i la Piera, de Sasntiago de Villalonga i Gustí. En contrast, hi ha interessants obres d'un pragmatisme lògic, obres de Vicenç Bonet, la casa de M. Cruspinera, d'Andreu Bosch, i interesantíssimes peces més o menys relacionades amb el neoliberty, de l'equip Bosch-Botey-Cruspinera.

Hi ha una pinzellada neoracionalista —escola de Nova York— de l'equip Bohigas-Martorell-McKay i una curiosa construcció lúdica, dintre d'aquest mateix esperit, d'Albert Cercós i Carles de Lassa. ■

Esports

El futbol europeu en baixa

ENRIC BAÑERES

El nivell del futbol europeu sembla haver baixat notablement en relació a fa quatre o cinc anys. La recent gira de la selecció argentina, que ha servit per a què l'actual campió del món es passegés per Europa sense conèixer la derrota i encara realitzant algunes exhibicions, com davant d'Escòcia i Itàlia, mostra ben clar que el futbol del Vell Continent travessa un període si no de crisi almenys de letàrgia. I consti que Argentina, segons diuen les crítiques més fiables i objectives, ha jugat de forma esplèndida i ha fet la presentació de Dieguito Maradona, aquesta estrella del futur de la qual fins ara només teníem referència per les meravelles que d'ell explicava Nicolau Casaus, vicepresident del Barça que es passà setmanes a pa i aigua a Argentina en un fallit intent d'aconseguir fitxar-lo.

La crisi o el mal moment pel qual travessa el futbol a Europa es posà també més o menys de relleu en la final de la copa continental que van disputar dies enrera el Notthigham Forest i el Malmöe. El sol fet que un equip tan mediocre com el suec arribés a la final, ja vé a demostrar que alguna cosa no va bé encara que en aquest cas fos el sistema d'aparellaments que regeix en les competicions continentals de clubs, doncs cal no oblidar que el Nottingham havia eliminat prèviament a conjunts tan temibles com el Liverpool o el Colònia. Però, potser per aquest desequilibri de forces que obligà el Malmöe a jugar gairebé sempre a la defensiva i que no va constituir cap al·licient per als anglesos, la final de la Copa d'Europa va decepcionar a molta gent, començant pel comentarista de Televisió Espanyola, que s'encarregà pel seu cantó de fomentar un clima de decepció i avorriment.

Per a mi hi ha dues coses que són determinants a l'hora d'analitzar aquesta baixa momentània del futbol europeu. Per una banda, la mobilitat dels jugadors que composen els grans clubs. Sotjats per fabuloses ofertes econòmiques, qualsevol jugador que destaqui en l'equip que sigui, ràpidament rebrà proposicions per canviar d'aires. Així es dóna el cas d'allò que es preveia com "l'era Liverpool" en el futbol europeu, i que no ha pogut consumar-se pel traspàs del genial Kevin Keegan. Liverpool ha guanyat dues copes d'Europa, però no ha aconseguit les tres seguides com van fer en el seu dia el Real Madrid –que arribà a les cinc seguides– l'Ajax d'Amsterdam i el Bayern de Munich, establint clarament una hegemonia continental que era com dir mundial. El propi desmantellament de l'Ajax a començaments dels 70 i la "caiguda dels déus', del Bayern en la temptació del dòlar, significaren també en el seu dia el desmantellament dels millors equips europeus del moment.

La selecció argentina va donar una lliçó de bon futbol en la seva estada a Europa

Hi ha també un altre aspecte que també em sembla important encara que el seu pes no sigui encara decisiu en la bona marxa del futbol europeu: l'aparició d'un mercat de futbolistes a ultramar i concretament a Estats Units. De moment, les ofertes que han arribat de l'incipent futbol USA han afectat a jugadors veterans –Neeskens és un cas excepcional– i a entrenadors més o menys fastiguejats de rodar pel futbol europeu. Amb els anys, aquestes ofertes poden ser més racionals i estarien adreçades a qualsevol promesa de figura, la qual cosa podria ser una autèntica sagnia per al futbol europeu.

Finalment, hi ha un altre factor que sembla important també en la bona marxa d'aquest esport a Europa: la manca d'imaginació, la inexistència de noves tàctiques que introdueixin alguna mena d'innovació. El Barça, com exemple d'un dels clubs que ha guanyat una competició continental, ho ha fet utilitzant un sistema –el "pressing" i el fora de joc– que ja va fer servir l'Ajax per ser campió d'Europa des del 71 al 73. Els anglesos del Nottingham juguen com sempre han jugat els anglesos: amb grans obertures pels extrems i una increïble facilitat per al remat però sense cap mena de virtuosismes.

Argentina n'ha tingut prou amb introduir algun d'aquests elements en el seu futbol, sobretot la mobilitat dels seus homes en un intent de copiar el "futbol total" de Rinus Michels i Stefan Kovacs, per que els seus jugadors, molt més creatius i amb més tècnica individual que els europeus, es fessin ràpidament els amos. Amos d'un futbol que a Europa roman massa atent a les crides dels diners i amb la imaginació adormida potser per culpa d'això mateix: perque el pensar no acostuma a ser un bon negoci.■

Bunyols de vent

MONSERRAT NEBOT

A CARLES GÜELL SE LI VAN ACABAR LES GANES D'APLAUDIR

L'ex-ministre d'Economia Fuentes Quintana va venir a Barcelona i va parlar en el cerce d'Economia precisament quan es rumorejava que tornaria a la política ministerial. Carles Güell, actual regidor de l'Ajuntament de Barcelona de la coalició Centristes-UCD i expresident del Cercle d'Economia on tenia lloc la conferència, situat davant de tot de l'auditori aplaudia molt fort a l'ex-ministre al començament de la seva intervenció. Però les coses van canviar a mesura que Fuentes Quintana anava parlant. Després de negar amb totes les seves forces l'acceptació d'un nou càrrec ministerial, despotricà contra el Govern, contra la UCD i la seva política econòmica, contra en Suárez i "tuti quanti" emparentat amb el partit guvernamental. En Güell, cada vegada amb la cara més seriosa s'anava replegant en el seu seient. Ja no va tornar a aplaudir en tota l'estona.

LA MODA "RETRO" S'HA FIXAT EN ELS 60

Ja no es només la moda del Hola-Hoop que va fer furor cap als anys 60 el que torna, sinó també la carrincloneria literària dels opuscles en què s'anunciaven actes o festes. Com a mostra, la transcripció del programa per a la verbena de Sant Joan del Narigut's Club "Triomfant" com ells s'autoqualifiquen. "Invitado de honor Cayetano Renom, fuente extraordinaria de voz y que esta noche estará junto a otra extraordinaria fuente, la de agua y luz ¡la fuente de Montjuïc!". Per fer conjunt amb l'estil del text han triat una bona estrella, perquè crec, que el cantant invitat passa dels 60...

UNA BAIXADA DE PANTALONS ESTIL "ULTIMO TANGO"

El president del Barça Josep Lluís Núñez està molt nerviós perque ell diu que "els nois de la premsa" (no compta les dones) li tenen mania i l'ataquen gratuïtament. Per tal que això no passi, s'ha dedicat a fer —ell o els seus fidels— una sèrie de visites a les redaccions dels diaris i a les empreses periodístiques a fi que els periodistes esportius es portin bé. El veterà periodista esportiu del Correo Catalán, Josep Morera Falcó va negar-se a escriure d'esports si no el deixaven escriure sobre el president del Barça i per aquest motiu feia ja uns dies que no publicava els seus tradicionals comentaris. Una tarda, molt seriós, va aixecar la veu per a dir: "Companys, com que aqui cada dia ens donen més pel cul, crec que a partir d'ara la postura correcta dels periodistes esportius ha d'ésser aquesta". I dit i fet, es baixà els pantalons i s'inclinà cap endavant. Mentre els altres companys reien, el director del diari que havia entrat en aquell moment a la redacció no va fer cap comentari: donà mitja volta com si no ho hagués vist.

Suposo que d'aquesta paròdia d'imitació a Marlon Brando en l'última escena de l'Último Tango, a hores d'ara, en Núñez ja en té coneixement.

"REVENTÓS; MASSA BONA PERSONA"

En un d'aquells moments de sinceritat que acostumen a produir-se quan l'emoció s'imposa sobre la raó, el catedràtic de Dret Polític i escriptor socialista J.A. González Casanova, contestant els elogis que el secretari general del PSC Joan Reventós havia fet sobre la seva persona i la seva obra en l'acte de presentació del llibre "La lucha por la democracia en Catalunya", va dir: "Reventós té un defecte com a polític, que és una bona persona i això que a Catalunya sembla que pot enlairar-lo també li pot fer molt de mal. És un home sensible i això crec que en un polític és un defecte". La gent que havia anat a la presentació van quedar amb el dubte de si les paraules de González Casanova eren de crítica o de lloança.

Fauna & flora

JOSEP MARTÍ I GÓMEZ

Dia del Medi Ambient

Fa anys, molts anys, un grup de nens moria després d'haver estat jugant amb uns mistos garibaldis que portaven una substància altament tòxica i taxativament prohibida per la llei. El Govern, prepotent i majestàtic, anuncià que s'arribaria al fons de l'afer. Molts anys després, un pobre cap de turc va asseure's en un banc d'acusats d'una sala de justícia i, obscurament, i sense gaire soroll, l'assumpte dels garibaldis passà a la història d'aquest país. No ha estat realment gran cosa el que s'ha arribat a saber de l'afer excepte que uns nens van morir i que en el producte que els causà la mort hi havia quelcom que vulnerava la salut pública.

Fa anys, molts anys, en uns dipòsits del port barceloní es va descobrir una important partida d'oli pur d'oliva adulterat en un quaranta per cent amb llard. El Govern, prepotent i majestàtic, anuncià que s'arribaria al fons de l'afer. Molts anys després el judici encara no s'ha vist i el pobre cap de turc que ha d'asseure's al banc dels acusats ja ha oblidat fins i tot el que havia de dir per defensar-se. No ha estat realment gran cosa el que s'ha arribat a saber de l'assumpte excepte que hi havia molt de llard, que un fiscal va voler processar al qui llavors era ministre de Comerç, que la sol·licitud fou denegada pel Suprem i que, curiosament, el fiscal fou traslladat a Lleida.

Fa anys, molts anys, l'Audiència de Barcelona sentencià la irregularitat urbanística que representaven una sèrie d'hotels de cinc estrelles gran luxe, construïts en virtut d'unes lleis il·legals plasmades en paper pel qui llavors era alcalde Porcioles. El Tribunal Suprem confirmà en tots llurs aspectes les sentències dictades. En conseqüència, els hotels que havien vulnerat la llei havien de "retallar" el volum edificat, que superava l'autoritzat. El Govern prepotent i majestàtic, anuncià que s'arribaria al fons de l'afer. Molts anys després, amb les sentències del Suprem ja confirmades a través de la denegació dels recursos d'apel·lació, els hotels segueixen incòlumes, el volum il·legal segueix desafiant l'espai i la gent ja comença a demanar-se per a què serveixen les sentències en ferm del Tribunal Suprem.

Fa anys, molts anys, es vénen presentant denúncies per vessaments contaminants d'empreses ubicades en els ribatges dels rius. El Govern, prepotent i majestàtic, anuncià sempre que s'arribaria al fons de l'afer. Molts anys després, les empreses contaminadores continuen contaminant, els rius baixen llurs aigües plenes de toxicitat, la vegetació dels ribatges mor i la vida animal es fa impossible. Els empresaris accepten les denúncies, les discuteixen, paguen unes multes irrisòries en comparació amb la despesa que els suposaria instal·lar depuradores i calladament, tornen a llurs indústries per continuar amb impunitat el vessament criminal.

Fa anys, molts anys, una explosió es va endur un edifici i moltes vides en el carrer Santa Amèlia. El Govern, prepotent i majestàtic, anuncià que s'arribaria al fons de l'afer. Molts anys després —explosió a causa del gas? explosió per altres causes?— el sumari fou sobresseït: les viudes s'havien conformat amb la indemnització. Els morts ja estan callats.

S'ha celebrat el Dia del Medi Ambient.

El Govern, prepotent i majestàtic, ha anunciat que si continuem així les pasarem canutes.

El Govern té un cinisme a prova d'àcid sulfúric.

Cartes i fotos a L'HORA

PREMI "CASA NOSTRA" DE PERIODISME

Es convoca per segona vegada el premi "Casa Nostra" de periodisme i es regirà per les següents bases:

1.- Els treballs que optin al premi hauran de versar sobre un d'aquests dos temes:
— "Comesa dels Casals Catalans a l'estranger"
— "Suïssa vista des dels Països Catalans"

2.- L'import del premi és de 20.000 ptes.

3.- Els treballs hauran de ser inèdits i redactats en català. S'hauran de presentar escrits a màquina, per duplicat, sense signatura i acompanyats d'un títol i d'un lema. El títol i el lema s'indicaran també a l'exterior d'una plica i es faran constar igualment dintre del sobre clos, juntament amb el nom i l'adreça de l'autor.

4.- Els treballs s'hauran d'enviar a la secretària de Casa Nostra, Sra. Roser Suana-Pàmies (Bergackerstrasse 925, 5115 Möriken, Suïssa), fins al dia 10 de setembre del 1979.

5.- El veredicte del Jurat es farà públic durant l'acte de celebració de la Festa Major de Casa Nostra.

6.- Casa Nostra es reserva el dret de publicar en el seu butlletí

Plançó tant el treball guardonat com els altres treballs presentats al concurs.

Agraïts, i ben cordialment:

Josep Grau i Collell
President de "Casa Nostra"

ESMENA DE LLENGUA

Srs. de L'Hora:

Només els he de fer notar que, com moltes altres publicacions catalanes o en català, vostès fan servir malament el mot "mentre".

Vostès diuen —o fan dir—, per exemple: "Mentre, ell se'n va anar a collir fesols"; quan el que cal dir —o fer dir— és: "Mentrestant ell se'n va anar a collir fesols".

Un ús correcte de "mentre" és aquest, per exemple: "Mentre ell collia fesols, ella s'enfilava dalt de l'arbre".

I res més. Moltes mercès per llegir-me. Fins una altra, que d'incorreccions a la revista de vostès n'hi tinc llucades unes quantes.

Pep Tap de Suro

N. de la R.: Les esperem amb agraïment. I que no sigueu l'únic.

Això que veieu a la foto és una de les moltes zones verdes que tenim o que podríem tenir (fa més de vint anys que està així, com la veieu). Es troba entre els carrers Agricultura, Concili de Trento, Guipúzcoa i Cantabria. El lector que ens l'ha enviada, Joan Roig, de Barcelona es lamenta del fet: "No és una llàstima que aquí que tenim el terreny, estigui abandonat?". És més que llàstima: indignant.

COMPANYS: NO HI HAVIA ERRORS HISTÒRICS

Estimat company:

En primer lloc us agraeixo molt sincerament l'atenció que dediqueu al meu film "Companys, procés a Catalunya".

En segon lloc i referent a una nota que surt a "Bunyols de vent" (3 de juny), voldria precisar:

1.- Amb tot el respecte que em mereixen els historiadors, jo que no en sóc segueixo sostenint que la data de la detenció de Lluís Companys va ser la que figura en el film: 13 d'agost de 1940, confirmada per exemple per una persona que la va viure: Francesc Ballester, nebot de Carme Ballester que va ser detingut juntament amb el President i que ha vist el film.

2.- També crec que la data en què Companys va passar la frontera —exactament pel pas de "Les Illes"— va ser el 5 de febrer de 1939. A més de molts testimonis escrits: Aguirre, Azaña... aquí disposem de l'Andreu i Abelló que va passar la frontera el mateix dia, solament que ell no va voler anar a peu i va passar en cotxe per La Jonquera.

3.- No és cert que jo m'he basat només en el llibre de Josep M. Poble. Mentre escrivia el guió, durant el rodatge i al llarg de tot el procés de sonorització i muntatge, he tingut a l'abast de la mà el llibre de Manuel Viusà, el d'Angel Ossorio y Gallardo, el de Joan Llarch, el de Poblet i d'altres sobre la guerra del 36-39, a més d'un voluminós dossier plé de fotocòpies de periòdics i revistes. He de confessar però que el llibre que més he utilitzat és un de Josep Benet no publicat encara, titulat "Cinc penes de mort". En determinades ocasions he disposat de l'assessorament de l'home que crec que sap més coses d'aquest període de la vida de Companys: Lluís Cruselles. Malgrat tot això, sempre que he pogut tenir el testimoni directe d'algú que va viure els fets com Jaume Fortuny, que és l'home que va intentar des de dintre el castell alliberar el President, o com l'Andreu i Abelló o altres, he donat sempre preferència a aquesta informació directa.

Res més. Gràcies per tot.

Josep Maria Forn
Barcelona

Lleure lliure

DILLUNS

L'associació d'Amistat amb el Poble Xinès celebra avui una conferència al Museu del Teatre, a les 7,30 del vespre. La fa en Xavier Fàbregues i projectaran una òpera xinesa. També teniu, en hora i lloc desconeguts encara, un acte públic organitzat per la Comissió de la Dona del PSC amb assistència de destacades feministes.

Els mestres lectors de la revista, recordeu que comença el termini d'inscripció per a l'Escola d'Estiu "Rosa Sensat". A part, avui hi ha fira a Santa Pau, comarca de la Garrotxa.

DIMARTS

Dintre de la 1ª Setmana de Xina a Barcelona, avui es parlarà de "La sanitat a Xina" i "Acupuntura" a les 8 del vespre a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (Bonanova, 47). També s'inicia una exposició de xilografies xineses al Museu d'Art Modern (Parc de la Ciutadella).

A la Galeria Syra acaba avui l'exposició d'olis d'Isabel Loewe. També comença a Karma, fins dijous 14 cada día, els concerts de jazz amb Magnone, Berti i Baianno. A la tele, Will Shakespeare al UHF.

DIMECRES

Els d'Ona lliure insisteixen i per recaptar diners fan una Festa al Parc de la Ciutadella. També hi ha Festa Major a Bellver de Cerdanya i a Sallent, i fira a Sant Celoni, Solsona i Tírvia, comarca del Pallars Sobirà.

Dues exposicions s'acaben avui: la de dibuixos de Fontecilla a la galeria Eude, i la d'olis D'Hervás Amezcua a la sala Majestic.

Al circuit català, avui Lletres catalanes ens ofereix un interessant "Leonci i Lena", l'obra de Büchner. I pareu de comptar.

DIJOUS

La festa de Corpus ofereix dues grans celebracions po-

pulars a destacar. Una és el Corpus de Sitges, amb les típiques catifes de flors. Apart, del 9 al 17 d'aquest mes hi ha exposició de clavells.

L'altra és la impressionant Patum de Berga. Si no hi heu anat mai, aconselleu-vos amb un expert. Si ja ho coneixeu, endavant!

Al Romea va començar el 8 de juny i s'acaba el 17 els recitals en col·laboració de la Maria del Mar Bonet i en Francesc Pi de la Serra. Avui que és Corpus pot ser un bon dia per anar-hi.

A la tele, un film d'aventures "El capitán y el rey". Ens temem que només serveixi per a passar l'estona.

DIVENDRES

Avui és l'última representació a la Plaça del Rei del "Hamlet" adaptat pel Terenci Moix. També hi ha fira a Lleida i a Calonge. A Granollers, el La Si La obra les portes per a passar l'estona, menjar una mica i veure distraccions variades.

Pel que fa a exposicions, es clou la que tres pintors bergadans, Antoni, Marc i R. Trulls han fet a Carátula. I la Joan Prats inaugura una exposició de Teixidor. A Karma, "Manzanita" actua des d'avui fins el diumenge.

A Cine-club, una pel·lícula del jove cinema alemany "El pato llama a les 7,30" de Rolf Thiele. Veurem què en sortirà.

DISSABTE

Avui i demà hi ha festa a Santa Maria de Gallecs, del Vallès, així com a Calella, Sant Quirze de Besora i Ossera.

A la Galeria René Metras acaba avui l'exposició d'olis i dibuixos de Gerard Delgado.

A la caixa dels trons tenim un Hathaway a la tarda, "El pastor de las colinas". Un gran melodrama de Douglas Sirk a la nit, "Imitación a la vida".

DIUMENGE

Els castellers de Barcelona actuaran avui a Can Serra de L'Hospitalet de Llobregat. Es repeteix també la Patum a Berga i hi ha fira a la Pobla de Segur i Festa Major a Molins de Rei.

A televisió val la pena seguir el correctíssim "Escrito en América" i a Filmoteca, un film hongarès del qual no coneixem dades.

A MÉS A MÉS

...podeu anar al cinema o al teatre el dia que volgueu. Aquesta és l'última semana que la Trinca ofereix "Pel broc gros" al Barcelona i també s'acaba "L'hort dels cireres" al T.N.C.

A l'Aquitania fan l'últim Altman, "Quintet" amb cinc grans intèrprets.

Al Club Coliseum, podeu admirar la fotografia de Néstor Almendros a "Días del cielo" de Terence Malick. La pel·lícula també s'ho mereix. Al Fantasio, per a fans de Lelouch, una incursió en el western "Otro hombre, otra mujer". A l'Alexis 1, torna "El joven Tö ess" al Publi-1, una pel·lícula que tracta de biografiar a Gramsci. Teniu, doncs, on triar.

La paella pel mànec

Sang i "perdiu"

La ciutat de Granollers té l'honor de ser la ciutat on hi ha una de les fondes més antigues d'Europa: precisament l'Hotel Fonda Europa, fundada l'any 1680. Un dels nombrosos cuiners que al cap del dia preparen menjar per a la immensa quantitat de gent que passa per la fonda, en Joan Estadella, ens dóna una recepta.

—Com es diu aquest plat?

—Sang i "perdiu".

—Què és això de "perdiu"?

—Són els pulmons i el cor del bé. Aquí nosaltres en diem "perdiu". A d'altres llocs en diuen freixura. És un plat que es fa molt a Granollers els dijous.

—I per què això?

—Perquè el dijous es dia de mercat, i per tant predominen tots els plats fets amb vísceres i semblants dels animals que han matat per vendre. És el dia de fer estofat, cap i pota, sang i fetge, ventre i llengua, o bé aquest, sang i "perdiu".

—Com es fa?

—És molt senzill. En primer lloc, prepareu un sofregit de ceba, tomàquet, i una mica d'all, i teniu a part feta una bona picada catalana.

—Ens podríeu dir en què consisteix aquesta picada?

—Sí, es tracta d'alls, ametlles i safrà, amb una mica de brou, sigui de gallina, pollastre, ossos...

—Molt bé. I després?

—Pràcticament no té altra complicació. S'afegeix la picada al sofregit, on ja hi haurà també la sang i "perdiu" i es deixa que es vagi cuent.

—Quanta estona?

—Jo diria que més o menys, una hora.

La Fonda Europa és gairebé una institució a Granollers. Després de passejar-nos pels racons de la seva decoració vuitcentista, ens n'hem anat al costat, a Ca La Sila, un antic saló de ball que ara, a més a més, els divendres a la nit serà lloc per a menjar-hi alguna cosa, beure'n alguna altra, fer petar la xerrada amb els amics i veure actuar una orquestina, un cantant o un equilibrista, ves a saber què. Els plats que hom ofereixi als clients, evidentment, els cuinarà el senyor Joan Estadella, un veterà de la cuina.

La Setmana a Televisió

De l'11 al 17 de juny

CIRCUIT CATALÀ

PRIMERA CADENA:

Dilluns, 11
13.30 - Crònica esportiva
14.00 - Crònica
16.15 - Cita a mitja tarda

Dimarts, 12
13.30 - Signes
14.00 - Crònica
16.15 - Festa amb Rosa M. Sardà
16.45 - D'un temps d'un país (repetició)

Dimecres, 13
13.30 - Especial informatiu: "Règim preautonòmic de les Illes, un any"
14.00 - Crònica
16.15 - Lletres catalanes: "Leonci i Lena" de Georg Büchner. Dir. Mercè Vilaret. Int. Lluís Omar, Muntsa Alcañiz

Divendres, 15
13.30 - Catalunya i Balears avui
14.00 - Crònica
16.15 - Vostè pregunta...

Dissabte, 16
10.50 - Català amb nosaltres
11.10 - Terra d'escudella: "Fira de Contes"

SEGONA CADENA:

Dilluns, 11
23.00 - Crònica 2
23.30 - D'un temps d'un país
24.00 - Català amb nosaltres (repetició)

Dimarts, 12
23.00 - Crònica 2
23.30 - Festa amb Rosa M. Sardà (repetíció)
24.00 - Signes (repetició)

Dimecres, 13
23.00 - Crònica 2
23.30 - Lletres catalanes (repetició)

Divendres, 15
23.00 - Crònica 2
23.30 - Les nostres coses: "L'Abat Oliba"
24.00 - Catalunya i Balears avui (repetició)

Diumenge, 17
11.10 - Terra d'escudella (repetició)

CIRCUIT ESTATAL

PRIMERA CADENA:

Dilluns, 11
14.30 - Gente hoy
15.00 - Telediario
15.35 - Hora 15
15.45 - Nombres de ayer y de hoy
19.00 - Un globo, dos globos, tres globos
20.00 - Estudio estadio
21.30 - Telediario
22.05 - 300 millones
23.00 - Eduardo VII: "Cien mil saludos de bienvenida"
24.00 - Ultimas noticias

Dimarts, 12
14.30 - Gente hoy
15.00 - Telediario
15.35 - Hora 15
15.45 - Revista de toros
19.01 - Un globo, dos globos, tres globos
20.00 - Mi amigo el caballo: "El caballo de tiro"
20.30 - Primera página
21.30 - Telediario
22.05 - La verdad de...
23.00 - Eduardo VII: "La reina invisible"
24.00 - Ultimas noticias

Dimecres, 13
14.30 - Gente hoy
15.00 - Telediario
15.35 - Hora 15
15.45 - Vivir cada día
19.01 - Un globo, dos globos, tres globos
20.00 - Cine español: "Congreso en Sevilla" Dir. Antonio Román. Int. Carmen Sevilla, Fernando Fernán Gómez, Manolo Gómez Bur
21.30 - Telediario
22.05 - Orquesta de RTVE: Séptima Sinfonía de Beethoven
23.00 - Eduardo VII: "Querido príncipe"
24.00 - Ultimas noticias

Dijous, 14
11.45 - Santa Misa
12.30 - Concierto: Recital de guitarra de Narciso Yepes
14.30 - Gente hoy
15.00 - Telediario
15.35 - Hora 15
15.45 - Café de redacción
16.15 - Dibujos animados
17.00 - Cine cómico: Laurel y Hardy
17.30 - Largometraje especial: "El capitán y el rey" Dir. Robert Z. Leonard. Int. Ann Blyth, Edmund Purdom, David Niven, G. Sanders
19.00 - Un globo, dos globos, tres globos
20.00 - Perfiles
20.30 - El hombre y la tierra: "El azote del sol"
21.00 - Canciones de una vida: Bernard Hilda y su orquesta
21.30 - Telediario
22.05 - Los Roper: "Vida con papá"
22.30 - Sombras de ayer
23.00 - Eduardo VII: "Rigodón real"
24.00 - Ultimas noticias

Divendres, 15
14.30 - Gente hoy
15.00 - Telediario
15.35 - Hora 15
15.45 - Los espectáculos
19.01 - Un globo, dos globos, tres globos
20.00 - Con ocho basta: "Los hijos del novio"
21.00 - 365 días en la vida de un niño: "El bebé tiene 12 meses"
21.30 - Telediario
22.05 - La segunda oportunidad
22.15 - Pantalla abierta
23.00 - Eduardo VII: "Escándalo"
24.00 - Ultimas noticias

Dissabte, 16
12.01 - Dibujos animados
12.30 - El hidroavión de Bailey: "El arqueólogo"
13.00 - Torneo
14.00 - Tiempo libre
14.30 - El canto de un duro
15.00 - Noticias del sábado
15.30 - Tarzán: "Tarzán y la ciudad del oro"
16.00 - Primera sesión: "El pastor de las colinas" Dir. Henry Hathaway. Int. John Wayne, Betty Field
17.50 - Aplauso
19.30 - Erase una vez... el hombre: "La Belle Epoque"
20.00 - Los ángeles de Charlie: "Angeles en la pasarela"
21.00 - Informe semanal
22.00 - Noticias del sábado
22.30 - Sábado cine: "Imitación a la vida" Dir. Douglas Sirk. Int. Lana Turner, John Gavin, Juanita Moore, etc.
00,05 - Ultimas noticias

Diumenge, 17
10.31 - Hablamos
11.00 - El día del Señor
11.45 - Gente joven
12.30 - Sobre el terreno
14.00 - Siete días
15.00 - Noticias del domingo
15.30 - Cine para niños
16.00 - Fantástico
19.30 - Dick Turpin: "El campeón"
20.00 - 625 líneas
21.00 - Estrellas de la ópera: Montserrat Caballé
22.00 - Noticias del domingo
22.15 - Escrito en América: "La hechizada" de M. Múgica Lainez. Dir. Angel del Pozo
23.15 - El regreso del Santo: "La hija del diplomático"
00.15 - Ultimas noticias

SEGONA CADENA:

Dilluns, 11
19,31 - Polideportivo
20.00 - Redacción de noche
20.30 - Revista de cine
21.50 - Más allá
22.30 - Tribuna internacional

Dimarts, 12
19.31 - Polideportivo
20.00 - Redacción de noche
20.30 - Café concierto: Rocío Herrero y Antonio Hernández
21.20 - Will Shakespeare: "El recuerdo vivo"
22.30 - Tribuna económica

Dimecres, 13
19.31 - Polideportivo
20.00 - Redacción de noche
20.30 - Pop-grama
21.30 - Imágenes
22.30 - Tribuna de la historia

Dijous, 14
19.31 - Polideportivo
20.00 - Redacción de noche
20.30 - Encuentros con las letras
21.50 - Horizontes
22.30 - Tribuna de la cultura

Divendres, 15
19.31 - Polideportivo
20.00 - Redacción de noche
20.30 - Cine Club: "El pato llama a las 7,30" Dir. Rolf Thiele
22.30 - Opinión pública

Dissabte, 16
15.36 - Novela: "David Copperfield" Caps. V, VI, VII y VIII
17.00 - El perro de Flandes: "El secuestro de Patrash"
17.30 - Raíces: "Un dulzainero riojano"
18.00 - Retransmisión deportiva
19.30 - La clave - Una sociedad agresiva: "Ultraje" Dir. Richard T. Heffron. Int. Robert Culp, Marylin Mason

Diumenge, 17
15.31 - Pippi Calzaslargas: "La Navidad de Pippi"
16.00 - Los paladines: "Los abencerrajes" (I)
16.30 - Barbapapa
17.00 - Los casos de Rockford: "Encuéntrame si puedes"
18.00 - Dibujos animados
18.30 - Panorama musical
19.00 - Concierto: Obras de Prieto, Ravel y Stravinsky
20.00 - Filmoteca TV: "Simeón el estilita" Dir. Sarkadi Imre. Int. Pola Raksa, Kozak András
21.50 - La danza
22.30 - A fondo

CAIXA D'ESTALVIS DE CATALUNYA

LA CAIXA DE TOTS

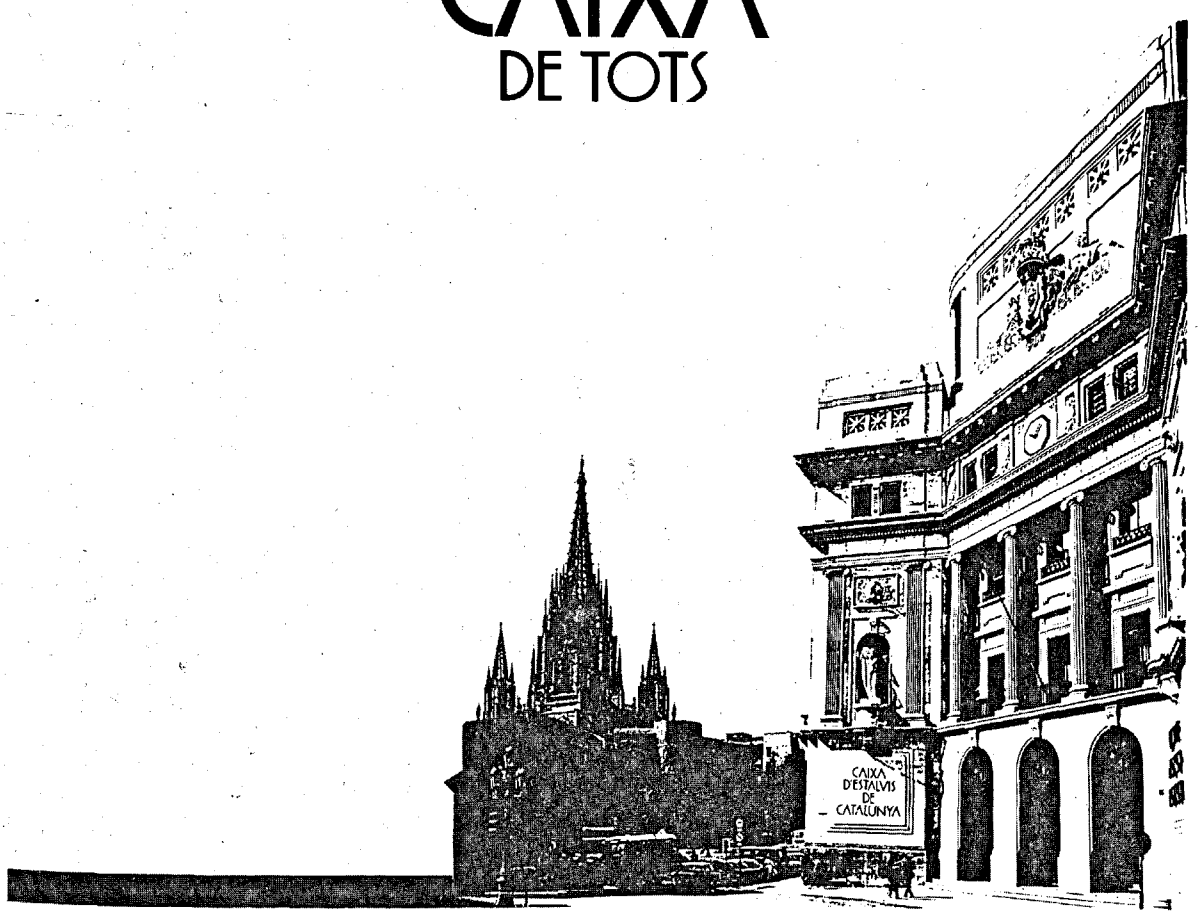

La seva llibreta o talonari de "la Caixa" són diners a l'instant a tot Catalunya, Balears i Madrid.

Més de 500 Oficines al seu servei.

CAIXA DE PENSIONS "la Caixa"